

Bruxelles, 26. lipnja 2025.
(OR. en)

10935/25

**Međuinstitucijski predmet:
2025/0335 (COD)**

ESPACE 51
MI 485
ENV 603
CODEC 915
EU-GNSS 12
CSCGNSS 3
CSCGMES 2
IND 234
CYBER 193
COMPET 634
HYBRID 83
PROCIV 81
IA 76

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	26. lipnja 2025.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2025) 335 final
Predmet:	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o sigurnosti, otpornosti i održivosti svemirskih aktivnosti u Uniji

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 335 final.

Priloženo: COM(2025) 335 final



EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 25.6.2025.
COM(2025) 335 final

2025/0335 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o sigurnosti, otpornosti i održivosti svemirskih aktivnosti u Uniji

{SEC(2025) 335 final} - {SWD(2025) 335 final} - {SWD(2025) 336 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Svemirske aktivnosti brzo se šire širom svijeta zbog sve veće potražnje za svemirskim podacima i svemirskim uslugama te smanjenja troškova proizvodnje i lansiranja satelita. Svemirsko gospodarstvo privlači i nove sudionike na tržištu.

Kako bi se pratio taj rast svemirskih aktivnosti i sve veće sudjelovanje novih komercijalnih aktera u prekograničnim svemirskim aktivnostima, 13 država članica donijelo je nacionalne propise o svemiru. To je rezultat obveza na temelju međunarodnog prava kojima se zahtijeva nadzor svemirskih aktivnosti. Posljedična neujednačenost regulatornih pristupa vodi do fragmentacije unutarnjeg tržišta. Ta će se fragmentacija vjerojatno i povećati jer više država članica planira uvesti pravne okvire za svemirske aktivnosti.

Razlike u nacionalnim pristupima zaštiti sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti svemirske infrastrukture mogu negativno utjecati na pružanje svemirskih podataka i svemirskih usluga u Uniji. To u konačnici utječe na konkurentnost svemirske industrije u Uniji i funkcioniranje prekograničnih lanaca vrijednosti. Opći je cilj ove inicijative doprinijeti razvoju i funkcioniranju unutarnjeg tržišta svemirskog sektora. Konkretno, ovom se inicijativom nastoji:

- uvesti pravni okvir Unije za pružanje svemirskih podataka i svemirskih usluga od strane svemirskih operatora u Uniji radi poticanja inovacija i stvaranja stabilnog, predvidljivog i konkurentnog poslovnog okruženja,
- osigurati mogućnost praćenja svemirskih objekata i smanjiti nastanak svemirskog otpada, čime se povećava sigurnost svemirskih aktivnosti,
- izraditi okvir za procjenu rizika prilagođen specifičnim potrebama svemirske infrastrukture kad je riječ o kibernetičkoj sigurnosti, čime se povećava otpornost svemirskih aktivnosti,
- izraditi zajedničku metodu za izračun učinaka svemirskih aktivnosti na okoliš u Uniji, čime se povećava održivost svemirskih aktivnosti.

Očekuje se da će ova inicijativa svemirskim operatorima iz Unije omogućiti pravnu sigurnost potrebnu za obavljanje svemirskih aktivnosti, pridonijeti konkurentnosti svemirske industrije te ujedno ukloniti rizike koji proizlaze iz eksponencijskog rasta svemirskih aktivnosti i zaštititi dugoročno korištenje svemira.

U političkim smjernicama za Europsku komisiju za razdoblje 2024. – 2029.⁽¹⁾ i Draghijevu izvješću o budućnosti europske konkurentnosti svemir se navodi kao jedan od ključnih strateških sektora za Uniju⁽²⁾ te se preporučuje u kratkom roku uvesti zajednički zakonodavni okvir Unije za funkcioniranje unutarnjeg tržišta u svemirskom sektoru. Komisija je predloženi Akt EU-a o svemiru navela kao jedan od ključnih prioriteta u dvije nedavne zajedničke komunikacije: Pristup EU-a upravljanju svemirskim prometom i Svemirska strategija EU-a za sigurnost i obranu⁽³⁾. Ova zakonodavna inicijativa temelji se na pozivima država članica da se

⁽¹⁾ Politčke smjernice za sljedeću Europsku komisiju (2024. – 2029.), Ursula von der Leyen, 18. srpnja 2025. https://commission.europa.eu/document/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_hr.

⁽²⁾ Budućnost europske konkurentnosti: izvješće Marija Draghija, 9. rujna 2024.

⁽³⁾ Zajednička komunikacija Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Europskom parlamentu i Vijeću, JOIN(2022) 4 final od 15. veljače 2022. i Zajednička

pomoću dosljednog i stabilnog regulatornog okvira uspostavi unutarnje tržište za svemirske aktivnosti. U nedavnim zaključcima Vijeća države članice utvrdile su da treba izbjeći fragmentaciju unutarnjeg tržišta svemirskih usluga i proizvoda te ojačati globalnu konkurentnost svemirske industrije Unije⁽⁴⁾. Potvrdile su važnost rada Unije na osiguravanju jednakog postupanja prema svemirskim operatorima i jednakih uvjeta za njezinu svemirsku industriju⁽⁵⁾. Važnost uvođenja pravnog okvira za zaštitu dugoročne održivosti svemira prepoznali su i nacionalni parlamenti⁽⁶⁾. Svemirska industrija, uključujući mala i srednja poduzeća (MSP-ove), također podržava uvođenje jasnog i predvidljivog pravnog okvira⁽⁷⁾.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Ugovorom Ujedinjenih naroda o načelima koja uređuju aktivnosti država u istraživanju i iskorištavanju svemira (Ugovor o svemiru) uređuje se globalni regulatorni okvir za svemir, u kojem se naglašava načelo državne odgovornosti. Njime se propisuje da države članice izdaju odobrenja, nadziru i odgovaraju za svoje svemirske aktivnosti. Međutim, zbog nedostatka konkretnih obvezujućih tehničkih pravila za provedbu općih obveza iz Ugovora o svemiru došlo je do različitih zahtjeva za izdavanje odobrenja jer države članice primjenjuju različite regulatorne pristupe.

Danas 13 država članica ima nacionalne zakone o svemiru. Druge države članice u postupku su izrade zakonodavstva o svemiru ili ažuriranja postojećih zakona kako bi obuhvatile pojavu novih konkurenata na tržištu i rast njihovih aktivnosti. Nedostatak koordinacije među različitim regulatornim pristupima doveo je do fragmentiranog regulatornog okvira u kojem novonastale prepreke mogu ometati funkcioniranje unutarnjeg tržišta svemirskih usluga i svemirskih podataka u Uniji.

Predloženim Aktom EU-a o svemiru usklađuje se pravni okvir u cijeloj Uniji tako što se integriraju zahtjevi utvrđeni nacionalnim zakonodavstvom o svemiru kako bi se izbjeglo preklapanje, udvostručavanje i proturječja te poboljšalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Prvo, kad je riječ o otpornosti, Unija je donijela zakonodavstvo o kibernetičkoj sigurnosti (Direktiva NIS 2) i fizičkoj otpornosti kritičnih subjekata (Direktiva o otpornosti kritičnih subjekata) kojim se jača otpornost zemaljske infrastrukture za potporu svemirskim uslugama.

Direktiva NIS 2 odnosi se na operatore zemaljskih segmenata, s jedne strane, i pružatelje elektroničkih komunikacija, s druge strane, no ni Direktiva NIS 2 ni Direktiva o otpornosti kritičnih subjekata ne obuhvaćaju sredstva u vlasništvu Unije koja se koriste u kontekstu Svemirskog programa Unije. Stoga ne sadržavaju cjelovit okvir za upravljanje rizikom za sve segmente svemirske infrastrukture ili za sve svemirske operatore.

komunikacija Europskom parlamentu i Vijeću o svemirskoj strategiji za sigurnost i obranu JOIN(2023) 9 final od 10.3.2023.

(4) Zaključci Vijeća o svemirskoj strategiji EU-a za sigurnost i obranu, 14512/23 doneseni 13. studenog 2023.; <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14512-2023-INIT/hr/pdf>.

(5) Zaključci o trenutačnom stanju u području upravljanja svemirskim prometom 15231/23, doneseni 8. prosinca 2023.; <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2023/12/08/space-traffic-management-council-adopts-conclusions-on-the-current-state-of-play/>.

(6) https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/16/dossiers/loi_europeenne_espace.

(7) Posebno dokumenti sa stajalištem Eurospacea (udruženje koje predstavlja stajališta više od 80 svemirskih poduzeća, uključujući glavna poduzeća); SME4Spacea (udruženje koje zastupa stajališta više od 800 poduzeća, uključujući 90 *start-up* poduzeća); YEESS-a (nedavno osnovano udruženje koje predstavlja stajališta 13 novih svemirskih poduzeća).

Predloženim Aktom EU-a o svemiru ta se praznina popunjava jer se utvrđuju konkretna i jasna pravila o kibernetičkoj sigurnosti primjenjiva na sve svemirske operatore i sredstva svemirske infrastrukture, čime se uvodi prilagođena osnovna razina otpornosti svemirskog sektora. Dioncima iz javnog i privatnog svemirskog sektora postat će jasnije njihove pravne obveze za postizanje otpornosti svemirske infrastrukture i svemirskih misija. Nadalje, budući da države članice prenose i provode Direktivu NIS 2, odmah je potrebno uskladiti takva nova pravila s posebnim zahtjevima za svemirski sektor. Prijedlog osigurava jasnu povezanost s općim okvirom za kibernetičku sigurnost na razini Unije. Budući da Akt EU-a o svemiru postaje *lex specialis* u odnosu na mjere kibernetičke sigurnosti svemirskih operatora iz Unije koji se smatraju ključnim ili važnim subjektima u Direktivi NIS 2, takvi svemirski operatori primijenili bi poglavlje o otpornosti, čime bi se izbjegli dvostruki zahtjevi.

Drugo, kad je riječ o sigurnosnim pitanjima, predloženim Aktom EU-a o svemiru omogućuje se sinergija sa sigurnosnim politikama i zakonodavstvom Unije. Kad svemirske aktivnosti utječu na nekoliko država članica, koordinacija s upravljanjem zračnim prometom postiže se Uredbom (EU) br. 2019/123 kojom se optimiziraju europske mrežne funkcije. Incidenti na sjecištu zrakoplovnih i svemirskih aktivnosti sustavno se prijavljuju putem obveznog sustava izvješćivanja Unije uspostavljenog Uredbom (EU) 376/2014. Sva buduća pravila za operacije na velikim visinama mogu sadržavati definicije za rakete-nosače, čime će se ta područja u nastajanju obuhvatiti regulatornim okvirom.

Treće, u skladu s europskim zelenim planom⁽⁸⁾ i Unijinim ciljevima u području održivosti⁽⁹⁾, predloženim Aktom EU-a o svemiru pridonosi se smanjenju ekološkog otiska svemirskih aktivnosti i omogućuje se ispunjavanje potencijalnih novih obveza Unije na temelju međunarodnih konvencija sklopljenih u tom području.

Metodologije za evaluaciju učinaka svemirskih aktivnosti, na primjer procjena životnog ciklusa (LCA) ili politike i instrumenti Unije u području okoliša, kao što je ekološki otisak proizvoda (PEF)⁽¹⁰⁾, danas su očito nedovoljno razvijeni⁽¹¹⁾. Nadalje, ni u jednom od općih okvira za održivost ili okoliš, kao što je okolišni, socijalni i upravljački okvir (ESG)⁽¹²⁾, ne uzima se u obzir nijedan od specifičnih i izrazito kompleksnih utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš.

Stoga se na temelju pristupa mjerenja ekološkog otiska proizvoda u predloženom Aktu EU-a o svemiru predlaže razvoj i obvezna primjena metodologije procjene životnog ciklusa karakteristične za svemir.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Pravna je osnova ovog Prijedloga članak 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim se predviđa donošenje mjera za osiguravanje uspostave i funkcioniranja unutarnjeg tržišta.

⁽⁸⁾ Europski zeleni plan – Europska komisija (europa.eu).

⁽⁹⁾ Dugoročna strategija do 2050. – Europska komisija (europa.eu).

⁽¹⁰⁾ Preporuka o uporabi metoda mjerenja ekološkog otiska – Europska komisija (europa.eu).

⁽¹¹⁾ To je očito kad je riječ o utjecajima kao što su sagorijevanje pogonskog sredstva, odstranjivanje stupnjeva rakete, rizik za okoliš pri povratku u atmosferu te utjecaji nuklearnih izvora energije koji su integrirani u svemirske misije.

⁽¹²⁾ Direktiva – 2022/2464 – Direktiva o korporativnom izvješćivanju o održivosti – <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>.

Iako se tim ugovorom izričito predviđa pravna osnova za mjere koje se odnose na svemirsku politiku (članak 189. UFEU-a), ta se pravna osnova ne može primijeniti za ovu inicijativu. Člankom 189. UFEU-a obuhvaćene su samo mjere kojima se podržavaju zajedničke inicijative, potiču istraživanja i tehnološki razvoj ili koordiniraju aktivnosti za istraživanje i iskorištavanje svemira. Njime se izričito isključuje bilo kakvo usklađivanje zakona i propisa država članica.

Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, članak 114. UFEU-a može se primijeniti kao pravna osnova za uspostavu i funkcioniranje unutarnjeg tržišta svemirskih usluga i svemirskih podataka⁽¹³⁾. U tom pogledu različiti pristupi država članica svemirskim operatorima mogu otežati obavljanje svemirskih aktivnosti, osobito prekograničnih operacija zbog kojih moraju ishoditi višestruka odobrenja za rad od nekoliko država članica (na primjer, odobrenje za rad u državi u kojoj se odvijaju operacije i u kojoj se lansira svemirska letjelica).

Predloženim Aktom EU-a o svemiru uvodi se ciljano usklađivanje ključnih aspekata sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti koji su obuhvaćeni odobrenjem za svemirske aktivnosti. Time bi se omogućila uspostava i funkcioniranje unutarnjeg tržišta svemirskih usluga i svemirskih podataka dobivenih korištenjem i radom svemirske infrastrukture. Države članice priznale bi odobrenja za svemirske aktivnosti koja su izdale druge države članice kad je riječ o ključnim pitanjima obuhvaćenima ovom Uredbom. Međutim, istodobno bi zadržale mogućnost uvođenja strožih zahtjeva ako je to objektivno potrebno za zaštitu sigurnosti, otpornosti ili okolišne održivosti operacija svemirskih letjelica ili lansiranja na njihovu državnom području za svemirske misije koje provode svemirski operatori iz Unije s odobrenjem za rad u drugim državama članicama.

Predloženim Aktom EU-a o svemiru uveli bi se ujednačeniji i dosljedniji zahtjevi za izdavanje odobrenja za rad na cijelom unutarnjem tržištu, što bi pak povećalo konkurentnost svemirske industrije Unije. Akt EU-a o svemiru omogućio bi svemirskim operatorima iz Unije da bez prepreka provode aktivnosti u više jurisdikcija te bi se postigla potrebna pravna sigurnost. To bi potaknulo ulaganja u sektor i novim svemirskim poduzećima olakšalo širenje poslovanja. Isto tako, nove tehnologije na temelju zahtjeva utvrđenih u zakonodavstvu (na primjer operacije i usluge u svemiru (ISOS), tehnologija za otpad i praćenje te zaštita tamnog i tihog neba) potaknule bi industrijske inovacije u sektoru i doprinijele dugoročnoj sigurnosti, održivosti i otpornosti svemirskih aktivnosti.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Države članice različito pristupaju sigurnosti, otpornosti i okolišnoj održivosti svemirskih aktivnosti. Potrebno je djelovati na razini Unije kako bi se ciljano uskladilo nekoliko ključnih aspekata koji trenutačno nisu ujednačeno obuhvaćeni nacionalnim zahtjevima za izdavanje odobrenja za rad.

Uvođenje okvira na razini Unije povećalo bi zajedničku razinu sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti svemirskih aktivnosti, čime bi se ostvarila znatna dodana vrijednost u usporedbi s pojedinačnim djelovanjem na razini država članica.

Naime, djelovanjem na razini Unije: 1. uveli bi se jednaki uvjeti u cijeloj Uniji usklađivanjem zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad koji se odnose na sigurnost, otpornost i okolišnu održivost; 2. nova pravila dobro bi se uklopila u postojeće zakonodavstvo o svemiru kako bi

⁽¹³⁾ Predmet C-376/98, Savezna Republika Njemačka/ Europski parlament i Vijeće Europske unije [2000.], Zb. str. I-8419, Predmet C-380/03, Savezna Republika Njemačka/ Europski parlament i Vijeće Europske unije [2006.], Zb. str. I-1157.

se izbjeglo preklapanje, udvostručavanje i sukobi, čime se poboljšava funkcioniranje unutarnjeg tržišta; 3. osiguralo bi se da odobrenja za svemirske aktivnosti izdana u jednoj državi članici budu priznata u drugoj državi članici; 4. bolje i ujednačenije bi se zaštitila sva sredstva svemirske infrastrukture u cijeloj Uniji, čime se osigurava da ta infrastruktura na siguran i zaštićen način pruža svemirske podatke i svemirske usluge; i 5. osigurala bi se dosljednost u evaluaciji utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš.

Uvođenjem zajedničkog pristupa na razini EU-a Unija bi se ujedno pozicionirala kao tijelo za određivanje globalnih standarda u području u kojem su hitno potrebna dugoročna rješenja.

- **Proporcionalnost**

Kako je navedeno u priloženoj procjeni učinka, prijedlog ne prelazi ono što je potrebno za postizanje ciljeva ove inicijative i ne nameće nerazmjerne troškove koji bi mogli naštetiti konkurentnosti svemirske industrije Unije.

Djelovanjem Unije stvorila bi se zajednička osnovna razina za aspekte sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti svemirskih aktivnosti u Uniji i to (a) razmjerno karakterističnim rizicima svake orbite ili visine i posebnostima koje proizlaze iz svemirskih misija koje nisu kritične; (b) na tehnološki neutralan način; i (c) u potpunosti poštujući ovlasti država članica kad je riječ o nacionalnoj sigurnosti.

Prijedlog smanjuje nepotrebno opterećenje pojednostavnjenjem izdavanja odobrenja za konstelacije (npr. jedno odobrenje po konstelaciji, a ne po satelitu). Blaži sigurnosni režim primjenjuje se na svemirske misije u vrlo niskoj Zemljinoj orbiti čiji brzi povratak u atmosferu prirodno ograničava količinu otpada, a opseg obveza u vezi s otpornošću ovisi o veličini svemirskog operatora, kritičnosti misije i vrsti pogona.

- **Odabir instrumenta**

Člankom 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije Europski parlament i Vijeće ovlašćuju se za donošenje uredbi i direktiva.

Komisija je odlučila podnijeti prijedlog uredbe kako bi se postigla dosljedna razina provedbe u cijeloj Uniji. Time će se spriječiti da razlike ometaju pružanje svemirskih aktivnosti i svemirskih podataka na unutarnjem tržištu, zajamčiti pravna sigurnost i transparentnost, ujednačiti zaštita prava i obveza za sve pružatelje svemirskih usluga iz EU-a i trećih zemalja na unutarnjem tržištu te omogućiti dosljedna provedba u svim državama članicama.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- ***Ex post* evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Nije primjenjivo.

- **Savjetovanja s dionicima**

Pri sastavljanju prijedloga, u skladu sa smjernicama za bolju izradu zakonodavstva, Komisija se opsežno savjetovala sa svim relevantnim dionicima. Provela je ciljano savjetovanje i otvoreno javno savjetovanje, objavila poziv na očitovanje, provela posebne ankete o tri glavna područja obuhvaćena prijedlogom i održala četiri radionice za dionike. Rezultati su sadržani u studiji koja je korištena u pripremnom radu Komisije.

a) Ciljano savjetovanje s dionicima

Ciljano savjetovanje s dionicima održano je od 29. rujna do 2. studenog 2023. Bilo je usmjereno na svemirsku industriju i obuhvatilo je subjekte kao što su akademske/istraživačke

institucije, poslovna udruženja, proizvođači svemirskih letjelica, svemirski operatori, zračni prijevoznici ili pružatelji usluga u zračnoj plovidbi, organizacije potrošača, organizacije za zaštitu okoliša, nevladine organizacije, javna tijela, sindikati i javnost. Doprinosi su poslani iz 27 država članica EU-a (47 % ispitanika) i nekoliko trećih zemalja kao što su Kanada, Japan, Norveška, Švicarska, Sjedinjene Američke Države i Ujedinjena Kraljevina (5 %). Nije naveden izvor ostalih odgovora (49 %).

Zaprimljena su ukupno 333 doprinosa, od kojih je 170 bilo od organizacija, 153 od pojedinaca, a ostali su bili anonimni te je podneseno 65 popratnih dokumenata. Među organizacijama 62 % bila su mikropoduzeća, mala ili srednja poduzeća.

I u odgovorima na anketu i primljenim dokumentima o stajalištu, uključujući one od industrijskih udruženja, iskazana je široka potpora Aktu EU-a o svemiru. Naime, među subjektima europske svemirske industrije postoji širok konsenzus da bi se Aktom EU-a o svemiru uveo jasan i zajednički okvir kojim se usklađuju različita ključna pravila o svemirskim aktivnostima u Uniji. To se smatra posebno vrijednim jer organizacijama omogućuje da lako prošire poslovanje u inozemstvo i ponude svoje usluge u više država članica. Nadalje, uvođenje Akta EU-a o svemiru smatra se prilikom za Uniju da preuzme vodeću ulogu u određivanju globalnih standarda za sigurniji, otporniji i održiviji svemir.

Dionici iz industrije ujedno su naglasili da bi cilj Akta EU-a o svemiru trebao biti održavanje konkurentnosti Unije tako da se u područje primjene Akta uključe poduzeća iz trećih zemalja koja stavljaju proizvode ili usluge na tržište Unije. Predstavnici industrije i udruženja izrazili su i zabrinutost zbog mogućeg opterećenja i dodatnih troškova koje bi Akt EU-a o svemiru mogao nametnuti *start-up* poduzećima i MSP-ovima te su pozvali na donošenje mjera potpore kako bi se to ublažilo.

b) Javno savjetovanje

Javno savjetovanje s dionicima održano je od 4. listopada do 28. studenog 2023. Anketa je sadržavala 11 općenitih pitanja o rizicima za sigurnost i zaštitu svemirskih aktivnosti te pitanja o mogućim mjerama na razini Unije. Zaprimljena su ukupno 44 doprinosa od pojedinaca, organizacija, akademskih/istraživačkih institucija, javnih tijela, poslovnih udruženja i nevladinih organizacija.

Anketa je pokazala da dionici uvelike podržavaju Akt EU-a o svemiru. Ispitanici su istaknuli neprimjerenost postojećih nacionalnih i međunarodnih zakona o svemiru te naglasili potrebu za sveobuhvatnim regulatornim okvirom. Većina dionika zalaže se za kombinaciju obvezujućih i dobrovoljnih mjera za postizanje sigurnih, otpornih i održivih svemirskih operacija te u velikoj mjeri potvrđuje važnost međunarodne suradnje.

• Prikupljanje i primjena stručnog znanja

Komisija se pri izradi procjene učinka oslonila na vanjsko stručno znanje:

- Deloitte i Roland Berger pružili su konzultantsku podršku za procjenu učinka,
- Cyberinflight i RHEA Group pridonijeli su stručnim znanjem o kibernetičkoj sigurnosti u svemiru,
- Komisija je 16. veljače 2023. i 13. studenog 2023. održala dvije radionice sa stručnjacima za europsko svemirsko pravo,
- Euroconsult je proveo studiju o europskoj svemirskoj industriji i tržištu,
- Komisija je surađivala s raznim dionicima (npr. Agencijom Europske unije za svemirski program (EUSPA), drugim službama Komisije, Europskom svemirskom

agencijom (ESA) i industrijskim udruženjima) kako bi prikupila detaljne podatke za procjenu učinka.

- **Procjena učinka**

Komisija je za ovaj prijedlog provela procjenu učinka u skladu sa svojom politikom o boljoj izradi zakonodavstva. Komisijin Odbor za nadzor regulative donio je 22. veljače 2024. pozitivno mišljenje sa zadržkama o procjeni učinka⁽¹⁴⁾. Razmatrane su sljedeće opcije politike.

- Opcija politike 1: Komisija bi pristupom zajedničke regulacije olakšala kodifikaciju neobvezujućih mjera između industrije i država članica. Zajednička regulacija kombinira zakonodavne i regulatorne mjere s aktivnostima dionika na koje se to najviše odnosi te se oslanja na njihovo praktično znanje. Osim toga, promiče razvoj oznaka u industriji.
- Opcija politike 2: donošenje obvezujućeg okvira Unije.
- Opcija politike 2+: donošenje obvezujućeg okvira Unije iz opcije 2 zajedno s neobvezujućim mjerama i mjerama potpore.
- Opcija politike 2++: opcije politike 2 i 2+ s međunarodnim bilateralnim sporazumima za poticanje globalnog pristupa svemirskoj sigurnosti, otpornosti i utjecaju svemirskih aktivnosti na okoliš.

Na temelju procjene i usporedbe svih opcija najpoželjnijom je proglašena opcija 2+ „Donošenje obvezujućeg okvira na razini Unije, u kombinaciji s neobvezujućim mjerama”. Taj je rezultat u skladu i s najpoželjnijom opcijom koju su dionici (uključujući MSP-ove) odabrali u ciljanom savjetovanju.

Pregled gospodarskog učinka

Uvođenje regulatornog okvira za svemirski sektor podrazumijeva nekoliko troškova i koristi za javni i privatni sektor.

Kad je riječ o javnom sektoru, države članice s postojećim svemirskim programima već procjenjuju mnoge predviđene zahtjeve u skladu s obvezama iz Ugovora UN-a. U tim je državama većina europskog svemirskog sektora i njihova bi se pravila trebala tek u manjoj mjeri prilagoditi, što bi dovelo do minimalnog administrativnog opterećenja (1 – 2 ekvivalenta punog radnog vremena (EPRV)). S druge strane, u državama članicama koje nemaju zakonodavstvo o svemiru obično se provode nove svemirske aktivnosti. U tom bi slučaju troškovi prilagodbe za nove zahtjeve i dalje bili ograničeni (do 4 EPRV-a).

Kad je riječ o tehničkoj procjeni ispunjavanja zahtjeva Unije za izdavanje odobrenja za rad, države članice mogu se osloniti na tehničku procjenu ESA-e ili Agencije EU-a za svemirski program (EUSPA ili „Agencija”).

U privatnom sektoru troškovi ovise o poduzeću. Satelitskim operatorima troškovi proizvodnje satelitskih platformi mogu se povećati za do 10 %, ovisno o zahtjevima za svemirsku misiju. Pružatelji usluga lansiranja snosit će dodatne troškove, pri čemu će veliki pružatelji potencijalno platiti do 1,5 milijuna EUR za teške rakete-nosače (klase Ariane 64), a MSP-ovi do 200 000 EUR. Troškovi upravljanja rizikom za poduzeća procjenjuju se na 10 % njihovih proračuna za IT, a troškovi zahtjeva za izdavanje odobrenja po liniji proizvoda iznositi će približno 100 000 EUR. Troškovi primjene pravila o kategorijama ekološkog otiska proizvoda (PEFCR) iznositi će od 4000 do 8000 EUR.

⁽¹⁴⁾ Poveznice na sažetak i pozitivno mišljenje Odbora za nadzor regulative bit će uključeni nakon objave.

Unatoč tim troškovima, očekuje se da će regulatorno pojednostavnjenje donijeti znatne prednosti. Mogućnost stavljanja jednog proizvoda na tržište u 27 država članica olakšava pristup i smanjuje administrativne prepreke te time omogućuje brži izlazak na tržište. Predviđa se da će satelitski operatori već prelaskom s odobrenja za pojedinačni satelit na odobrenje za konstelaciju tijekom sljedećeg desetljeća uštedjeti 68 milijuna EUR. Usto, procjenjuje se da će produljenje životnog vijeka satelita u niskoj Zemljinoj orbiti s pet na šest godina imati godišnji gospodarski učinak od 1,3 milijarde EUR. Poduzeća će steći globalnu konkurentsku prednost zahvaljujući visokim standardima kibernetičke sigurnosti koji smanjuju kibernetičke rizike, a proizvođači će potencijalno uštedjeti 320 milijuna EUR godišnje. Očekuje se da će se predloženim Aktom EU-a o svemiru dugoročno podržati svemirska industrija Unije (procijenjeno na 20 % predviđenog tržišta od 700 milijardi EUR do 2031.), pri čemu će se poticati razvoj novih poslovnih segmenata, kao što su aktivno uklanjanje otpada, servisiranje u orbiti, sastavljanje i proizvodnja te tehnologije šifriranja.

Pregled socijalnog učinka

U odnosu na druge opcije, najpoželjnija opcija donijela bi znatne koristi u smislu veće usklađenosti s obzirom na obvezujuću prirodu predviđenih mjera (u kombinaciji s neobvezujućim mjerama i mjerama potpore). Zaštitio bi se pristup javnosti svemirskim uslugama, povećalo povjerenje i oslanjanje na usluge svemirskih sustava i svemirske podatke te bi se poboljšalo upravljanje zahvaljujući usklađenim uvjetima za izdavanje odobrenja. Osim toga, zaštitili bi se astronomi i autohtone zajednice smanjenjem svjetlosnog onečišćenja te bi se doprinijelo inovacijama, rastu i konkurentnosti u svemirskom sektoru.

Pregled učinka na okoliš

Najpoželjnija opcija imala bi pozitivan učinak na okoliš zbog obveznih zahtjeva koji obuhvaćaju deorbitiranje satelita i zajedničku metodologiju procjene životnog ciklusa. Na temelju PEFCR-a zahtjev za izdavanje odobrenja sadržavao bi pregled različitih kategorija učinka na okoliš. To bi svemirskoj industriji Unije olakšalo i pristup održivom financiranju.

• Primjerenost i pojednostavnjenje propisa

Zajednički regulatorni okvir povećao bi konkurentnost svemirske industrije Unije (1) smanjenjem administrativnog opterećenja i troškova za poduzeća koja više ne bi morala ispunjavati višestruke neusklađene zahtjeve širom Unije; (2) povećanjem pouzdanosti svemirskih poduzeća iz Unije jačanjem njihove otpornosti i sigurnosti, čime stječu globalnu konkurentsku prednost.

Bolja integracija unutarnjeg tržišta MSP-ovima bi također otvorila vrata novim tržištima, čime bi se proširilo relevantno tržište Unije i poticale inovacije. To bi privuklo i više privatnih ulaganja te doprinijelo širenju i rastu nove svemirske industrije u Uniji (uglavnom *start-up* i *scale-up* poduzeća i MSP-ova kojima je potrebno prikupljanje većih sredstava).

Cilj je predložene inicijative uvesti zajedničke i jednake uvjete na razini Unije kako svemirski operatori s poslovnim nastanom izvan Unije na koje se primjenjuju manje strogi standardi ne bi narušavali tržišno natjecanje sa svemirskim operatorima iz Unije. Mogućnost uzajamnog priznavanja mogla bi u konačnici povećati tržišni udio svemirskih operatora iz Unije.

Troškovi za industriju, a posebno za MSP-ove, nastali bi zbog potrebe za ispunjavanjem tehničkih i operativnih zahtjeva, zajedno s dodatnim troškovima za administrativne provjere i provedbu. Općenito, tim će se promjenama vjerojatno povećati administrativno opterećenje i troškovi u cijeloj industriji, uključujući MSP-ove. Troškovi proizvodnje mogli bi porasti za 3 % do 10 %. Taj bi se učinak mogao ublažiti: i. mjerama potpore i ii. proporcionalnošću u pravilima (kako bi se uzela u obzir, na primjer, veličina poduzeća, kritičnost misije ili orbite).

Inicijativa bi donijela i operativne koristi za MSP-ove, odnosno povećane prihode zbog duljeg životnog vijeka satelita.

- **Temeljna prava**

Obvezama se u potpunosti poštuje sloboda poduzetništva (članak 16. Povelje Europske unije o temeljnim pravima). Zajednički regulatorni okvir povećao bi pravnu sigurnost i poticao okruženje pogodno za inovacije i tržišno natjecanje u svemirskom sektoru. Zahtjevima se nastoje ostvariti legitimni ciljevi od općeg interesa za postizanje sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti svemirskih aktivnosti. Osim toga, ograničeni su na ono što je nužno i razmjerno, uz zaštitne mjere kako bi se zajamčilo da eventualni učinci na aktivnosti svemirskih operatora ostanu ograničeni i u skladu s načelom proporcionalnosti iz članka 52. stavka 1. Povelje.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Detaljan pregled utjecaja prijedloga na proračun Europske unije nalazi se u „Izveštaju o financijskim i digitalnim aspektima zakonodavnog prijedloga” priloženom ovom prijedlogu.

Prijedlog utječe na nadležna tijela na nacionalnoj razini (odnosno tijela odgovorna za izdavanje relevantnih dozvola za obavljanje svemirskih aktivnosti). Ti su učinci detaljnije opisani u pregledu gospodarskog učinka i procjeni učinka.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Specifični ciljevi inicijative pratili bi se na godišnjoj osnovi. Prijedlog bi se evaluirao pet godina nakon stupanja na snagu kako bi se procijenio učinak na tržište i njegova reakcija, osobito MSP-ova.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

GLAVA I. Opće odredbe

U **glavi I.** (članci od 1. do 5.) utvrđuju se opća pravila o predmetu Uredbe. Ta pravila obuhvaćaju izdavanje odobrenja, registraciju i nadzor svemirskih aktivnosti u Uniji, upravljanje prometom u orbiti, aspekte upravljanja i provedbe te uvođenje svemirske oznake Unije. U članku 2. („Područje primjene”) određuje se na koje se pružatelje svemirskih usluga i svemirske objekte Uredba primjenjuje, uključujući operatore iz trećih zemalja koji pružaju svemirske usluge ili svemirske podatke u Uniji. U glavi I. utvrđuje se i načelo slobodnog kretanja svemirskih podataka i svemirskih usluga unutar Unije te klauzula kojom se štiti nadležnost država članica kad je riječ o nacionalnoj sigurnosti. Na kraju, u njoj se utvrđuju ključne definicije koje se upotrebljavaju u cijeloj Uredbi.

GLAVA II. Izdavanje odobrenja i registracija svemirskih aktivnosti

U **poglavlju I.** (članci od 6. do 10.) utvrđuju se uvjeti koje svemirski operatori iz Unije moraju ispuniti kako bi dobili odobrenje za obavljanje svemirskih aktivnosti. Nacionalna nadležna tijela država članica nadziru postupak izdavanja odobrenja za rad svemirskim operatorima iz Unije i obavješćuju Agenciju o svim svemirskim operatorima kojima je to odobrenje izdano. Agencija registrira sve svemirske operatore u Registru svemirskih objekata Unije (URSO), uključujući svemirske operatore iz trećih zemalja o kojima odluku donosi Komisija kako je navedeno u poglavlju III. Za lansiranje satelitske konstelacije uvodi se pojednostavnjeni postupak odobrenja i njegovo naknadno produljenje ili povlačenje. Za

pojedine kategorije svemirskih operatora iz Unije utvrđuju se blagi režimi i posebna izuzeća u skladu s načelom proporcionalnosti.

U **poglavlju II.** (članci od 11. do 13.) utvrđuje se postupak za izdavanje odobrenja za rad svemirskim operatorima iz Unije koji namjeravaju upravljati ili lansirati sredstva u vlasništvu Unije. Komisija izdaje odobrenje za rad (na temelju prijedloga tehničke procjene Agencije), provodi kontinuirani nadzor i suspendira ili povlači odobrenje za sredstva u vlasništvu Unije u okolnostima utvrđenima u Uredbi.

U **poglavlju III.** (članci od 14. do 23.) utvrđuju se pravila za registraciju operatora iz trećih zemalja i međunarodnih organizacija koje pružaju svemirske usluge u Uniji. Ono uključuje posebna odstupanja za usluge lansiranja koje pružaju subjekti iz trećih zemalja ili tijela javne vlasti iz trećih zemalja te klauzulu o izvanrednom stanju na jedinstvenom tržištu. Svemirski operatori iz trećih zemalja i međunarodne organizacije koje pružaju svemirske usluge ili svemirske podatke u Uniji registriraju se u URSO-u nakon što dokažu usklađenost s tehničkim zahtjevima utvrđenima u Uredbi. Agencija sastavlja i zaseban popis svih primarnih pružatelja svemirskih podataka u Uniji. Pretpostavlja se da svemirski operatori s poslovnim nastanom u trećoj zemlji za koju je Komisija donijela odluku o istovjetnosti ispunjavaju zahtjeve Uredbe. Operatori iz trećih zemalja imenuju pravnog zastupnika u Uniji kako bi se zajamčila učinkovita suradnja s nadležnim tijelima, Komisijom i Agencijom.

U **poglavlju IV.** (članci od 24. do 27.) utvrđuju se pravila o uspostavi URSO-a, e-certifikatu i pružanju svemirskih podataka i svemirskih usluga u Uniji. Agencija će izdavati e-certifikate kojima se potvrđuje sukladnost svemirskih podataka i svemirskih usluga koje pružaju subjekti iz trećih zemalja i međunarodne organizacije sa zahtjevima Uredbe. Ugovorima o pružanju svemirskih podataka i svemirskih usluga u Uniji mora biti priložen e-certifikat, a primarni pružatelji svemirskih podataka izvješćuju Agenciju o svim sumnjama na nepravilnosti.

GLAVA III. Aspekti upravljanja

U **poglavlju I.** (članci od 28. do 39.) u odjeljku 1. utvrđuju se glavna načela upravljanja za države članice u vezi s izdavanjem odobrenja za svemirske aktivnosti i nadzora nad njima te nadzora tržišta. Svaka država članica trebala bi imenovati ili osnovati nadležno tijelo s dostatnim resursima i ovlastima za nadzor usklađenosti svemirskih operatora iz Unije. Nacionalna nadležna tijela trebaju imati nadzorne, istražne i korektivne ovlasti te ovlasti sankcioniranja.

U odjeljku 2. utvrđuju se postupci za države članice koje namjeravaju imenovati kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti. Te države članice imenuju tijelo za ocjenjivanje, imenovanje i praćenje kvalificiranih tehničkih tijela. To može biti nacionalno akreditacijsko tijelo imenovano na nacionalnoj razini, čija je zadaća osigurati da takva tijela ispunjavaju i održavaju tehničke kompetencije potrebne za procjenu usklađenosti s tehničkim zahtjevima iz glave IV. Uredbe. Države članice izvješćuju Komisiju o svojim kvalificiranim tehničkim tijelima. U odjeljku 3. utvrđuju se postupak za podnošenje zahtjeva za status kvalificiranog tehničkog tijela za pitanja obuhvaćena glavom IV. i primjenjivi zahtjevi. Države članice osiguravaju mogućnost žalbe na odluke koje su donijela kvalificirana tehnička tijela.

U **poglavlju II.** (članci od 40. do 57.) utvrđuje se upravljanje na razini Unije te se detaljno opisuju uloge i odgovornosti iz odjeljka 1. Agenciji su dodijeljene nove zadaće, prije svega za podršku i pomoć Komisiji u izdavanju odobrenja i nadzoru svemirskih operatora iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije te pri registraciji svemirskih operatora iz trećih zemalja i međunarodnih organizacija koje pružaju svemirske podatke i svemirske usluge u Uniji. Agencija uspostavlja i upravlja potrebnim bazama podataka (URSO i baza podataka

Unije s popisom kontakata za upozorenja o događajima od velikog interesa) i izdaje e-certifikate.

Agencija osniva posebne unutarnje strukture (Odbor za usklađenost i Odbor za žalbe) za podršku i pomoć Komisiji u izdavanju odobrenja za rad i registraciji svemirskih operatora i svemirskih operatora iz trećih zemalja te za podršku državama članicama koje nemaju kvalificirana tehnička tijela u postupku tehničke procjene. Agencija bi pružala podršku Komisiju u izvršavanju nadzornih ovlasti nad svemirskim operatorima iz Unije i pružateljima usluga iz trećih zemalja. Odbor za žalbe štitio bi prava na obranu od odluka koje donosi Agencija. Nove zadaće financiraju se sustavom naknada za registraciju. U odjeljku 2. određuju se ovlasti Agencije i Komisije u vezi s operatorima sredstava u vlasništvu Unije i svemirskih operatora iz trećih zemalja.

GLAVA IV. Tehnički zahtjevi

Glava IV. sadržava zahtjeve koje različite kategorije pružatelja svemirskih usluga moraju ispunjavati, a uglavnom se odnose na pitanja sigurnosti, otpornosti i ekološke održivosti.

U **poglavlju I.** (članci od 58. do 73.) utvrđuju se pravila za sigurnost i održivost u svemiru koja obuhvaćaju rakete-nosače (odjeljak 1.) i svemirske letjelice (odjeljak 2.). Cilj je sigurnosnih pravila smanjiti rizike od sudara, smanjiti nastanak otpada u orbiti i omogućiti sigurno lansiranje i povratak u atmosferu, uz posebne postupke i tehničke zahtjeve za svemirske operatore.

U skladu s odjeljkom 1., operatori lansiranja moraju se koordinirati s nadležnim tijelima i pružateljima operativnih usluga u prometu kako bi se smanjio rizik od sudara tijekom lansiranja i povratka u atmosferu. Dužni su ugraditi sustave za sigurnost letenja i provoditi mjere za kontrolu svemirskog otpada. Komisija provedbenim aktima treba donijeti detaljne metode za izračun vremenskog razdoblja za izbjegavanje sudara, pragove rizika od nezgoda i postupke koordinacije.

U skladu s odjeljkom 2., operatori svemirskih letjelica moraju omogućiti praćenje svemirskih letjelica i ugovoriti usluge izbjegavanja sudara. Moraju upravljati koordinacijom povratka u atmosferu i održavati određenu razinu sposobnosti manevriranja. Dodatne obveze uključuju izradu planova za smanjenje svemirskog otpada, ograničavanje svjetlosnog i radijskog onečišćenja te ispunjavanje dodatnih sigurnosnih standarda i standarda za smanjenje otpada za velike konstelacije. Svemirski operatori mogu zatražiti produljenje misije ako i dalje ispunjavaju zahtjeve za kraj životnog vijeka i svemirski otpad. Svemirski operatori moraju osigurati da proizvođači dobavljača ispunjavaju zahtjeve u vezi s projektiranjem i proizvodnjom utvrđene u ovom poglavlju.

U **poglavlju II.** (članci od 74. do 95.) utvrđuju se opća načela za upravljanje rizikom za svemirsku infrastrukturu i obveza provedbe procjene rizika na temelju postojećeg zakonodavstva o kibernetičkoj sigurnosti i fizičkoj otpornosti kritičnih subjekata. Svemirski operatori dužni su poduzeti opsežne i razmjerne mjere koje uključuju sve opasnosti za upravljanje svim rizicima za svemirsku infrastrukturu. Te se mjere primjenjuju tijekom cijelog životnog ciklusa svemirske misije (od projektiranja i proizvodnje do lansiranja, rada i odstranjivanja) te obuhvaćaju i digitalne i fizičke prijetnje.

Iako bi svemirski sektor trebao ostati dio ekosustava Direktive NIS 2, pravila o kibernetičkoj sigurnosti koja su prilagođena svemirskom sektoru, utvrđena u ovom poglavlju, trebala bi se primjenjivati na svemirske operatore iz Unije utvrđene u točkama 8. i 11. Priloga I. Direktivi NIS 2 kako bi se izbjeglo udvostručavanje i popunile praznine u regulatornom okviru svemirskog sektora. Svemirski operatori provode procjene rizika, utvrđuju ranjivosti, provode korektivne mjere i prilagođavaju scenarije rizika posebnostima svake svemirske misije.

Svemirski operatori trebali bi uvesti i održavati sveobuhvatne politike za upravljanje informacijskom sigurnošću te osigurati strogu kontrolu prava pristupa i fizičku zaštitu svemirskih sredstava. Utvrđena su dodatna pravila o otkrivanju i praćenju incidenata, kriptiranju, protokolima za izradu sigurnosnih kopija, izradi sveobuhvatnih politika kontinuiteta poslovanja te planova odgovora i oporavka. Svemirski operatori na koje se odnosi pojednostavnjeni režim upravljanja rizikom trebali bi primjenjivati blaže mjere, a ujedno osigurati otpornost kritičnih sredstava i funkcija. Svemirski operatori iz Unije izvješćuju Agenciju o značajnim incidentima u vezi sa sredstvima u vlasništvu Unije. Mreža Unije za otpornost svemira (EUSRN) olakšava suradnju između Komisije, Agencije i nacionalnih nadležnih tijela kad je riječ o praćenju i rješavanju značajnih kibernetičkih incidenata te usklađivanju mjera otpornosti s drugim okvirima Unije za kibernetičku sigurnost.

Poglavlje III. (članci od 96. do 100.) odnosi se na okolišnu održivost. U njemu se od svemirskih operatora zahtijeva da izračunavaju ekološki otisak tijekom cijelog životnog ciklusa svemirske misije, uključujući faze projektiranja, proizvodnje, operacije i kraja životnog vijeka, osim ako ispunjavaju uvjete za izuzeće. Svemirski operatori zahtjevu za izdavanje odobrenja moraju priložiti izjavu o ekološkom otisku (EFD), zajedno s popratnim studijama i podacima o ekološkom otisku, koja se potvrđuje certifikatom koji izdaje kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti. Dužni su prikupiti sve relevantne podatke od svojih dobavljača, Komisiji poslati agregirane i razvrstane skupove podataka za uvrštenje u bazu podataka o ekološkom otisku te ih ažurirati.

Poglavlje IV. (članak 101.) odnosi se na zahtjeve za operacije i usluge u svemiru (ISOS). Svemirske letjelice moraju biti opremljene za servisiranje u svemiru putem namjenskih sučelja. Komisija će detaljno opisati načela koncipiranja tih sučelja i može odrediti dodatne uvjete za uklanjanje otpada za opasne objekte.

U **poglavlju V.** (članci 102. i 103.) utvrđuju se pravila u orbitalnom prometu, među ostalim pravila o načinu na koji bi se manevri izbjegavanja sudara trebali poduzeti u okviru upozorenja o događajima od velikog interesa. Uvodi se pristup „prednosti prolaska”, osmišljen kako bi se olakšalo rješavanje sudara između više svemirskih letjelica kojima se može manevrirati.

U **poglavlju VI.** (članak 104.) Komisija se ovlašćuje da od europskih organizacija za normizaciju zatraži izradu normi ili donošenje provedbenih akata za utvrđivanje zajedničkih specifikacija za određene tehničke zahtjeve.

GLAVA V. Odluke o istovjetnosti, međunarodni sporazumi i pravila za međunarodne organizacije

U **glavi V.** (članci od 105. do 108.) Komisiji se omogućuje da donese odluke o istovjetnosti za svemirske operatore iz trećih zemalja i utvrđuju se pravila koja se primjenjuju na međunarodne organizacije, ovisno o vrsti sredstava. Unija prema potrebi nastoji sklopiti sporazume s međunarodnim organizacijama koje upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije u skladu s člankom 218. UFEU-a.

GLAVA VI. Mjere potpore

U **poglavlju I.** (članci od 109. do 111.) utvrđuju se mjere potpore za nadoknadu dijela troškova provedbe, osobito za *start-up* i *scale-up* poduzeća i MSP-ove, te za potporu provedbi Uredbe. Mjere potpore uključuju mjere za izgradnju kapaciteta (npr. izrada smjernica), tehničku pomoć (npr. osnivanje skupine neovisnih stručnjaka koji će pomoći svemirskim operatorima u sastavljanju tehničkih dosjea) i financiranje digitalnog rješenja (odnosno jedinstvenog informacijskog portala).

U **poglavlju II.** (članci 112. i 113.) uvodi se „okvir Unije za svemirsku oznaku” za dodjelu svemirske oznake Unije svemirskim operatorima koji dobrovoljno namjeravaju ispuniti strože zahtjeve za sigurnost, otpornost i okolišnu održivost, uz one utvrđene u Uredbi.

GLAVA VII. Prijelazne i završne odredbe

Glava VII. (članci od 114. do 120.) sadržava odredbe o ovlasti Komisije za donošenje delegiranih i provedbenih akata te o čuvanju poslovne tajne. Utvrđuju se i odredba o preispitivanju, prijelazna razdoblja te datum stupanja na snagu i početka primjene.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o sigurnosti, otpornosti i održivosti svemirskih aktivnosti u Uniji**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
 uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,
 uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
 nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
 uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora⁽¹⁾,
 uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija⁽²⁾,
 u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
 budući da:

- (1) Svemirski podaci i svemirske usluge postali su važan dio gospodarstva Unije i svakodnevnog života građana. Koriste se u sektorima koji su važni za funkcioniranje unutarnjeg tržišta, uključujući one obuhvaćene Direktivom (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća⁽³⁾ o otpornosti kritičnih subjekata i Direktivom (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁴⁾ o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije.
- (2) Svemirski podaci i svemirske usluge neprocjenjivo doprinose širokom rasponu područja, kao što su internetska povezivost, satelitska televizija, upravljanje navigacijom i praćenje stanja okoliša. Mogu se koristiti u znanstvene svrhe ili u sigurnosnim i obrambenim operacijama, kao što su misije traganja i spašavanja, komunikacija za zapovijedanje i nadzor te izvidničke sposobnosti. Svemirski podaci i svemirske usluge sve više doprinose provedbi javnih politika država članica te unapređuju politički program Unije i njezin put prema digitalnoj i zelenoj tranziciji.
- (3) U svemirskom sektoru Unije tijekom proteklog desetljeća došlo je do strukturnih promjena. One su djelomično potaknute povećanom potražnjom za svemirskim uslugama, a svemir je postao pristupačniji zbog tehnološkog napretka i smanjenja troškova. Svemirske aktivnosti, koje su prije bile koncentrirane u nekoliko država članica i pretežno u rukama velikih etabliranih industrijskih aktera, postupno su se otvarale novim konkurentima na tržištu. Pojava takozvanih „novih svemirskih” aktera

⁽¹⁾ SL C [...], [...], str. [...]

⁽²⁾ SL C [...], [...], str. [...]

⁽³⁾ Direktiva (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o otpornosti kritičnih subjekata i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/114/EZ (Direktiva o otpornosti kritičnih subjekata) (SL L 333, 27.12.2022., str. 164., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

⁽⁴⁾ Direktiva (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 (Direktiva NIS 2) (SL L 333, 27.12.2022., str. 80., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

na tržištu u većini država članica, koji su pretežno privatna poduzeća, omogućila je širenje svemirskog tržišta Unije i ujedno pokazala da su svemirske aktivnosti po svojoj prirodi prekogranične.

- (4) Ta prekogranična dimenzija svemirskih aktivnosti vidi se u transnacionalnoj nabavi sredstava svemirske infrastrukture, pri čemu se proizvodi, komponente i sustavi različitih segmenata svemirske infrastrukture te relevantna tehnologija i stručno znanje zajednički pribavljaju iz više država članica. I pri lansiranju svemirskih letjelica države članice oslanjaju se na međusobne sposobnosti. Isto tako, operacije lansiranja i povratka u atmosferu pokazuju inherentnu prekograničnu dimenziju jer svemirske aktivnosti utječu na zračni prostor nekoliko država članica.
- (5) Strukturne promjene u svemirskom sektoru Unije, rast svemirskih aktivnosti i veća uloga privatnih aktera u obavljanju svemirskih aktivnosti proširili su opseg nacionalnih regulatornih intervencija. Ukupno 13 država članica već je donijelo zakonodavstvo kojim se uređuju svemirske aktivnosti, dok se nekoliko drugih priprema za donošenje sličnih propisa.
- (6) Nacionalne regulatorne intervencije temelje se na legitimnim potrebama država članica da oblikuju način na koji se provode njihove svemirske aktivnosti. Države članice ispunjavaju svoje odgovornosti koje proizlaze iz članka VI. Ugovora Ujedinjenih naroda o načelima koja uređuju djelatnosti država na istraživanju i iskorištavanju svemira, uključujući Mjesec i druga nebeska tijela (Ugovor o svemiru) jer prema tom ugovoru snose međunarodnu odgovornost i obveze za sve nacionalne aktivnosti koje u svemiru provode državne agencije ili nevladina tijela. U Ugovoru o svemiru poziva se na provedbu nacionalnih aktivnosti u skladu s njegovim odredbama te se izričito propisuje da je za aktivnosti u svemiru koje obavljaju nevladina tijela potrebno odobrenje i kontinuirani nadzor odgovarajuće države stranke Ugovora o svemiru.
- (7) Međutim, ni u Ugovoru o svemiru ni u bilo kojem drugom međunarodnom ugovoru regulatornog okvira UN-a za svemir ne predviđaju se posebna i detaljna pravila za uklanjanje novih rizika povezanih s povećanjem svemirskih aktivnosti. Smjernice za dugoročnu održivost koje je donio UN pružaju okvir djelovanja nacionalnih i regionalnih subjekata kako bi se osigurala buduća zaštita orbita. Međutim, osim tih neobvezujućih smjernica, zagušenje orbita, rizik od sudara, rizik od prekida svemirskih usluga zbog kibernetičkih napada na svemirsku infrastrukturu te utjecaj svemirskih aktivnosti na okoliš sve su veći razlog za zabrinutost kad je riječ o sigurnosti, otpornosti i okolišnoj održivosti svemirskih aktivnosti, za koje ne postoji zakonodavstvo na međunarodnoj razini, zbog čega nastaje regulatorna praznina.
- (8) Nadalje, međunarodni ugovori o svemiru potječu iz razdoblja u kojem je svemirsko pravo bilo u povojima te postavljaju temelje za opći okvir općih načela i obveza. Budući da ne postoje ažurirane i detaljne tehničke norme za uklanjanje novih rizika za sigurnost, otpornost i održivost, države članice uvele su vlastite regulatorne pristupe i pristupe za izdavanje odobrenja, s različitim pravilima koja obuhvaćaju satelitske operacije, lokacije i operacije lansiranja, rakete-nosače i satelite na letjelicama.
- (9) Ti pristupi imaju zajednički cilj, a to je utvrđivanje uvjeta za izdavanje odobrenja kako bi se uklonili navedeni rizici. Države članice su prema tome svjesne važnosti očuvanja sigurnosti orbita i otpornosti svemirske infrastrukture, uzimajući u obzir optimalno i održivo iskorištavanje svemira. Međutim, nacionalna zakonodavstva o svemiru razlikuju se u opsegu i temeljitosti posebnih zahtjeva za uklanjanje rizika za sigurnost, otpornost i održivost svemirskih aktivnosti. U tom pogledu pristupi država članica u

rasponu su od minimalnih do detaljnih normativnih rješenja. Različiti nacionalni zahtjevi mogu dovesti do fragmentacije unutarnjeg tržišta i smanjiti pravnu sigurnost koja je potrebna svemirskim operatorima iz Unije.

- (10) Zbog toga širom Unije nastaju razni fragmentirani okviri za svemirske aktivnosti na temelju različitih normi koje nisu jednako detaljne, što dovodi i do nedostatka koordinacije među državama članicama.
- (11) Fragmentacija uvjeta za izdavanje odobrenja za ključne elemente svemirske infrastrukture, kao što su svemirske letjelice, ili za pravila o upravljanju kibernetičkim rizicima pri pružanju svemirskih usluga ili za utjecaj svemirskih aktivnosti na okoliš, može negativno utjecati na slobodu pružanja svemirskih podataka dobivenih putem svemirske infrastrukture te na pružanje i uvođenje svemirskih usluga u Uniji.
- (12) Korištenje tipičnih sredstava svemirske infrastrukture, kao što su svemirske letjelice, koja ne ispunjavaju posebne zahtjeve utvrđene u nekim zakonodavstvima moglo bi se onemogućiti na unutarnjem tržištu svemirskih usluga. Na primjer, neke su države članice iz sigurnosnih razloga odlučile uvesti strože zahtjeve za projektiranje satelita u odnosu na satelite koji su odobreni za lansiranje u skladu sa zakonodavstvom drugih država članica. Ta razlika može otežati prekograničnu trgovinu za poduzeće koje isporučuje satelite, a države članice koje imaju strože zahtjeve za izdavanje odobrenja o sigurnosti mogu zabraniti lansiranje satelita odobrenih u državama članicama koje primjenjuju blaže sigurnosne zahtjeve sa svojeg državnog područja. Slično tome, ako su samo u nekim državama članicama propisani zahtjevi za nadzor i praćenje prije i nakon lansiranja satelita ili uvedena posebna pravila za upravljanje kibernetičkim rizicima, to bi moglo negativno utjecati na pružanje svemirskih usluga, kao što su operativne usluge i usluge lansiranja na cijelom unutarnjem tržištu.
- (13) U konačnici, takve prepreke mogu negativno utjecati na pružanje svemirskih podataka i svemirskih usluga u cijeloj Uniji. Budući da se svemirske usluge oslanjaju na svemirske podatke generirane pomoću sredstava svemirske infrastrukture, pružanje svemirskih usluga ovisi o razini sigurnosti i otpornosti sredstava svemirske infrastrukture.
- (14) Zahtjevi koji podrazumijevaju veće troškove, kao što su zahtjevi povezani s projektiranjem kako bi se spriječilo povećanje količine svemirskog otpada ili procjene rizika usmjerene na postizanje kibernetičke sigurnosti u različitim segmentima svemirske infrastrukture, mogli bi potaknuti svemirske operatore iz Unije da traže poslovni nastan u jurisdikcijama s manje strogim zahtjevima za izdavanje odobrenja.
- (15) Prekogranična priroda svemirskih aktivnosti u Uniji vjerojatno će se pojačati s obzirom na sve veći broj svemirskih operatora iz Unije, sve veći broj poduzeća koja razvijaju rješenja za rakete-nosače i država članica koje planiraju razviti kapacitete za lansiranje. U tom će kontekstu različiti uvjeti u nacionalnim sustavima za izdavanje odobrenja vjerojatno stvoriti više prepreka u svemirskom sektoru, što će utjecati na kontinuitet dostavljanja svemirskih podataka i pružanje svemirskih usluga, koje pak doprinose mnogim djelatnostima na unutarnjem tržištu, uključujući ključne sektore i infrastrukturu.
- (16) Stoga bi, radi očuvanja i poboljšanja funkcioniranja unutarnjeg tržišta, na razini Unije trebalo uspostaviti jedinstvena, djelotvorna i razmjerna obvezna pravila kojima se usklađuju ključni aspekti svemirskih usluga u kontekstu izdavanja odobrenja za svemirske aktivnosti kako bi se omogućilo neometano pružanje svemirskih podataka i svemirskih usluga na cijelom unutarnjem tržištu.

- (17) Pri utvrđivanju tehnološki neutralnih glavnih zahtjeva trebalo bi poticati inovacije tako da se pružateljima svemirskih usluga ponudi pristup postojećim i potencijalnim novim tržištima, što bi krajnjim korisnicima pružilo veći izbor.
- (18) Komisija bi samo u ograničenim slučajevima, uzimajući u obzir stratešku važnost pristupa pojedinim svemirskim uslugama za Uniju ili države članice, trebala odobriti odstupanje od zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi za usluge lansiranja ako je to opravdano javnim interesom. Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti za odobravanje odstupanja predmetnom operatoru lansiranja iz treće zemlje ako je ispunjen uvjet javnog interesa.
- (19) Također bi, iznimno i privremeno, moglo biti potrebno brzo djelovanje u hitnim ili kriznim slučajevima kako bi se koristili svemirski podaci ili svemirske usluge koje pružaju pružatelji svemirskih usluga koji nisu registrirani u Uniji.
- (20) Na pružatelje svemirskih usluga s poslovnim nastanom u Uniji trebao bi se primjenjivati sustav odobrenja kako bi se obuhvatili ključni aspekti sigurnosti i otpornosti tipičnih svemirskih usluga koji se, na primjer, odnose na upravljanje radom svemirskih letjelica, pružanje usluga lansiranja te upravljanje radom i održavanje lokacija za lansiranje. Svemirske operatore iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije trebala bi odobriti Agencija Europske unije za svemirski program („Agencija”) osnovana Uredbom (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁵⁾, dok bi svemirske operatore iz Unije koji upravljaju sredstvima koja nisu u vlasništvu Unije trebale odobriti države članice.
- (21) Pružatelji svemirskih usluga s poslovnim nastanom u Uniji koji pružaju napredne svemirske usluge kao što su svemirske usluge izbjegavanja sudara (CA) ili operacije i usluge u svemiru (ISOS) podržavaju tipične svemirske usluge i imaju ulogu u zaštiti i dugoročnoj održivosti sredstava svemirske infrastrukture. Stoga je primjereno da se na tu kategoriju novih pružatelja svemirskih usluga primjenjuje ograničeni skup pravila. To bi omogućilo razvoj novih primjena i tržišta u svemirskom sektoru (gospodarstvo u svemirskom prostoru).
- (22) Primarni pružatelji svemirskih podataka imaju važnu ulogu posrednika između sektora na početku i na kraju lanca vrijednosti jer svemirske podatke od svemirskih operatora usmjeravaju prema različitim načinima upotrebe u korist cijelog gospodarstva i građana. U tom pogledu, iako se na njih ne bi trebala primjenjivati materijalna pravila koja se primjenjuju na svemirske operatore, oni i dalje imaju važnu ulogu u svemirskom sektoru jer utvrđuju da svemirski podaci koje prenose dalje u lancu vrijednosti potječu od svemirskih operatora koji su u skladu s ovom Uredbom. Stoga bi Agencija trebala sastaviti popis tih primarnih pružatelja svemirskih podataka u Uniji. S obzirom na njihovu ulogu posrednika, primarni pružatelji svemirskih podataka u najboljem su položaju da primaju upozorenja ili pritužbe o mogućim nepravilnostima u vezi s upotrebom svemirskih podataka u Uniji, da izravno upozore svoje dobavljače ili obavijeste Agenciju ili relevantno nadležno tijelo u državi članici u kojoj imaju poslovni nastan o svim navodima o svemirskim podacima koji potencijalno potječu od neregistriranih ili neusklađenih svemirskih operatora, a koji se mogu upotrebljavati na unutarnjem tržištu.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU (SL L 170, 12.5.2021., str. 69., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj>).

- (23) Kako bi se uveli jednaki uvjeti za poslovanje na unutarnjem tržištu, pravila za sve pružatelje svemirskih usluga obuhvaćene područjem primjene ove Uredbe, uključujući svemirske operatore iz Unije, trebala bi se primjenjivati u mjeri u kojoj se svemirski podaci i svemirske usluge pružaju u Uniji.
- (24) Stoga, kako bi se spriječilo da bilo koji svemirski operator ostvari prednost time što se na njega ne primjenjuju pravila utvrđena ovom Uredbom, potrebno je osigurati jednako postupanje prema svim svemirskim operatorima, uključujući pružatelje svemirskih usluga iz trećih zemalja, kao što su operatori svemirskih letjelica iz trećih zemalja, pružatelji usluga lansiranja iz trećih zemalja te primarni pružatelji svemirskih podataka iz trećih zemalja, ako pružaju svemirske podatke ili svemirske usluge u Uniji.
- (25) Ova bi se Uredba stoga trebala primjenjivati na pružatelje svemirskih usluga, bez obzira na njihovo mjesto poslovnog nastana, ako se svemirski podaci ili svemirske usluge pružaju u Uniji, čime se dokazuje bitna povezanost s unutarnjim tržištem, sprečava rizik od zaobilaženja pravila na štetu potrošača i poduzeća u Uniji te štiti učinkovitost ciljeva koji se nastoje postići ovom Uredbom.
- (26) Svi pružatelji svemirskih usluga s poslovnim nastanom u trećoj zemlji trebali bi pisanim putem imenovati jednog ili više pravnih zastupnika u Uniji, ovisno o svojim komercijalnim potrebama i organizacijskim zahtjevima. Ti pravni zastupnici u Uniji trebali bi imati sve potrebne ovlasti i resurse za suradnju s relevantnim tijelima, Komisijom i Agencijom u svim aspektima koji su potrebni za primanje informacija i odluka o usklađenosti s ovom Uredbom i njezinom provedbom.
- (27) Određene jurisdikcije trećih zemalja mogu se pridržavati visoke razine sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti svemirskih aktivnosti te primjenjivati zahtjeve za sigurnost, otpornost i okolišnu održivost slične onima utvrđenima u ovoj Uredbi.
- (28) U tim slučajevima mehanizam istovjetnosti jamči priznavanje razine zaštite usporedive s onom koja je propisana ovom Uredbom. Prema tome, ako je Komisija procijenila da su primjenjivi pravni okvir treće zemlje i pravno obvezujuća pravila primjenjiva u toj trećoj zemlji istovjetna zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi, na toj osnovi trebalo bi utvrditi usklađenost pružatelja svemirskih usluga s poslovnim nastanom u toj trećoj zemlji. Takvi pružatelji svemirskih usluga trebali bi moći pružati svemirske podatke i usluge u Uniji na temelju odluke o istovjetnosti koju donosi Komisija.
- (29) Pružatelji svemirskih usluga s poslovnim nastanom u trećoj zemlji za koju nije donesena odluka o istovjetnosti dužni su proći provjere kako bi se utvrdila usklađenost sa zahtjevima iz ove Uredbe. Radi lakšeg usklađivanja nadzornih pristupa Agencija bi trebala provesti tehničke procjene koje su Komisiji potrebne za utvrđivanje usklađenosti i na temelju kojih Komisija odlučuje o registraciji pružatelja svemirskih usluga u Uniji i o eventualnim nadzornim mjerama. U tu bi svrhu trebalo uspostaviti registar na razini Unije.
- (30) Unija bi trebala nastojati postupno sklapati sporazume o uzajamnom priznavanju s trećim zemljama.
- (31) Kako bi se obuhvatila sva sredstva svemirske infrastrukture i izbjegle praznine, ova bi se Uredba trebala primjenjivati i na sredstva kojima upravljaju međunarodne organizacije koje se bave svemirskim aktivnostima, kao što su Europska svemirska agencija (ESA) ili Europska organizacija za iskorištavanje meteoroloških satelita (EUMETSAT). Te su međunarodne organizacije zbog svojeg opsežnog tehničkog, znanstvenog i operativnog stručnog znanja i namjenske infrastrukture i kapaciteta u

području svemira važni partneri Komisije, Agencije i država članica, osobito u kontekstu provedbe komponenti Svemirskog programa Unije te provedbe zajedničke nabave ili programâ država članica.

- (32) Kako bi se postigla regulatorna dosljednost u kontekstu usklađivanja koje podrazumijeva ova Uredba, na takve međunarodne organizacije, kad upravljaju vlastitim sredstvima, trebalo bi se primjenjivati pravo Unije pod odgovarajućim uvjetima u vezi s načinima primjene i provedbe prava Unije na njih, koji bi se trebali utvrditi u međunarodnim sporazumima koje Unija sklapa sa svakom od tih međunarodnih organizacija. Ako takve međunarodne organizacije upravljaju sredstvima država članica, nadležna tijela trebala bi osigurati primjenu pravila utvrđenih ovom Uredbom. Ako takve međunarodne organizacije upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije, primjenu bi trebalo osigurati u skladu s odredbama sporazuma o doprinosu koje je Komisija sklopila u tu svrhu.
- (33) ESA je međunarodna organizacija s opsežnim stručnim znanjem u području svemira i važan partner u provedbi Svemirskog programa Unije. U skladu s namjenskim sporazumima, ESA razvija i upravlja sredstvima svemirske infrastrukture za Svemirski program Unije i Program Unije za sigurnu povezivost. ESA također priprema svemirske misije u ime država članica u okviru svojih obveznih aktivnosti i neobveznih programa te na zahtjev jedne ili više država članica pruža podršku nacionalnim projektima u području svemira. ESA je i središnji pokretač izrade tehničkih normi za svemirske aktivnosti. Uvjete za primjenu ove Uredbe na ESA-u trebalo bi dodatno definirati u sporazumu uzimajući u obzir njezin status i institucionalni okvir.
- (34) Pravila utvrđena u ovoj Uredbi trebala bi obuhvaćati i sredstva u vlasništvu Unije, kako je navedeno u Uredbi (EU) 2021/696 i Uredbi (EU) 2023/588 Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁶⁾, i sredstva država članica, bez obzira na to jesu li u vlasništvu ili pod upravom javnih ili komercijalnih operatora, uključujući sredstva s dvojnomo namjenom koja su pod civilnom kontrolom i kad se upotrebljavaju u civilne svrhe.
- (35) Za upravljanje sredstvima u vlasništvu Unije pružatelji svemirskih usluga trebali bi od Agencije dobiti odobrenje, pod uvjetom da ta sredstva ispunjavaju zahtjeve o sigurnosti, otpornosti i okolišnoj održivosti.
- (36) Kako bi se zadržale nadležnosti država članica, ova se Uredba ne bi trebala primjenjivati na svemirske objekte koji se upotrebljavaju isključivo za postizanje obrambenih ciljeva ili ciljeva nacionalne sigurnosti, neovisno o subjektu koji provodi takve svemirske aktivnosti. Svemirske objekte koji se samo djelomično upotrebljavaju u svrhe obrane trebalo bi isključiti iz područja primjene ove Uredbe kad ih je potrebno staviti pod upravljanje i kontrolu države članice u svrhe obrane, i to samo tijekom trajanja dotične svemirske misije koju provode vojne snage. U takvim je slučajevima na svakoj državi članici da utvrdi, s obzirom na okolnosti slučaja, primjenjuje li se navedeno isključenje na dotični svemirski objekt.
- (37) Ovom se Uredbom stoga ne bi trebale dovoditi u pitanje nadležnosti država članica za sva pitanja koja se odnose na nacionalnu sigurnost, što se primjenjuje i na slučajeve u kojima države članice trebaju, u svrhe i za izvršavanje takve nadležnosti u području

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2023/588 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2023. o uspostavi Programa Unije za sigurnu povezivost za razdoblje 2023.–2027. SL L 79, 17.3.2023., str. 1. (ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/588/oj>).

nacionalne sigurnosti, provoditi posebne svemirske operacije, na primjer preuzimanjem kontrole nad svemirskim objektom u svojoj nadležnosti.

- (38) S obzirom na postojeće uređenje radiofrekvencijskog spektra u okviru međunarodnih telekomunikacijskih pravila te nacionalnog prava i prava EU-a u skladu s njima, a posebno s Odlukom 676/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁷⁾, Direktivom (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁸⁾ i Odlukom br. 243/2012/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁹⁾, ova Uredba ne bi trebala obuhvaćati aspekte povezane s dodjelom ili odobrenjem radiofrekvencijskog spektra. Nadalje, ako je subjekt koji je pružatelj elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga samo korisnik opreme koju nudi svemirski operator, trebao bi se smatrati samo primarnim pružateljem svemirskih podataka u skladu s ovom Uredbom. Ako pružatelj elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga upravlja ili kontrolira i satelit, lansiranje ili infrastrukturu za lansiranje, trebao bi se smatrati svemirskim operatorom u skladu s ovom Uredbom.
- (39) Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje pravila Unije o tržišnom natjecanju, uključujući protumonopolska pravila, pravila o koncentracijama i pravila o državnim potporama.
- (40) Minimalna ključna usklađena pravila o sigurnosti, otpornosti i održivosti svemirskih aktivnosti utvrđena u ovoj Uredbi trebala bi uključivati odobrenja za rad koja su izdala nadležna tijela ili, prema potrebi, režime koje su države članice utvrdile za tijela javne vlasti koja provode nacionalni svemirski program. Trebalo bi uvažiti posebnu prirodu pojedinih subjekata, kao što su državne svemirske agencije koje provode nacionalne svemirske programe, a na koje se odobrenja za rad ne moraju nužno primjenjivati na isti način kao na druge pružatelje svemirskih usluga. Stoga bi države članice za te subjekte trebale osigurati odgovarajući nadzor kojim se poštuju i primjenjuju načela razdvajanja funkcija i sprečavanja sukoba interesa.
- (41) Kako bi se omogućila uspješna provedba postupaka izdavanja odobrenja na cijelom unutarnjem tržištu i osiguralo jednako postupanje prema svim svemirskim operatorima iz Unije, postupak izdavanja odobrenja trebao bi trajati ukupno 12 mjeseci, uz mogućnost obustave rokova primjenjivih u postupku izdavanja odobrenja ako su potrebna daljnja pojašnjenja i procjene.
- (42) Države članice trebale bi i dalje moći slobodno razmjenjivati informacije s potencijalnim podnositeljima zahtjeva i prije pokretanja formalnog postupka izdavanja odobrenja u skladu s nacionalnim pravilima. Takve preliminarne i neformalne razmjene omogućile bi podnositeljima zahtjeva da bolje razumiju i ispune zahtjeve iz ove Uredbe i nacionalnog zakonodavstva, kako je primjenjivo, uključujući relevantno zakonodavstvo drugih država članica, ako je, na primjer, potrebno ishoditi više odobrenja na unutarnjem tržištu, uzimajući u obzir kriterije državljanstva ili poslovnog nastana, mjesta rada i lokaciju lansiranja.

⁽⁷⁾ Odluka br. 676/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra u Europskoj zajednici (Odluka o radiofrekvencijskom spektru) (SL L 108, 24.4.2002., str. 1., ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676(1)/oj)).

⁽⁸⁾ Direktiva (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija (SL L 321, 17.12.2018., str. 36., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj>).

⁽⁹⁾ Odluka br. 243/2012/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o uspostavljanju višegodišnjeg programa za politiku radiofrekvencijskog spektra (SL L 81, 21.3.2012., str. 7., ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243\(2\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243(2)/oj)).

- (43) Nadležna tijela države članice trebala bi prihvatiti i priznati odobrenja koja su izdala nadležna tijela drugih država članica kad je riječ o pitanjima obuhvaćenim ovom Uredbom. Istodobno bi trebalo osigurati potpunu transparentnost nacionalnih zahtjeva koje mogu utvrditi države članice, među ostalim za strože zahtjeve koji mogu biti potrebni za zaštitu sigurnosti, otpornosti ili okolišne održivosti operacije ili lansiranja na njihovu državnom području u odnosu na svemirsku misiju koju provode svemirski operatori s odobrenjem u državi članici njihova poslovnog nastana. Takve bi se informacije trebale pružati na zajedničkom informacijskom portalu.
- (44) S obzirom na tehničku složenost i trajanje pripreme svemirske misije, podnositelji zahtjeva trebali bi imati dovoljno vremena da dostave sve potrebne informacije ili pojašnjenja. Stoga bi trebalo predvidjeti i obustavu rokova koji se u postupcima izdavanja odobrenja primjenjuju na nadležna tijela.
- (45) Sukladnost svemirskih objekata sa zahtjevima ove Uredbe trebala bi se pretpostaviti i za pružatelje svemirskih usluga s poslovnim nastanom u Uniji, s obzirom na to da su tu sukladnost provjerila nacionalna nadležna tijela pri izdavanju odobrenja, i za pružatelje svemirskih usluga s poslovnim nastanom u trećoj zemlji za koju je Komisija donijela odluku o istovjetnosti.
- (46) Nakon što se utvrdi usklađenost sa zahtjevima iz ove Uredbe, upis u Registar svemirskih objekata Unije (URSO) i izdavanje elektroničkog certifikata (e-certifikat), kojim se dokazuje da su svemirski podaci dobiveni pomoću svemirskih objekata koji su u skladu s ovom Uredbom odnosno da se svemirske usluge temelje na upotrebi i radu svemirskih objekata koji su sukladni s ovom Uredbom, omogućuju slobodno pružanje svemirskih podataka i svemirskih usluga u cijeloj Uniji. Agencija bi registriranim pružateljima svemirskih usluga trebala izdavati pojedinačne e-certifikate.
- (47) Konsolidirani popisi svih pružatelja svemirskih usluga registriranih u URSO-u, s poslovnim nastanom u Uniji i trećim zemljama, trebali bi biti javno dostupni na internetskim stranicama URSO-a, čime se osigurava transparentnost svih pružatelja svemirskih usluga registriranih u Uniji. Svatko bi mogao provjeriti izvor svemirskih podataka i u bilo kojem trenutku utvrditi upotrebljavaju li svemirske usluge koje se pružaju u Uniji podatke dobivene pomoću svemirskih objekata koji su sukladni sa zahtjevima prava Unije.
- (48) Na zahtjev Komisije trebalo bi izraditi posebnu normu za e-certifikat, i to do datuma početka primjene ove Uredbe. E-certifikat bi uspostavio vezu između određenog svemirskog objekta i svemirskih podataka koji su dobiveni njegovom upotrebom, čime bi se zajamčila cjelovitost takvih svemirskih podataka.
- (49) Kako bi se zadovoljila povećana potražnja korisnika za satelitskom ponudom, iskoristile prednosti tehnološkog napretka i s njime povezanog smanjenja troškova te olakšao pristup kapitalu, trebalo bi pojednostavniti postupke izdavanja odobrenja za lansiranje satelitskih konstelacija. Pod određenim uvjetima i uz primjenu zaštitnih mjera trebalo bi omogućiti pojednostavnjeni postupak izdavanja odobrenja na način da se izda jedinstveno odobrenje koje vrijedi za cijelu satelitsku konstelaciju.
- (50) Zbog specifične prirode i ciljeva istraživačkih svemirskih letjelica, koje su i dalje ključne za unapređenje znanstvenih spoznaja i tehnoloških sposobnosti, ovom bi se Uredbom trebala utvrditi određena izuzeća za takve kategorije kako bi se zadovoljile njihove specifične potrebe i značajke te ujedno zajamčila sigurnost i održivost orbita.

- (51) Svemirski operatori trebali bi imati koristi od posebnih izuzeća od pravila utvrđenih u različitim područjima obuhvaćenima ovom Uredbom. Prilikom provođenja istraživačkih svemirskih misija na njih se ne bi trebala primjenjivati određena pravila o sigurnosti. Slično tome, svemirski operatori koji se smatraju malim poduzećima ili su istraživačke ili obrazovne institucije trebali bi primjenjivati pojednostavnjeno upravljanje rizikom s naglaskom na kritična sredstva i uklanjanje glavnih rizika. Svemirske misije za demonstraciju i validaciju u orbiti (IOD/IOV) također bi trebalo izuzeti od obveze izračuna ekološkog otiska svemirskih aktivnosti.
- (52) Siguran, otporan, održiv i troškovno učinkovit pristup svemiru presudan je za omogućavanje širokog spektra usluga i potporu znanstvenom istraživanju u skladu s temeljnim načelima i pravima utvrđenima u Ugovoru o svemiru. Istodobno, operatori lansiranja također bi mogli trebati određeno vrijeme za prilagodbu novim mjerama za sigurnost lansiranja. Ovom bi se Uredbom trebao predvidjeti odgovarajući mehanizam za omogućavanje pristupa svemiru dok se industrija prilagođava novoj osnovnoj razini sigurnosti uvedenoj na razini Unije.
- (53) Zagušenje određenih orbita, koje povećava rizik od sudara satelita i povećanja količine svemirskog otpada, te geopolitičke prijetnje s povećanim rizikom za kibernetičku sigurnost svemirske infrastrukture, uz rizik od fizičkih kontakata u svemiru, kao što su približavanja i ometanja, globalni su izazovi koje mnoge svemirske sile već nastoje riješiti.
- (54) Tržište raketa-nosača evoluiralo je od mikroraketa-nosača do teških raketa-nosača. Razvijaju se nove mogućnosti, kao što je mogućnost ponovne uporabe, na primjer, prvog stupnja i pomoćnih (*booster*) motora raketa-nosača. Više država članica razvija kapacitete za lansiranje, čime se povećava pristup svemiru.
- (55) Pristup svemiru ključan je za stratešku autonomiju EU-a. Međutim, porast broja lansiranja svemirskih letjelica utječe i na sigurnost lansiranja i povratka u atmosferu te na sigurnost u zračnom prostoru i na tlu. Porast broja lansiranja u svemir također može negativno utjecati na gospodarsko, ekološko i učinkovito funkcioniranje jedinstvenog europskog neba. Rizik od poremećaja u zračnom i pomorskom prometu trebalo bi svesti na najmanju moguću mjeru u dogovoru s relevantnim tijelima i pružateljima operativnih usluga u zračnom prometu. Koordinacija između relevantnih tijela i nadležnih pružatelja operativnih usluga u zračnom prometu na nacionalnoj razini pridonosi smanjenju učinaka poremećaja u prometu i rizika od sudara. Ako lansiranje u svemir utječe na više država članica, potrebna je pravodobna koordinacija između svemirskih operatora i europskog upravitelja mreže. Ta bi koordinacija trebala uključivati procjenu opsega i trajanja zatvaranja europskog zračnog prostora te zračnih ruta na koje to utječe. Tek bi u kasnijoj fazi trebalo uvesti adekvatne mehanizme podjele troškova za korištenje zračnog prostora. To će doprinijeti sigurnom i održivom korištenju zračnog prostora za sve korisnike. Nadalje, stadiji lansiranja i povratka u atmosferu mogu predstavljati i rizik od nezgode na tlu koji treba ograničiti dobrom koordinacijom s relevantnim tijelima i pružateljima prometnih usluga na koje to utječe. Sve veći rizik od sudara sa zrakoplovima tijekom prijelazne faze lansiranja u svemir i povratka u atmosferu može se ublažiti primjenom provjerenih metodologija za sigurnost zračnog prometa i najboljim načinima procjene rizika.
- (56) Aktivnosti lansiranja same po sebi su rizične i mogu uzrokovati nepopravljivu štetu ako se njima ne upravlja na odgovarajući način. Stoga bi trebalo propisati pravila kako bi se osiguralo da se rakete-nosači mogu pratiti i da prođu procjenu rizika kojom se

utvrđuje i uvodi niz mjera za ublažavanje rizika povezanih s lansiranjem, koliko je to moguće.

- (57) Projekcije pokazuju da će, čak i bez novih lansiranja, sudari svemirskih objekata koji se već nalaze u svemiru postati velik izvor otpada. Rizik od sudara svemirskih objekata u konačnici bi dodatno opteretio ionako zagušenu nisku Zemljinu orbitu (LEO), što ugrožava budući pristup svemiru. U smislu mase, većina svemirskog otpada potječe od dijelova raketa-nosača (tijela raketa). U međuvremenu broj svemirskih letjelica u orbiti brzo raste zbog razvoja satelitskih konstelacija.
- (58) Kako bi se zaštitio svemirski okoliš, potrebno je osigurati da rakete-nosači i svemirske letjelice proizvode što manje otpada. To je također u skladu s pristupom sprečavanja nastanka otpada kao prvom fazom hijerarhije otpada utvrđenom u Okvirnoj direktivi o otpadu⁽¹⁰⁾. Stoga bi trebalo propisati obveze u fazi projektiranja, ali i tijekom životnog vijeka u orbiti. Ta je potreba prepoznata i na međunarodnoj razini, gdje je Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO) donijela nekoliko normi. Stoga bi odobrenje za obavljanje svemirskih aktivnosti trebalo biti povezano s posebnim planovima za svemirski otpad koje podnose svemirski operatori kako bi se pokazalo na koji će način rakete-nosači i svemirske letjelice ograničiti nastanak otpada.
- (59) Za svemirske usluge izbjegavanja sudara svemirske letjelice moraju moći točno prenijeti svoj položaj. Trebalo bi razviti zahtjeve za mogućnosti praćenja kako bi se unaprijedile javne usluge koje pruža Partnerstvo Unije za nadzor i praćenje u svemiru (EU-SST) i uštedjelo vrijeme i novac koji su takvim uslugama praćenja potrebni za točno utvrđivanje orbitalnog položaja. Sposobnost praćenja svemirskih letjelica trebala bi se osigurati i na razini svemirskih letjelica i na razini zemaljskog segmenta.
- (60) Zbog povećane količine otpada i prometa u orbiti sve svemirske letjelice moraju koristiti svemirske usluge izbjegavanja sudara. Takav je zahtjev nužan za svakodnevno održavanje položaja svemirskih letjelica u orbiti. Obvezno ugovaranje svemirske usluge izbjegavanja sudara trebalo bi biti najvažniji dio zahtjeva za sigurnost u svemiru. Stoga bi subjekt zadužen za pružanje svemirske usluge izbjegavanja sudara trebao dokazati određene sposobnosti.
- (61) Usto, imenovanje jednog subjekta zaduženog za uslugu izbjegavanja sudara za sve svemirske letjelice u Uniji trebalo bi poboljšati koordinaciju odgovora na upozorenja o događaju od velikog interesa („upozorenje HIE-a”) i smanjiti rizik da se na takvo upozorenje aktiviraju različite strategije odgovora, što bi samo po sebi moglo dovesti do sudara.
- (62) Partnerstvo EU-SST, razvijeno kao dio komponente SSA-a na temelju Uredbe (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća, ili bilo koji subjekt sljednik, koristeći se svojim sensorima i etabliranim stručnim znanjem, dokazalo je svoju sposobnost upravljanja velikim brojem svemirskih letjelica, a time i prikladnost da bude subjekt pružatelj svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije zadužen za svemirsku uslugu izbjegavanja sudara.
- (63) Nastanak otpada najbolje bi bilo spriječiti obvezom da letjelice imaju sposobnost izvođenja manevara izbjegavanja sudara te premještanja satelita u odlagališnu orbitu. Shodno tome, sve svemirske letjelice trebale bi imati mogućnost periodičnog

⁽¹⁰⁾ Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenog 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (SL L 312, 22.11.2008., str. 3., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/2024-02-18>).

manevriranja, osim onih koje se nalaze na visini manjoj od 400 km jer bi se otporom atmosfere u tom slučaju na prirodan način osigurao kratak životni vijek te svemirske letjelice u orbiti.

- (64) Uobičajena je praksa da operatori svemirskih letjelica dobiju odobrenje za produljenje svemirske misije. Međutim, pri podnošenju zahtjeva za produljenje operatore svemirskih letjelica iz Unije trebalo bi obvezati da podnesu revidirane planove za smanjenje svemirskog otpada kako bi se osiguralo da produljeno trajanje misije ne predstavlja rizik od nastanka otpada.
- (65) Zbog povećanog prometa u orbiti astronomi se susreću sa svjetlosnim i radiofrekvencijskim poremećajima u svojim astronomskim promatranjima. Takvi poremećaji izravno utječu na kapacitete za istraživanja i planetarnu obranu. Stoga bi trebalo donijeti mjere ublažavanja radi zaštite tamnog i tihog neba.
- (66) Konstelacije su vrijedan resurs za učinkovito pružanje svemirskih usluga u korist građana i poduzeća. Međutim, zbog njihova velikog broja njihov utjecaj na svemirski okoliš veći je od utjecaja jedne svemirske letjelice. Usto, svaki katastrofalni događaj unutar konstelacije mogao bi potaknuti Kesslerov sindrom, čime bi se u budućnosti onemogućio pristup svemiru. Stoga bi za konstelacije trebalo propisati posebne obveze ovisno o njihovoj veličini.
- (67) Radi učinkovitosti glavnih zahtjeva propisanih za sigurnost i održivost u svemiru trebalo bi utvrditi dodatne tehničke elemente kako bi se zajamčila pravna sigurnost za svemirske operatore.
- (68) Kibernetička sigurnost svemirskog sektora dosad se samo djelomično razmatrala na razini Unije kroz opći primjenjivi okvir kako je utvrđeno Direktivom (EU) 2022/2555. Postojeći režim kibernetičke sigurnosti ne obuhvaća sve vrste aktera i usluga koje su relevantne za svemirski sektor. Stoga bi trebalo utvrditi zahtjeve za kibernetičku sigurnost za pružatelje nejavnih elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, subjekte koji su ispod praga veličine srednjih poduzeća iz članka 2. Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ⁽¹¹⁾ te istraživačke i obrazovne institucije koji bi u istoj mjeri trebali obuhvaćati i podatke o promatranju i lansiranjima pomoću raketa-nosača izvan Unije.
- (69) Istodobno, osnovna razina kibernetičke sigurnosti u svemirskom sektoru kao cjelini nije dovoljno usklađena i dosljedna. Otpornost sredstava u vlasništvu Unije postignuta je u okviru komponenata Svemirskog programa Unije, no dio sredstava iz nacionalne svemirske infrastrukture i dalje može imati niže razine zaštite. Te bi razlike s vremenom samo rasle i uzrokovale sve veću neravnotežu. Usto, Svemirski program Unije provodi se unutar sve isprepletenije arhitekture u kojoj se integrira korisni teret nacionalnih komercijalnih satelita. Stoga bi svemirska infrastruktura država članica trebala na odgovarajući način postići višu razinu otpornosti kako se ne bi ugrozila sigurnost sredstava u vlasništvu Unije i funkcioniranje njezina Svemirskog programa te kako bi se u konačnici izbjegao negativan učinak na pružanje svemirskih podataka i popratne aktivnosti za svemirske usluge te na kritične subjekte i sektore na cijelom unutarnjem tržištu.
- (70) Postojeća neravnoteža nije uzrokovana samo činjenicom da su svemirski programi razvijani paralelno (na razini Unije i država članica). Ona je povezana i s

⁽¹¹⁾ Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

nepostojanjem zajedničke osnovne razine kibernetičke sigurnosti i upravljanja rizikom prilagođene posebnim potrebama svemirske infrastrukture. Samo neke države članice odlučile su se za normativni pristup, a razina i opseg tih zahtjeva razlikuju se unutar jedinstvenog tržišta. Otpornost svemirske infrastrukture često ovisi o financijskim mogućnostima i u konačnici o spremnosti poduzeća da se pridržavaju dobre prakse upravljanja rizikom i integriraju kibernetičku sigurnost u koncipiranje i upravljanje njihovim svemirskim misijama.

- (71) Kako bi se uklonili takvi nedostaci i neravnoteže, trebalo bi uvesti posebno prilagođenu osnovnu razinu otpornosti za cijeli svemirski sektor. Ta bi se pravila trebala primjenjivati na cjelokupnu svemirsku infrastrukturu u Uniji i obuhvaćati sredstva u vlasništvu Unije te nacionalna vladina i nevladina sredstva. Svi zemaljski, svemirski i komunikacijski segmenti svemirske infrastrukture trebali bi biti dosljedno obuhvaćeni, kao i digitalni i fizički svemirski i zemaljski sustavi i podsustavi, kako bi se pokrili svi relevantni rizici, kao što su rizici od kibernetičkih i elektroničkih smetnji te fizički rizici.
- (72) Budući da se ovom Uredbom povećava razina usklađenosti upravljanja rizikom koja se primjenjuje na svemirski sektor, ta viša razina ujedno predstavlja viši stupanj usklađenosti u odnosu na zahtjeve utvrđene u Direktivi (EU) 2022/2555. Stoga bi ova Uredba trebala predstavljati *lex specialis* u odnosu na članak 21. Direktive (EU) 2022/2555. Svemirski sektor trebao bi istodobno ostati usko povezan s horizontalnim okvirom Unije za kibernetičku sigurnost utvrđenim u Direktivi (EU) 2022/2555 kako bi se postigla potpuna usklađenost s pravilima i strategijama o kibernetičkoj sigurnosti koje su donijele države članice i institucionalnim ustrojem uspostavljenim tom direktivom. Prema tome, trebalo bi ukloniti razliku između osnovnih razina otpornosti primjenjivih na sredstva u vlasništvu Unije i na sredstva država članica. Stoga bi za svemirski sektor trebalo uvesti strože zahtjeve za upravljanje rizikom kako bi se u tom području postigla veća usklađenost u usporedbi s postojećim zahtjevima utvrđenima u Direktivi (EU) 2022/2555.
- (73) Kibernetička sigurnost svemirske infrastrukture od presudne je važnosti u svim fazama konstruiranja, razvoja i rada svemirske infrastrukture. Slijedom toga, tijekom cijelog životnog ciklusa svemirskih misija trebalo bi uvesti pouzdane mjere upravljanja rizikom, uzimajući u obzir sve ključne faze. Trebalo bi postići odgovarajuću razinu zaštite svih sredstava, sustava i podataka, od projektiranja i proizvodnje, lansiranja i rada pa sve do kraja životnog vijeka.
- (74) Svemirski operatori iz Unije trebali bi upravljati rizicima na temelju procjena rizika koje se provode na razini segmenta, sustava i komponenti, a koje se oslanjaju na scenarije rizika koji obuhvaćaju barem kritična sredstva, kao što su inženjerski sustavi, softver za letenje, jedinica za telemetriju i telekomande, kontrolni centri za misije ili kontrolni centri za svemirske letjelice. Komisija bi trebala sastaviti popis kategorija kritičnih sredstava, operacija i faza tijekom cijelog životnog ciklusa svemirskih misija, za koje svemirski operatori iz Unije trebaju izraditi takve scenarije rizika, kao i scenarije rizika i metode modeliranja prijetnji kojima se potkrepljuju takve procjene rizika.
- (75) U skladu s načelom proporcionalnosti, u ovoj bi se Uredbi trebao uvažiti specifični položaj svemirskih operatora koji su mala poduzeća ili istraživačke ili obrazovne institucije. Takve kategorije, zbog svoje veličine, resursa i opsega aktivnosti, mogu imati manji učinak. U ovom je slučaju glavni cilj osigurati zaštitu kritičnih funkcija i

sredstava te ukloniti temeljne rizike, kao što je rizik od gubitka kontrole nad sredstvima s pogonom i sposobnošću emitiranja smetnji.

- (76) Kako bi se osigurao zajednički pristup radu kompletne svemirske infrastrukture, trebalo bi propisati osnovna pravila za utvrđivanje i upravljanje sredstvima te upravljanje i kontrolu nad pravima pristupa s ciljem zaštite pristupa zemaljskom segmentu i kontrole nad svemirskim segmentom. Trebalo bi utvrditi glavne elemente za zaštitu otpornosti sredstava, naročito u vezi s otpornošću mrežnih i informacijskih sustava, uzimajući u obzir potrebu za održavanjem učinkovite tehničke kontrole svemirskog segmenta.
- (77) Trebalo bi propisati glavna minimalna načela za svemirske operatore iz Unije kako bi se osigurale pouzdane prakse šifriranja, definiranjem kriptografskog koncepta kojim bi se odgovorilo na specifične potrebe kibernetičke sigurnosti svemirskih misija, i prilagođenom politikom za upravljanje kriptografskim ključevima te cjelovitom autentifikacijom komunikacijskih veza između centara za nadzor satelita i svemirskog segmenta.
- (78) Svemirski operatori iz Unije trebali bi uvesti ključne mjere kako bi se omogućio brz i djelotvoran kontinuitet poslovanja te mjere odgovora i oporavka za djelotvorno rješavanje incidenata i očuvanje kontinuiteta kritičnih operacija svemirskih misija.
- (79) Kako bi se postigla visoka razina otpornosti svemirske infrastrukture te u skladu s trenutačnom praksom, svemirski operatori iz Unije morali bi redovito testirati sustave, uzimajući u obzir provedene procjene rizika. Takvo testiranje može uključivati provođenje penetracijskog testiranja vođenog prijetnjama uz zaštitne mjere u vezi s uvjetima za provedbu takvog testiranja te kriterija koje moraju ispunjavati provoditelji testiranja.
- (80) Složenost lanca opskrbe u svemirskom sektoru može predstavljati posebne rizike za kibernetičku sigurnost s obzirom da se komponente nabavljaju iz više izvora. Često se nabavljaju širom svijeta i možda nisu provedene potrebne provjere integriteta, osobito kad se komponente integriraju ili sastavljaju u različite sustave svemirske infrastrukture. Kako bi se uklonili takvi rizici, svemirski operatori iz Unije trebali bi uspostaviti okvir za upravljanje rizicima u lancu opskrbe s posebnim strategijama za smanjenje tih rizika, i to uvođenjem kontrola integriteta i autentičnosti softvera, postavljanjem kriterija za odabir softverskih proizvoda, uzimajući u obzir kibernetičku sigurnost mrežnih i informacijskih sustava koji su privremeno međusobno povezani, na primjer u kontekstu pružanja usluga održavanja ili podrške.
- (81) Ova bi Uredba trebala biti sastavni dio općeg okvira Unije za otpornost kritičnih subjekata. Što se tiče sredstava u vlasništvu Unije, u skladu s Uredbom (EU) 2021/696, države članice bile su obvezne u okviru Direktive Vijeća 2008/114/EZ⁽¹²⁾, koju je zamijenila Direktiva (EU) 2022/2557, osigurati da se, za zaštitu zemaljske infrastrukture koja se nalazi na njihovu državnom području, a dio je Svemirskog programa Unije, primjenjuju mjere koje su barem istovjetne mjerama propisanim pri prenošenju te direktive. Kako bi se zajamčila potpuna usklađenost s postojećim pravilima Unije o otpornosti kritičnih subjekata i očuvao potpuni kontinuitet odnosa između općeg ažuriranog režima otpornosti i usklađenih pravila u području svemira, u

⁽¹²⁾ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označivanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/114/oj>).

kontekstu ove Uredbe trebalo bi primijeniti sličan pristup kad je riječ o odnosu između Direktive (EU) 2022/2557 i ove Uredbe. Stoga bi, kad je riječ o fizičkoj otpornosti zemaljskog segmenta, svi svemirski operatori iz Unije trebali primjenjivati mjere utvrđene u ovoj Uredbi uz uvjet da su barem istovjetne mjerama poduzetima na temelju Direktive (EU) 2022/2557. Nadalje, trebalo bi pojasniti da se svemirski operatori iz Unije, kako su definirani i obuhvaćeni ovom Uredbom, mogu utvrditi kao kritični subjekti na temelju Direktive (EU) 2022/2557 ako su operatori zemaljske infrastrukture iz točke 10. Priloga toj direktivi. Tom su direktivom, dakle, obuhvaćeni svemirski operatori u okviru ove Uredbe u mjeri u kojoj su ih države članice utvrdile kao kritične subjekte. S druge strane, ova bi Uredba trebala obuhvaćati sve svemirske operatore, bez obzira na to jesu li utvrđeni kao kritični subjekti na temelju te direktive. Na kraju, trebalo bi pojasniti da zemaljski segment kako je definiran i obuhvaćen ovom Uredbom treba tumačiti na način da obuhvaća zemaljsku infrastrukturu iz te direktive.

- (82) Direktivom (EU) 2022/2557 utvrđuju se glavna pravila minimalnog usklađivanja usmjerena na jačanje otpornosti kritičnih subjekata i poboljšanje prekogranične suradnje među nadležnim tijelima. Direktiva (EU) 2022/2557 trebala bi i dalje biti temelj za fizičku otpornost kritičnih subjekata koji upravljaju radom zemaljske infrastrukture obuhvaćenih područjem primjene te direktive i ovom Uredbom. Za te bi se subjekte ova Uredba trebala primjenjivati na način koji ne dovodi u pitanje Direktivu (EU) 2022/2557, već je komplementaran s njom. Otpornost kritičnih subjekata obuhvaćenih područjem primjene Direktive (EU) 2022/2557 trebalo bi osigurati u skladu s tom direktivom. Kritična infrastruktura kojom ti subjekti upravljaju može obuhvaćati kontrolne centre, antene, objekte za testiranje, lokacije, uključujući lokacije lansiranja, fizičku opremu i komponente, hardver, sustave i podsustave koji su dio svemirske infrastrukture, inženjerske sustave, energetske sustave i pogonske sustave.
- (83) Nadalje, u skladu s Direktivom (EU) 2022/2557, ako je kritični subjekt proveo druge procjene rizika ili izradio dokumente na temelju obveza iz drugih pravnih akata koji su relevantni za procjenu rizika kritičnog subjekta, taj se subjekt može koristiti tim procjenama i dokumentima kako bi ispunio zahtjeve iz Direktive (EU) 2022/2557. Direktivom (EU) 2022/2557 u tom se pogledu utvrđuje izričita mogućnost da nadležno tijelo na temelju te direktive pri obavljanju svojih nadzornih funkcija i pod određenim uvjetima proglasi da je takva procjena u cijelosti ili djelomično usklađena s relevantnim obvezama na temelju te direktive.
- (84) S obzirom na usku povezanost ove Uredbe i Direktive (EU) 2022/2557 nadležna tijela osnovana na temelju tih dvaju akata trebala bi surađivati kako bi se poboljšala sinergija njihovih djelovanja, osobito kad procjene rizika koje na temelju ove Uredbe provode svemirski operatori iz Unije obuhvaćeni područjem primjene te direktive služe za dokazivanje usklađenosti s određenim zahtjevima te direktive.
- (85) Kad je riječ o fizičkoj otpornosti svemirskog segmenta, ovom se Uredbom potvrđuje da bi ISOS pridonio povećanju razine otpornosti i produljenju životnog vijeka sredstava u svemiru.
- (86) Osim utvrđivanja ključnih pravila o postupanju s incidentima i njihovoj istrazi, trebalo bi uspostaviti mehanizam izvješćivanja o incidentima za svemirske operatore iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije, u okviru Svemirskog programa Unije, čime bi se popunile postojeće praznine u izvješćivanju o incidentima. Agencija bi trebala dobiti pristup informacijama o značajnim incidentima za sve komponente

Svemirskog programa Unije putem strukture centra za praćenje sigurnosti osnovane u okviru tog programa koji pruža podršku i neprekidno nadzire sigurnost relevantnih sustava. Radi dosljednosti s općim okvirom za kibernetičku sigurnost takav bi mehanizam trebalo uskladiti s izvješćivanjem o incidentima utvrđenim Direktivom (EU) 2022/2555.

- (87) Nadalje, kad je riječ o izvješćivanju o značajnim incidentima koji utječu na svemirsku infrastrukturu država članica, ovom se Uredbom ne bi trebao dovoditi u pitanje nijedan od zahtjeva za izvješćivanje o incidentima koji su trenutačno utvrđeni Direktivom (EU) 2022/2555 ili Direktivom (EU) 2022/2557. Stoga bi se pravila o izvješćivanju iz tih dviju direktiva trebala i dalje u potpunosti primjenjivati na svemirske operatore iz Unije koji su ključni ili važni subjekti, odnosno kritični subjekti, na temelju tih direktiva.
- (88) Nadzorna tijela osnovana na temelju direktiva (EU) 2022/2555 i (EU) 2022/2557 mogu se razlikovati od nadležnih tijela imenovanih ili osnovanih na temelju ove Uredbe. Radi boljeg razumijevanja i informiranosti takvih nadležnih tijela o razmjeru i učinku značajnih incidenata koji utječu na svemirsku infrastrukturu svemirski operatori iz Unije trebali bi u skladu s ovom Uredbom o značajnim incidentima koji utječu na nacionalna sredstva svemirske infrastrukture izvijestiti nadležna tijela, koja bi zatim Agenciji trebala proslijediti odgovarajuće sažetke informacija.
- (89) Trebalo bi uspostaviti koordinaciju i redovitu razmjenu informacija između Agencije i nacionalnih nadležnih tijela kako bi se unaprijedilo izvješćivanje o incidentima u svemirskom sektoru i u cijeloj Uniji postigao dosljedan pristup za postupanje sa značajnim incidentima koji utječu na svemirsku infrastrukturu. Mreža Unije za otpornost svemira (EUSRN) trebala bi imati važnu ulogu u postizanju te dosljednosti i osiguravanju koordinacije s relevantnim strukturama osnovanim na temelju općih okvira za kibernetičku sigurnost i otpornost iz direktiva (EU) 2022/2555 i (EU) 2022/2557, pogotovo s mrežom timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente i Europskom mrežom organizacija za vezu za kibernetičke krize (EU-CyCLONe) osnovanom na temelju Direktive (EU) 2022/2555, na primjer dostavom aktualnih izvješća o situaciji ili u slučajevima kad značajni incidenti na svemirskoj infrastrukturi mogu utjecati na sektore i usluge obuhvaćene područjem primjene tih direktiva. Rad EUSRN-a prije svega bi bio važan u usmjeravanju prijedloga rješenja za unaprjeđenje izvješćivanja o kibernetičkim incidentima u cijelom svemirskom sektoru i usklađivanje s pristupom pojednostavnjenja u kontekstu Direktive NIS 2, čime bi se otvorio put potpunoj konvergenciji svemirskog sektora i sektora kibernetičke sigurnosti, u korist čitave svemirske zajednice.
- (90) Očuvanje otpornosti svemirske infrastrukture i svemirskih aktivnosti ključan je element jedinstvenog tržišta za svemirske podatke i usluge. Istodobno, i uzimajući u obzir važnost svemira za širok niz primjena (civilna, sigurnosna, obrambena), mjere otpornosti utvrđene u ovoj Uredbi trebale bi podupirati i druge inicijative, kao što je praćenje svemirskih prijetnji u okviru razvoja arhitekture EU-a za odgovor na svemirske prijetnje. Bolja informiranost Agencije o incidentima o kojima izvješćuju svi svemirski operatori i koordinacija s relevantnim tijelima za kibernetičku sigurnost omogućila bi Mreži Unije za otpornost svemira da doprinese utvrđivanju i izvješćivanju o događajima povezanim sa svemirskim sustavima koji predstavljaju prijetnju Uniji i državama članicama, čime bi im se omogućilo da djeluju i koordiniraju se na temelju Odluke Vijeća (ZVSP) 2021/698 o sigurnosti sustava i usluga koji su uvedeni, djeluju i upotrebljavaju se u okviru Svemirskog programa Unije i koji mogu utjecati na sigurnost Unije.

- (91) Dobrovoljna razmjena informacija o kibernetičkim prijetnjama i napadima, elektroničkim smetnjama, kao što su ometanje ili zavaravanje, pokazateljima ugroženosti, protivničkim taktikama, tehnikama i postupcima, ranjivostima, informacija koje su karakteristične za počinitelja prijetnji te razmjena primjera dobre prakse i preporuka u području kibernetičke sigurnosti povećala bi ukupnu razinu otpornosti svemirske infrastrukture. Stoga je važno utvrditi uvjete za takvu razmjenu informacija koja doprinosi jačanju kapaciteta svemirskih operatora da spriječe incidente i ograniče njihov učinak.
- (92) Svemirski operatori iz Unije trebali bi razmjenjivati takve informacije putem aranžmana za razmjenu informacija kojima se na odgovarajući način štiti potencijalno osjetljiva priroda informacija koje se razmjenjuju i koji su uređeni posebnim pravilima poslovnog ponašanja kojima se u potpunosti poštuju poslovna tajna, pravila o zaštiti osobnih podataka u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹³⁾ i politika tržišnog natjecanja. Komisija bi trebala imati aktivnu ulogu u omogućavanju takvih aranžmana podupiranjem i promicanjem osnivanja Centra EU-a za razmjenu i analizu informacija o svemiru, oslanjajući se i na iskustva iz drugih sektora.
- (93) Trebalo bi utvrditi usklađena pravila o okolišnoj održivosti kako bi se ostvario potencijal unutarnjeg tržišta i promicala okolišna održivost u svemirskom sektoru, spriječila fragmentacija tržišta i unaprijedila tranzicija prema pravednom, klimatski neutralnom, resursno učinkovitom i kružnom gospodarstvu.
- (94) Prelazak na održive prakse u svemiru koje se temelje na kružnom gospodarstvu trebao bi pridonijeti dugoročno održivom korištenju resursa u svemirskim aktivnostima. S prihvaćanjem načela kružnog gospodarstva svemirska industrija trebala bi uvesti održivije prakse koje su već dokazano djelotvorne i poticati inovacije u smjeru razvoja novih proizvoda s manjim utjecajem na okoliš. U tom bi pogledu i ISOS trebao biti ključan u olakšavanju tog prelaska na održivost i kružno gospodarstvo u svemiru.
- (95) Budući da je ova Uredba dio sveobuhvatnih nastojanja Unije da uspostavi solidan okvir politike za okolišno održive proizvode, usluge i poslovne modele, ona bi trebala dopunjavati mjere utvrđene u Uredbi o ekološkom dizajnu održivih proizvoda i okviru akcijskog plana za kružno gospodarstvo. Studije ekološkog otiska u kontekstu ove Uredbe trebale bi u tom smislu pridonijeti razvoju boljih praksi ekološkog dizajna i potpomognuti mapiranje tokova energije i materijala u svemirskom sektoru Unije, uključujući strateške i/ili kritične sirovine, te omogućiti veću otpornost lanca opskrbe.
- (96) Svemirski operatori stoga bi trebali biti obvezni izračunati ekološki otisak svojih svemirskih aktivnosti tijekom cijelog životnog ciklusa svemirskih misija. Kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti koje provjerava i validira izračun ekološkog otiska svemirskih aktivnosti trebalo bi izdati certifikat kojim se potvrđuje taj izračun.
- (97) Kako bi se ograničio utjecaj svemirskih aktivnosti na okoliš i potaknula njihova održivost, Komisija bi trebala razviti detaljnu metodologiju za izračun ekološkog otiska svemirskih aktivnosti, na temelju znanstveno utemeljenih metoda procjene ili

⁽¹³⁾ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4.5.2016., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

međunarodnih normi, kao što su one navedene u Preporuci Komisije o uporabi metoda mjerenja ekološkog otiska, kako bi se olakšala usporedba svemirskih sustava.

- (98) Točnost tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš ne može se dokazati bez pouzdanih, usporedivih i provjerljivih informacija. Podaci bi trebali zadovoljavati visoke standarde točnosti. Standardizirani podaci o utjecaju svemirskih aktivnosti na okoliš trebali bi se unositi u centraliziranu bazu podataka na razini Unije koja bi sadržavala podatke o ekološkom otisku, čime bi se povećala transparentnost i potaknula suradnja i razmjena podataka u vezi s procjenom životnog ciklusa (LCA) za svemirske aktivnosti. Vlasništvo Unije nad izvedenim skupovima podataka ne bi trebalo dovoditi u pitanje vlasništvo svemirskih operatora iz Unije, svemirskih operatora iz trećih zemalja i međunarodnih organizacija nad podacima uključenima u agregirane i razvrstane skupove podataka unesene u Komisijinu bazu podataka o ekološkim otiscima. Ni izvedeni ni agregirani skupovi podataka, kad ih Komisija objavi, ne smiju omogućiti da se reinženjeringom ili dekompiliranjem podataka utvrdi njihovo podrijetlo.
- (99) Sve operacije i usluge u svemiru (ISOS) trebale bi se provoditi na siguran, odgovoran i miroljubiv način, uz poštovanje prava drugih država članica i trećih zemalja na istraživanje i korištenje svemira. Novo područje ISOS-a, s njegovim povezanim primjenama i mogućnostima, trebalo bi biti korisno za budući razvoj svemirskog ekosustava Unije i doprinijeti stvaranju novih tržišta (gospodarstvo u svemirskom prostoru), poticati održivost i povećati otpornost, prilagodljivost i nadogradivost svemirske infrastrukture te smanjiti rizike u vezi sa svemirskim otpadom.
- (100) Iako je tehnologija ISOS-a sama po sebi dvojne namjene, transparentan okvir utemeljen na ključnim načelima trebao bi smanjiti rizik od zlouporabe kapaciteta i tehnologije u kontekstu pružanja ISOS-a. S obzirom na to da su prve operacije i usluge u svemiru već dostupne u Uniji, na primjer za pregled i prijevoz, potrebno je paralelno poticati istraživanje i razvoj tehnologije ISOS te demonstrirati namjenske tehnologije i usluge u svemiru.
- (101) Svemirske misije ISOS-a mogu biti složene prirode i stoga iziskuju detaljnu pripremu. Servisna svemirska letjelica obavlja operacije približavanja i bliskih susreta s određenim stupnjem autonomije te tipične operacije, kao što su spajanje, robotske operacije i operacije punjenja gorivom. Rizik od sudara između servisne svemirske letjelice i svemirske letjelice primatelja ili otpadnog objekta trebalo bi spriječiti i ublažiti odgovarajućim mjerama, kao što je priprema buduće svemirske letjelice za primanje usluga u svemiru.
- (102) Kad je riječ o pravilima o izbjegavanju sudara i orbitalnom prometu, kako bi se osigurale učinkovite svemirske usluge izbjegavanja sudara, operatori svemirskih letjelica iz Unije i pružatelj svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije trebali bi surađivati, osobito u slučaju upozorenja o događaju od velikog interesa.
- (103) Budući da nadležna tijela izdaju odobrenja svemirskim operatorima iz Unije, potreban je pristup podacima za sve faze svemirske misije za svaku pojedinu odobrenu svemirsku letjelicu sve do kraja njezina životnog vijeka. Kako bi se u potpunosti iskoristili postojeći kapaciteti, nadležna tijela trebala bi se osloniti na kapacitete partnerstva EU-SST za praćenje tijekom orbitalne faze i faze na kraju životnog vijeka.
- (104) Za učinkovitu reakciju na upozorenje o događaju od velikog interesa između dviju svemirskih letjelica potreban je dijalog među uključenim operatorima svemirskih letjelica. Kako bi se takav dijalog mogao brzo uspostaviti, pružatelj svemirskih usluga

izbjegavanja sudara trebao bi služiti kao posrednik tako što će imati informacije o različitim kontaktnim točkama za operatore svemirskih letjelica iz Unije.

- (105) Zbog sve većeg broja upozorenja o događaju od velikog interesa, operatori svemirskih letjelica iz Unije trebali bi moći češće reagirati na takva upozorenja. Nakon primitka upozorenja o događaju od velikog interesa pružatelj svemirskih usluga izbjegavanja sudara predložio bi operatoru svemirske letjelice iz Unije popis mjera. Kako bi pružatelj usluga izbjegavanja sudara skratio vrijeme odgovora, trebalo bi uvesti standardizirani postupak za pravila u prometu.
- (106) Države članice imaju ključnu ulogu u provedbi ove Uredbe. Kako bi se uzele u obzir inherentne razlike među institucionalnim strukturama na nacionalnoj razini i očuvali postojeći aranžmani, države članice trebale bi imenovati ili osnovati jedno ili više nadležnih tijela koja su na nacionalnoj razini odgovorna za kontrolu primjene ove Uredbe. Ako države članice imaju više nadležnih tijela, samo jedno takvo tijelo trebalo bi, za potrebe ove Uredbe, djelovati kao jedinstvena kontaktna točka za tu državu članicu kako bi se olakšala komunikacija s Komisijom.
- (107) Potrebno je poboljšati usklađivanje ovlasti koje su na raspolaganju nadležnim tijelima kako bi se omogućila učinkovita provedba ove Uredbe na cijelom unutarnjem tržištu. Zajedničke minimalne ovlasti praćene odgovarajućim sredstvima trebale bi jamčiti djelotvornost nadzora. Stoga bi nadležnim tijelima trebalo povjeriti minimalne nadzorne i istražne ovlasti u skladu s nacionalnim pravom. Prilikom provedbe svojih ovlasti prema ovoj Uredbi nadležna tijela bi trebala djelovati objektivno i nepristrano te ostati nezavisna u donošenju svojih odluka. Članovi nadležnih tijela trebali bi se suzdržati od svakog djelovanja koje nije u skladu s njihovim dužnostima te bi trebali podlijegati pravilima o povjerljivosti.
- (108) Države članice trebale bi poduzeti sve potrebne mjere za provedbu odredaba ove Uredbe, među ostalim određivanjem učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija za povrede pravila. Prilikom određivanja iznosa novčanih kazni države članice trebale bi u svakom pojedinačnom slučaju uzeti u obzir sve relevantne okolnosti konkretne situacije, posebno vodeći računa o prirodi, težini i trajanju povrede, trajnosti prouzročene štete ili eventualnim prethodnim povredama.
- (109) Nadležna tijela trebala bi međusobno surađivati i razmjenjivati dobre primjere iz prakse u primjeni ove Uredbe, među ostalim pružanjem uzajamne pomoći i provođenjem zajedničkih istraga koje su u potpunosti u skladu s nacionalnim postupcima.
- (110) Za tehničku procjenu sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti svemirskih aktivnosti potrebno je specijalizirano znanje o tim područjima. Nadležna tijela trebala bi se u većini slučajeva oslanjati na tehničko znanje i stručnost tehničkih tijela koja mogu provoditi procjene i provjere kako bi utvrdila jesu li ispunjeni zahtjevi utvrđeni u ovoj Uredbi, tako da nadležna tijela mogu nakon toga izdati odobrenja za obavljanje svemirskih aktivnosti.
- (111) Uzimajući u obzir potrebu za očuvanjem fleksibilnih aranžmana, države članice trebale bi i dalje moći slobodno odlučiti žele li se osloniti na podršku Agencije ili međunarodnih organizacija s tehničkim stručnim znanjem za provedbu tehničkih procjena.

- (112) Države članice koje namjeravaju osnovati i angažirati kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti trebale bi primjenjivati akreditacijski sustav predviđen Uredbom (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁴⁾ pri imenovanju tijela koje provodi prijavljivanje za ocjenjivanje i praćenje kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti.
- (113) Kako bi se osigurala dosljedna razina kvalitete, stručnosti i integriteta u provedbi tehničke procjene pitanja obuhvaćenih ovom Uredbom, potrebno je utvrditi zahtjeve za stručnost, neovisnost i nepostojanje sukoba interesa takvih tijela. Tijela država članica koja provode prijavljivanje trebala bi se osloniti na elektronički alat za prijavljivanje koji je razvila i vodi Komisija u kontekstu prijavljenih tijela za druga područja unutarnjeg tržišta (informacijski sustav NANDO).
- (114) Nadležna tijela osnovana na temelju ove Uredbe na odgovarajući način uzimaju u obzir tehničke procjene i mišljenja koja su izdala nacionalna nadležna tijela, jedinstvene kontaktne točke ili timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente osnovani na temelju Direktive (EU) 2022/2555 kako bi se omogućila usklađenost nadzora i stvorila kultura u kojoj se poštuju nadzorne ovlasti tijela iz Direktive 2022/2555.
- (115) Prilagođene upravljačke strukture Agencije ključne su za učinkovito izvršavanje zadaća dodijeljenih ovom Uredbom. Trebalo bi osnovati Odbor za usklađenost i povjeriti mu provedbu svih potrebnih tehničkih procjena koje bi Komisiji omogućile da odluči o izdavanju odobrenja i nadzoru nad svemirskim operatorima iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije te o registraciji i kontinuiranom nadzoru nad operatorima iz trećih zemalja koji pružaju svemirske podatke i svemirske usluge u Uniji.
- (116) Za dobro i neovisno funkcioniranje Agencije članovi Odbora za usklađenost trebali bi djelovati neovisno i u interesu Unije. Ne bi trebali tražiti, slijediti niti primati upute od vlade države članice, institucija, tijela ili ureda Unije, niti od bilo kojeg javnog ili privatnog subjekta. Nadalje, u poslovniku bi trebalo utvrditi praktične aranžmane za sprečavanje i upravljanje sukobima interesa.
- (117) Ako se ukaže potreba za raspravom o pitanjima koja se odnose na zadaće ili aspekte od interesa za agencije ili tijela Unije, ili pitanjima izravno povezanim s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama u vezi sa sredstvima svemirske infrastrukture tih trećih zemalja ili međunarodnih organizacija, ili ako su Odboru za usklađenost potrebna pojašnjenja ili informacije od relevantnog nadzornog tijela treće zemlje o aspektima za koje Odbor za usklađenost mora utvrditi usklađenost pružatelja svemirskih usluga s poslovnim nastanom u trećim zemljama s ovom Uredbom, trebalo bi omogućiti sudjelovanje promatrača, ovisno o daljnjim aranžmanima kojima se utvrđuju uvjeti sudjelovanja predstavnika takvih trećih zemalja ili međunarodnih organizacija sklapanjem relevantnih sporazuma.
- (118) Kako bi se na najbolji način iskoristile specifične kompetencije, tehničke vještine i stručnost nacionalnih nadležnih tijela i kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti, Odbor za usklađenost trebao bi se oslanjati na nacionalne nadzorne i tehničke sposobnosti osnivanjem namjenskih pododbora za pitanja sigurnosti,

⁽¹⁴⁾ Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93 (SL L 218, 13.8.2008., str. 30., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/765/oj>).

otpornosti i okolišne održivosti te udruživanjem namjenskih multidisciplinarnih zajedničkih timova za provedbu tehničkih provjera.

- (119) Kako bi se otkrile povrede ove Uredbe povezane sa sredstvima u vlasništvu Unije i pružateljima svemirskih usluga s poslovnim nastanom u trećim zemljama, Komisija i Agencija moraju imati učinkovite ovlasti, alate i resurse koji jamče potpunu učinkovitost nadzora. Stoga bi Komisija i Agencija trebale imati ovlast zatražiti informacije i provoditi istrage i inspekcije na lokaciji. Komisija bi trebala dobiti nadzorne ovlasti i zahtijevati od svemirskih operatora iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije i pružatelja svemirskih usluga s poslovnim nastanom u trećim zemljama da otklone povrede te izricati novčane i ugovorne kazne.
- (120) Kad je riječ o ovlastima za provođenje istraga i inspekcija, pristup prostorima svemirskih operatora iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije i pružatelja svemirskih usluga s poslovnim nastanom u trećim zemljama može biti nužan ako pružatelji svemirskih usluga nisu udovoljili zahtjevu za informacije koji im je dostavljen ili ako bi se dokumenti na koje se zahtjev za informacije odnosi uklonili, neovlašteno izmijenili ili uništili. Takav bi se pristup trebao temeljiti na suglasnosti subjekta iz treće zemlje i relevantnog nadležnog tijela treće zemlje.
- (121) Trebalo bi zajamčiti poštovanje prava na obranu pružatelja svemirskih usluga s poslovnim nastanom u trećoj zemlji tijekom cijelog postupka registracije i praćenja kontinuirane usklađenosti koji provodi Agencija, i to osiguravanjem prava na podnošenje obrazloženih izjava za potrebe preliminarnih procjena povezanih s registracijom i prava žalbe na odluke Agencije pred njezinim novoosnovanim Odborom za žalbe.
- (122) Sve ovlasti Agencije i Komisije trebaju se izvršavati uz puno poštovanje temeljnih prava i uzimanjem u obzir načela priznatih Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, osobito prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života, zaštite osobnih podataka, prava na slobodu izražavanja i informiranja, slobode poduzetništva, prava na vlasništvo, prava na zaštitu potrošača, prava na djelotvoran pravni lijek i prava na obranu. Stoga bi ovu Uredbu trebalo tumačiti i primjenjivati u skladu s tim pravima i načelima.
- (123) Nadalje, trebalo bi propisati postupovna pravila za izvršavanje istražnih ovlasti. Ako Agencija ili Komisija utvrdi ozbiljne naznake o postojanju činjenica koje bi mogle predstavljati jednu ili više povreda ove Uredbe, trebala bi provesti istragu uz potpuno poštovanje prava na obranu dotičnog svemirskog operatora iz Unije ili pružatelja svemirskih usluga iz treće zemlje. U kontekstu donošenja privremenih mjera, ako su potrebne hitne radnje kako bi se spriječila neposredna i znatna šteta, Agencija i Komisija mogu odrediti kraće roкове za očitovanje dotičnog operatora svemirskih usluga te omogućiti očitovanje samo u pisanom obliku.
- (124) Kako bi se djelotvorno zaštitila prava na obranu u odnosu na sve odluke Agencije te radi ekonomičnosti postupka i smanjenja opterećenja Suda Europske unije, Agencija bi trebala fizičkim i pravnim osobama omogućiti da podnesu žalbu na odluke koje su im upućene ili koje se izravno i pojedinačno na njih odnose, a donesene su na temelju ovlasti koje su dodijeljene Agenciji ovom Uredbom.
- (125) Stoga bi trebalo osnovati Odbor za žalbe kako bi se osiguralo da se stranke na koje utječu odluke koje je donijela Agencija mogu poslužiti potrebnim pravnim lijekovima. Odbor za žalbe trebao bi biti neovisan o bilo kojoj regulatornoj i administrativnoj

strukтури Agencije i ne bi trebao biti obavezan nikakvim uputama. Na odluke Odbora za žalbe može se podnijeti žalba Sudu Europske unije.

- (126) Ova bi se Uredba trebala oslanjati na postojeći europski okvir za normizaciju, na temelju načela novog pristupa, utvrđenog u Rezoluciji Vijeća od 7. svibnja 1985. o pristupu tehničkom usklađivanju i normizaciji te na Uredbi (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁵⁾. S obzirom na to da se ovom Uredbom prvi put uređuje predmetno područje na razini Unije, i normizaciji bi trebalo pristupiti uravnoteženo i postupno. Tehničke zahtjeve potrebne za uvođenje e-certifikata Agencije, kao i za zaštitu tamnog i tihog neba, trebalo bi odrediti u okviru postupka normizacije. Komisija bi shodno tome trebala zatražiti od europskih organizacija za normizaciju da izrade norme u vezi s takvim bitnim zahtjevom. Komisija bi trebala biti ovlaštena za donošenje provedbenih akata kojima se utvrđuju zajedničke specifikacije za te bitne zahtjeve u ograničenim okolnostima, uzimajući u obzir ulogu i funkcije organizacija za normizaciju.
- (127) Kako bi se uspostavio zajednički pristup za svemirske operatore iz Unije koji žele postići višu razinu sigurnosti, otpornosti ili okolišne održivosti svemirskih aktivnosti od one osnovne propisane ovom Uredbom, trebalo bi uvesti okvir Unije za svemirsku oznaku.
- (128) Programima Unije za označivanje u svemirskom sektoru trebali bi se premostiti postojeći nedostaci koji proizlaze iz supostojanja različitih normi ili nerazvijenih praksi, što bi doprinijelo izradi zajedničkog pristupa. Program Unije za označivanje u svemirskom sektoru trebalo bi razviti uz sudjelovanje država članica, Skupine Unije za svemirsku oznaku (EUSLG) i Skupine dionika za svemirsku oznaku (SSLG), pod vodstvom Komisije i uz podršku Agencije. EUSLG bi se trebao sastojati od predstavnika nadležnih tijela u svemirskom sektoru i drugih relevantnih nacionalnih tijela, a SSLG od predstavnika industrijskih organizacija i akademske zajednice.
- (129) Na temelju takvog zahtjeva Agencija bi bez nepotrebne odgode trebala pripremiti prijedloge programa za određeno područje primjene i predmet. Agencija bi putem javnih savjetovanja trebala evaluirati sve moguće učinke zahtjeva Komisije na tržište, osobito moguće učinke na MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, na inovacije, prepreke ulasku na tržište ili troškove koji mogu nastati.
- (130) Trebalo bi odabrati skupinu stručnjaka za procjenu tehničkih zahtjeva za svaki pojedinačni program označivanja. Skupina stručnjaka trebala bi se sastojati od predstavnika akademske zajednice i pružatelja svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije imenovanog ovom Uredbom, pri čemu treba osigurati da ne postoji sukob interesa između stručnjaka, sadržaja programa označivanja i podnositelja zahtjeva.
- (131) Kako bi se olakšala i popratila provedba zahtjeva utvrđenih ovom Uredbom, trebalo bi uspostaviti popratne mjere i mjere potpore do početka i tijekom cijele njezine provedbe. Te bi mjere uključivale pružanje smjernica i pomoći svemirskim operatorima u pripremi tehničkih dosjea za izdavanje odobrenja ili registraciju u vezi s

⁽¹⁵⁾ Uredba (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji, o izmjeni direktiva Vijeća 89/686/EEZ i 93/15/EEZ i direktiva 94/9/EZ, 94/25/EZ, 95/16/EZ, 97/23/EZ, 98/34/EZ, 2004/22/EZ, 2007/23/EZ, 2009/23/EZ i 2009/105/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 87/95/EEZ i Odluke br. 1673/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP) (ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj>).

pitanjima obuhvaćenima ovom Uredbom te skup mjera za izgradnju kapaciteta i financiranje.

- (132) Komisija bi trebala utvrditi kriterije i metodologiju za pomoć nadležnim tijelima u evaluaciji procjena sigurnosnih rizika, čime bi se olakšala usporedivost nadzornih preispitivanja, te odrediti što se smatra ozbiljnim poremećajem u funkcioniranju svemirskih aktivnosti koje provodi ili usluga koje pruža svemirski operator. Komisija bi trebala dodatno urediti upotrebu kriptografskih proizvoda delegiranim aktima koji će se izraditi za kriptografske proizvode koji se certificiraju u okviru budućih programa Unije za kibernetičkosigurnosnu certifikaciju, na temelju Uredbe (EU) 2019/881 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁶⁾, kako bi se zajamčila zaštita telemetrije i telekomandi.
- (133) U području okolišne održivosti Komisija bi provedbenim aktima trebala dodatno utvrditi pravila koja uključuju posebnu metodologiju za izračun i provjeru ekološkog otiska svemirskih aktivnosti.
- (134) Kako bi se osiguralo da regulatorni okvir na odgovarajući način uzima u obzir tehnički napredak ili nove obveze Unije na temelju međunarodnih konvencija te da se stoga prema potrebi može prilagoditi, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a radi izmjene redoslijeda prioriteta za uklanjanje svemirskih letjelica u niskoj Zemljinoj orbiti, uvažavanja tehnološkog napretka u području svemirskih operacija i usluga, dopune zahtjeva i elemenata obuhvaćenih procjenom sigurnosnog rizika, zahtjeva za fizičku otpornost, sustava i mehanizama zemaljskih postaja za otkrivanje, zaštite mrežnih i informacijskih sustava, sigurnosnih kopija potrebnih za postizanje odgovarajuće izdržljivosti svemirskog segmenta i olakšavanja brzog oporavka nakon incidenta, kao i za upravljanje rizicima u lancu opskrbe. Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem upotrebe certificiranih kriptografskih proizvoda i proizvoda ili usluga za upravljanje ključevima za zaštitu telemetrije i telekomandi, utvrđivanjem kriterija za ozbiljne poremećaje u funkcioniranju svemirskih aktivnosti ili usluga, utvrđivanjem načina rada i potrebnih zahtjeva za aktivno uklanjanje otpada za ISOS, određivanjem iznosa naknada koje naplaćuje Agencija i načina njihove naplate, određivanjem izricanja novčanih kazni i periodičnih penala, utvrđivanjem kriterija za sastav i stručnost članova zajedničkih ispitnih timova pri tehničkim odborima te utvrđivanjem područja koja ostvaruju pravo na sufinanciranje. Osobito je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, među ostalim sa stručnjacima, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kad i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (135) Kako bi se osigurali jednaki uvjeti za provedbu ove Uredbe, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti za donošenje odluka o istovjetnosti na temelju detaljne

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) 2019/881 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o ENISA-i (Agencija Europske unije za kibersigurnost) te o kibersigurnosnoj certifikaciji u području informacijske i komunikacijske tehnologije i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 526/2013 (Akt o kibersigurnosti) (Tekst značajan za EGP), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj>.

procjene, za odobravanje odstupanja za rakete-nosače ako je ispunjen uvjet javnog interesa, za omogućavanje javnom subjektu iz treće zemlje da pruža svemirske usluge ili svemirske podatke u Uniji do sklapanja međunarodnih sporazuma, za donošenje mjera za izbjegavanje sudara pri lansiranju, smanjenje rizika od nezgoda pri lansiranju i povratku u atmosferu, smanjenje svemirskog otpada raketa-nosača, mogućnost praćenja svemirskih letjelica, pravila u orbitalnom prometu, određivanje položaja svemirskih letjelica u orbiti, smanjenje svemirskog otpada svemirskih letjelica, konstelacije svemirskih letjelica, utvrđivanje sadržaja i predložaka za izvješćivanje o značajnim incidentima, utvrđivanje metode izračuna i provjere ekološkog otiska svemirskih aktivnosti te predložaka i sadržaja za izvješćivanje o izjavi o ekološkom otisku, utvrđivanje načela za koncipiranje SSI-ova te modularnih funkcionalnih satelitskih modula za ISOS, utvrđivanje zajedničkih specifikacija koje obuhvaćaju tehničke zahtjeve za e-certifikat te za zaštitu tamnog i tihog neba, utvrđivanje predložaka za programe Unije za dodjelu svemirskih oznaka i donošenje novih ili izmijenjenih programa Unije za označivanje u svemirskom sektoru. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁷⁾.

- (136) Komisija bi trebala donijeti provedbene akte koji se odmah primjenjuju kad, u opravdanim slučajevima zbog kriza ili izvanrednih situacija na jedinstvenom tržištu, krajnje hitni razlozi iziskuju privremeno korištenje svemirskih podataka ili usluga koji nisu registrirani u URSO-u.
- (137) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe, odnosno uspostavu jedinstvenog tržišta za svemirski sektor pomoću usklađenih zajedničkih pravila kojima se nastoje ukloniti ključni rizici za svemirsku infrastrukturu i svemirske usluge i time zajamčiti sigurnost, otpornost i okolišnu održivost svemirskih aktivnosti, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega ili učinaka oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (138) Za svemirske operatore koji su mala poduzeća ili istraživačke ili obrazovne institucije obveza usklađenosti s pravilima o okolišnoj održivosti nastupa 48 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe, dok se zahtjevi povezani s pružanjem ISOS-a primjenjuju 60 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe.
- (139) Nadalje, ovom se Uredbom na odgovarajući način uzimaju u obzir trajanje pripreme svemirske misije te tehnička i složena ograničenja različitih ključnih etapa u fazi projektiranja i fazi proizvodnje svemirske letjelice. Čini se da je potrebno prijelazno razdoblje kako bi se uzela u obzir takva ograničenja povezana s tehničkim prilagodbama koje su potrebne u pripremnim fazama svemirske misije, u kontekstu faze kritičnog pregleda dizajna.
- (140) Svemirskim operatorima trebalo bi dati dovoljno vremena za prilagodbu zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi. Stoga bi se ova Uredba trebala početi primjenjivati 24 mjeseca od stupanja na snagu,

⁽¹⁷⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Glava I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

1. Ovom se Uredbom utvrđuju pravila za uspostavu i funkcioniranje unutarnjeg tržišta svemirskih podataka i svemirskih usluga.
2. Radi postizanja visoke zajedničke razine sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti svemirskih usluga kroz rad i uporabu svemirske infrastrukture kojom se generiraju svemirski podaci ovom se Uredbom utvrđuju usklađena pravila o:
 - (a) izdavanju odobrenja, registraciji i nadzoru svemirskih aktivnosti koje provode pružatelji svemirskih usluga s poslovnim nastanom u Uniji odnosno registraciji i nadzoru svemirskih aktivnosti koje provode međunarodne organizacije i pružatelji svemirskih usluga s poslovnim nastanom u trećim zemljama kad pružaju svemirske podatke ili svemirske usluge u Uniji, s obzirom na pitanja sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti svemirskih aktivnosti;
 - (b) pravilima upravljanja prometom u orbiti pružanjem usluga izbjegavanja sudara;
 - (c) aspektima upravljanja i provedbe;
 - (d) uvođenju svemirske oznake Unije i mjerama za izgradnju kapaciteta.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Uredba primjenjuje na sljedeće pružatelje svemirskih usluga:
 - (a) svemirske operatore;
 - (b) pružatelje svemirskih usluga izbjegavanja sudara;
 - (c) primarne pružatelje svemirskih podataka;
 - (d) međunarodne organizacije.
2. Odredbe glave IV. poglavlja I. i V. ne primjenjuju se na orbite koje su dalje od geostacionarne orbite (GEO).
3. Ova se Uredba ne primjenjuje na:
 - (a) svemirske objekte koji se upotrebljavaju isključivo u obrambene svrhe ili svrhe nacionalne sigurnosti, bez obzira na to koji pružatelj svemirskih usluga obavlja svemirske aktivnosti;
 - (b) svemirske objekte koji su tijekom trajanja predmetne svemirske misije privremeno u obrambene svrhe stavljeni pod vojno upravljanje i nadzor;
 - (c) ovlaštenje ili upravljanje radiofrekvencijskim spektrom uređeno Odlukom 676/2002/EU, Direktivom (EU) 2018/1972 i Odlukom br. 243/2012/EU;
 - (d) sredstva lansirana prije 1. siječnja 2030.

4. Zahtjevi utvrđeni u glavi IV. poglavlju I. za konstruiranje i proizvodnju svemirskih objekata primjenjuju se na one svemirske objekte čijim se radom generiraju svemirski podaci koji se upotrebljavaju u Uniji ili omogućuje pružanje svemirskih usluga u Uniji.

Članak 3.

Slobodno kretanje

1. Države članice ne smiju zbog razloga koji se odnose na sigurnost, otpornost i okolišnu održivost obuhvaćenih ovom Uredbom ograničavati pružanje svemirskih podataka i svemirskih usluga u Uniji ako su pružatelji svemirskih usluga upisani u Registar svemirskih objekata Unije iz članka 24.
2. Neovisno o stavku 1., ako pružatelj svemirskih usluga iz Unije namjerava poslovati u državi članici koja nije država članica njegova poslovnog nastana ili provoditi lansiranja iz nje, države članice mogu pri izdavanju odgovarajućih odobrenja za rad ili lansiranje propisati strože zahtjeve za sigurnost, otpornost ili okolišnu održivost dotične svemirske misije, u mjeri u kojoj su takvi zahtjevi objektivno potrebni za zaštitu sigurnosti, otpornosti ili okolišne održivosti dotične operacije ili lansiranja na njihovu državnom području za koje je potrebno odobrenje.
3. Države članice pružaju sve relevantne informacije o zahtjevima iz stavka 2. na informacijskom portalu uspostavljenom u skladu s člankom 110.

Članak 4.

Klauzula o nacionalnoj sigurnosti

Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje odgovornosti država članica za zaštitu nacionalne sigurnosti i drugih bitnih državnih funkcija.

Članak 5.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „svemirski objekt” znači objekt koji je čovjek izradio i poslao u svemir, uključujući svemirsku letjelicu i orbitalni stupanj rakete-nosača;
- (2) „svemirska letjelica” znači svemirski objekt koji je projektiran za izvođenje određene funkcije ili svemirske misije, kao što je pružanje usluga komunikacije, navigacije ili promatranja ili pružanje operacija i usluga u svemiru, uključujući satelit, više stupnjeve raketa-nosača i vozilo za povratak u atmosferu;
- (3) „konstelacija” znači skupina svemirskih objekata koja se sastoji od najmanje 10, a najviše 99 operativnih svemirskih letjelica koje djeluju zajedno u okviru zajedničke svemirske misije, prema unaprijed definiranom planu postavljanja u orbitu;
- (4) „megakonstelacija” znači konstelacija koja sadržava najmanje 100, a najviše 999 operativnih svemirskih letjelica;
- (5) „gigakonstelacija” znači konstelacija koja sadržava najmanje 1000 operativnih svemirskih letjelica;

- (6) „zaštićeno područje geostacionarne orbite” znači segment sferne ljuske definiran sljedećim: donja visina = geostacionarna visina minus 200 km; gornja visina = geostacionarna visina plus 200 km; -15 stupnjeva $\leq$ geografska širina $\leq +15$ stupnjeva geostacionarne visine (35 786 km je nadmorska visina geostacionarne orbite);
- (7) „mini-satelitska klasa” znači klasa satelita mase jednake ili veće od 201 kg i manje od 600 kg;
- (8) „svemirska misija” znači misija koju definira korisnik i koju svemirski objekt treba ostvariti;
- (9) „svemirska infrastruktura” znači sva sredstva ili skup sredstava, sustava i podsustava ili njihovih dijelova koji se upotrebljavaju za obavljanje svemirskih aktivnosti kroz interakciju i rad zemaljskog, svemirskog i komunikacijskog segmenta;
- (10) „zemaljski segment” znači segment svemirske infrastrukture koji se nalazi na Zemlji, na području Unije ili izvan njega, te obuhvaća zemaljsku infrastrukturu iz Priloga Direktivi (EU) 2022/2557 i uključuje zemaljske postaje, terminale, zemaljsku opremu potrebnu za komunikaciju sa svemirskim objektima i potporu provedbi svemirskih aktivnosti, kontrolne centre za misije i druge zemaljske kontrolne centre, generičku zemaljsku infrastrukturu, zemaljske mreže, pomoćne objekte, kao što su objekti za sastavljanje, testiranje i integraciju svemirskih letjelica (AIT), lansirne rampe i odgovarajuću infrastrukturu potrebnu za provedbu aktivnosti lansiranja;
- (11) „svemirski segment” znači segment svemirske infrastrukture koji se nalazi u svemiru, uključujući svemirske objekte, svemirske postaje, svemirske sonde, sustave za svemirski prijevoz s posadom te ugrađeni hardver i softver u informacijskim sustavima i drugi ugrađeni materijal ili opremu;
- (12) „svemirski podaci” znači podaci primljeni iz svemira, uključujući, ali ne ograničavajući se na podatke o presretanju, lociranju, prijenosu signala koji proizvodi svemirski objekt ili podatke o promatranju, a koji potječu sa Zemlje, nebeskog tijela, svemirskog objekta ili iz svemira;
- (13) „svemirske aktivnosti” znači skup operacija pri obavljanju aktivnosti u svemiru, i to:
- (a) upravljanje radom svemirskih objekata i nadzor nad njima, uključujući za povratak u atmosferu;
 - (b) usluge lansiranja, uključujući pokušaje lansiranja;
 - (c) upravljanje radom i održavanje lokacija i objekata za lansiranje;
 - (d) aktivnosti povezane s istraživanjem svemira, kao što su svemirski letovi s ljudskom posadom, svemirski prijevoz i izvođenje eksperimenata, uključujući one znanstvene prirode, u svemiru;
 - (e) aktivnosti povezane s korištenjem i upravljanjem svemirskim objektima u svemiru, kao što su operacije i usluge u svemiru (ISOS);
 - (f) operacije koje uključuju praćenje svemirskog otpada;
 - (g) operacije koje uključuju odstranjivanje svemirskog otpada;
- (14) „svemirske usluge” znači bilo koja od sljedećih usluga:

- (a) upravljanje radom svemirskog objekta i nadzor nad njime;
 - (b) pružanje usluga lansiranja te usluga upravljanja radom i održavanja lokacija za lansiranje;
 - (c) sve usluge koje pruža primarni pružatelj svemirskih podataka;
 - (d) operacije i usluge u svemiru (ISOS);
 - (e) svemirske usluge izbjegavanja sudara;
- (15) „pružatelj svemirskih usluga” znači pružatelj svemirskih usluga obuhvaćenih ovom Uredbom;
- (16) „svemirski operator” znači javni ili privatni subjekt koji upravlja svemirskom infrastrukturom pružanjem barem jedne od sljedećih svemirskih usluga, na temelju odobrenja ili posebnog režima za provedbu nacionalnog svemirskog programa:
- (a) upravljanje radom, nadzor i povratak svemirskog objekta („operator svemirskih letjelica”);
 - (b) upravljanje radom, nadzor i praćenje procesa lansiranja svemirskog objekta („operator lansiranja”);
 - (c) upravljanje radom, nadzor i održavanje objekata na zemaljskom segmentu svemirske infrastrukture koja se upotrebljava za proces lansiranja („operator lokacije za lansiranje”);
 - (d) upravljanje radom i nadzor svemirskog objekta za potrebe pružanja operacija i usluga u svemiru, uključujući i prema drugim svemirskim objektima („pružatelj ISOS-a”);
- (17) „svemirski operator iz Unije” znači svemirski operator s poslovnim nastanom u Uniji ili pod kontrolom fizičke ili pravne osobe koja je pružatelj svemirskih usluga s poslovnim nastanom u Uniji;
- (18) „kontrola” znači, za potrebe točke 17., sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata;
- (19) „svemirski operator iz treće zemlje” znači svemirski operator s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koji obavlja nešto od sljedećeg:
- (a) pruža svemirske usluge svemirskim operatorima iz Unije ili u vezi sa svemirskim sredstvima definiranim u točkama 20. i 21.;
 - (b) djeluje kao primarni pružatelj svemirskih podataka; ili
 - (c) pruža usluge primarnim pružateljima svemirskih podataka;
- (20) „sredstva u vlasništvu Unije” znači materijalna i nematerijalna imovina u vlasništvu Unije stvorena ili razvijena u okviru Svemirskog programa Unije iz [članka 9. stavka 1. Uredbe \(EU\) 2021/696](#) i [članka 1. Uredbe \(EU\) 2023/588](#);
- (21) „vladina ili nevladina svemirska sredstva” znači imovina koja nije definirana u točki 20., neovisno o tome je li u javnom ili privatnom vlasništvu, kojom upravlja javno tijelo ili privatni subjekt s poslovnim nastanom u državi članici, uključujući sredstva dvojne namjene koja su stavljena pod civilnu kontrolu;

- (22) „primarni pružatelji svemirskih podataka” znači pružatelji svemirskih usluga s poslovnim nastanom u Uniji ili trećoj zemlji koji pokreću prvu obradu svemirskih podataka koja je tehnički dovoljna da omogući svako daljnje pružanje svemirskih podataka, kako slijedi:
- (a) pružatelji elektroničkih komunikacijskih usluga, ako su predmet komunikacije svemirski podaci;
 - (b) pružatelji svemirskih usluga koji omogućuju prvu obradu podataka o promatranju, prije njihovih sljedećih obrada, ako su dotični svemirski podaci podaci o promatranju;
- (23) „međunarodna organizacija” znači međunarodna organizacija koja u Uniji pruža svemirske usluge ili svemirske podatke koje generiraju svemirski objekti postavljeni u orbiti koja nije udaljenija od geostacionarne orbite i kojima upravljaju takve međunarodne organizacije;
- (24) „pružatelj svemirskih usluga izbjegavanja sudara” znači pružatelj usluga izbjegavanja sudara, uključujući subjekt za izbjegavanje sudara u Uniji ili pružatelje usluga izbjegavanja sudara s poslovnim nastanom u trećoj zemlji;
- (25) „istraživačka i obrazovna institucija” znači pružatelj svemirskih usluga koji obavlja svemirske aktivnosti u eksperimentalne svrhe, neovisno o tome iskorištava li rezultate tog istraživanja u komercijalne svrhe;
- (26) „mala i srednja poduzeća” („MSP-ovi”) znači mala i srednja poduzeća kako su definirana u [članku 2. Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ](#);
- (27) „mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije” znači poduzeća kako su definirana u članku 2. Priloga Preporuci Komisije C(2025) 3500 final;
- (28) „subjekti koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom” znači svemirski operatori koji su mala poduzeća ili istraživačke ili obrazovne institucije i primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom iz članka 10. stavka 3. i članka 15. stavka 2.;
- (29) „raketa-nosač” znači sustav, dio svemirskog segmenta, konstruiran za prijenos jednog ili više svemirskih objekata u svemir;
- (30) „orbitalni stupanj rakete-nosača” znači kompletni element rakete-nosača konstruiran da razvije određeni potisak tijekom namjenske faze rada rakete-nosača i dosegne orbitu;
- (31) „usluga lansiranja” znači usluga namijenjena postavljanju svemirskog objekta u orbitu, uključujući pokušaje lansiranja;
- (32) „lokacija lansiranja” znači lokacija na Zemlji koja je dio zemaljskog segmenta svemirske infrastrukture s koje se lansira svemirski objekt;
- (33) „događaji od velikog interesa” znači bliski susreti s visokom razinom rizika za koje svemirski operator potencijalno mora izvoditi manevre za izbjegavanje sudara;
- (34) „nominalan rad” znači izvršavanje planiranih zadataka ili funkcija za koje su svemirska letjelica ili orbitalni stupanj rakete-nosača konstruirani;
- (35) „poruke s podacima o konjunkciji” znači informacije o konjunkciji između dva svemirska objekta;

- (36) „izbjegavanje sudara” znači izvođenje manevara izbjegavanja sudara kako bi se smanjio rizik od sudara u svemiru;
- (37) „delta V” znači povećanje brzine potrebno za dostizanje određene orbite ili putanje leta;
- (38) „objekt od interesa” znači svaki objekt uključen u situaciju koja bi mogla utjecati na druge svemirske objekte ili situaciju na Zemlji;
- (39) „povratak u atmosferu” znači trajni povratak svemirskog objekta u Zemljinu atmosferu;
- (40) „odstranjivanje” znači skup radnji koje obavlja svemirska letjelica ili orbitalni stupanj rakete-nosača, uz potporu servisne svemirske letjelice ili bez nje, kako bi se trajno smanjila opasnost od slučajne fragmentacije i orbite dugoročno ostale čiste;
- (41) „faza odstranjivanja” znači razdoblje između završetka svemirske misije svemirske letjelice ili orbitalnog stupnja rakete-nosača i kraja njezina životnog vijeka;
- (42) „kraj životnog vijeka” znači trenutak kad se svemirska letjelica ili orbitalni stupanj rakete-nosača trajno isključe, nominalno kad završavaju fazu odstranjivanja, vraćaju se u Zemljinu atmosferu ili ih svemirski operator više ne može kontrolirati;
- (43) „kraj misije” znači faza u kojoj svemirska letjelica ili orbitalni stupanj rakete-nosača dovrše zadatke za koje su konstruirani, a koji nisu njihovo odstranjivanje, izvan su funkcije zbog kvara ili su trajno zaustavljeni dobrovoljnom odlukom;
- (44) „pasivizacija” znači radnja trajnog pražnjenja, nepovratnog deaktiviranja ili osiguravanja svih izvora pohranjene energije u svemirskom objektu koji bi mogli uzrokovati slučajnu fragmentaciju;
- (45) „svemirski otpad” znači svaki svemirski objekt, uključujući svemirske letjelice ili njihove fragmente i dijelove koji su u Zemljinoj i Mjesečevoj orbiti ili koji ponovo ulaze u Zemljinu atmosferu ili Mjesečevu egzosferu, koji je izvan funkcije ili koji više ne služi nikakvoj posebnoj svrsi, uključujući dijelove raketa ili umjetnih satelita ili neaktivne umjetne satelite;
- (46) „mrežni i informacijski sustav” znači mrežni i informacijski sustav kako je definiran u [članku 6. točki 1. Direktive \(EU\) 2022/2555](#);
- (47) „sigurnost mrežnih i informacijskih sustava” znači sigurnost mrežnih i informacijskih sustava kako je definirana u [članku 6. točki 2. Direktive \(EU\) 2022/2555](#);
- (48) „kritična infrastruktura” znači kritična infrastruktura kako je definirana u članku 2. točki 4. Direktive (EU) 2022/2557;
- (49) „kontrolni centar za misiju” znači element zemaljskog segmenta namijenjen kontroli i praćenju izvršenja svemirske misije;
- (50) „kontrolni centar za satelite” znači element zemaljskog segmenta namijenjen kontroli konfiguracije satelitske platforme;

- (51) „učinkovita tehnička kontrola” znači jamstvo svemirskog operatora da svemirski objekt izvršava isključivo naredbe koje prenose ovlašteni izvori i da se te naredbe izvršavaju pravilnim redoslijedom i u predviđenom trenutku;
- (52) „telemetrija/telekomanda” znači komunikacijske veze koje prenose telemetrijske podatke od svemirskog segmenta do zemaljskog segmenta i komunikacijske veze koje šalju telekomande od zemaljskog segmenta do svemirskog segmenta;
- (53) „otpornost” znači sposobnost sprečavanja, zaštite, reagiranja i odupiranja incidentima, ublažavanja njihovih posljedica, apsorpcije učinaka, prilagodbe i oporavka nakon njihova nastanka;
- (54) „kibernetička prijetnja” znači kibernetička prijetnja kako je definirana u [članku 2. točki 8. Uredbe \(EU\) 2019/881](#);
- (55) „ozbiljna kibernetička prijetnja” znači ozbiljna kibernetička prijetnja kako je definirana u [članku 6. točki 11. Direktive \(EU\) 2022/2555](#);
- (56) „incident” znači događaj koji ugrožava bilo što od sljedećeg:
- (a) dostupnost, autentičnost, cjelovitost ili povjerljivost pohranjenih, prenesenih ili obrađenih podataka ili usluga koje mrežni i informacijski sustavi nude ili kojima omogućuju pristup; ili
 - (b) fizičku sigurnost sredstava svemirske infrastrukture i svemirskih operatora;
- (57) „postupanje s incidentom” znači postupanje s incidentom kako je definirano u [članku 6. točki 8. Direktive \(EU\) 2022/2555](#);
- (58) „dodatne kategorije učinka” znači kategorije informacija o okolišu koje nisu obuhvaćene kategorijama učinka ekološkog otiska, a koje se izračunavaju i priopćavaju uz rezultate o ekološkom otisku proizvoda;
- (59) „agregirani skup podataka” znači inventar životnog ciklusa više jediničnih procesa ili faza životnog ciklusa za koji se ulazni i izlazni podaci prikazuju samo na agregirani način, horizontalno ili vertikalno;
- (60) „okolišna održivost” znači sposobnost dugoročnog očuvanja i zaštite prirodnog Zemljina okoliša pomoću odgovarajućih praksi i politika kojima se zadovoljavaju sadašnje potrebe bez ugrožavanja raspoloživosti resursa u budućnosti;
- (61) „razvrstavanje” znači proces kojim se agregirani skup podataka raščlanjuje na manje horizontalne ili vertikalne jedinične procesne skupove podataka;
- (62) „izvedeni skup podataka” znači skup podataka dobiven kombiniranjem dvaju ili više skupova podataka matematičkim operacijama ili kombiniranjem barem jednog skupa podataka s velikom količinom dodatnih informacija ili drugim skupovima podataka;
- (63) „operacije i usluge u svemiru (ISOS)” znači aktivnosti koje se provode u svemiru (u orbiti i svemiru) s ciljem pružanja usluga na sredstvima u svemirskom segmentu koje uključuju zadatke kao što su pregled, bliski susret, spajanje, popravak, punjenje gorivom, rekonfiguracija, proizvodnja, sastavljanje i rastavljanje, ponovna uporaba, recikliranje, uklanjanje i prijevoz operativnih, neoperativnih i neispravnih objekata (otpada) u svemiru,

servisnom svemirskom letjelicom s visokim stupnjem autonomije, uključujući platforme ili veće strukture;

- (64) „operacija ISOS” znači izvršavanje planiranih zadataka ISOS-a koji uključuju jedan ili više svemirskih objekata;
- (65) „servisna svemirska letjelica za ISOS” znači svemirska letjelica posebno konstruirana za pružanje određenih operacija i usluga u svemiru (ISOS);
- (66) „svemirska letjelica primatelj” znači svemirska letjelica koja prima ISOS;
- (67) „nadležno tijelo” znači javno tijelo koje je osnovano ili imenovano kao nadležno tijelo u skladu s člankom 28.;
- (68) „kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti” znači tehničko tijelo s poslovnim nastanom u državi članici koje provodi tehničku procjenu pitanja sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti obuhvaćenih ovom Uredbom i o kojem je Komisija obaviještena u skladu s ovom Uredbom;
- (69) „tehnička procjena” znači postupak kojim se dokazuje da pružatelji svemirskih usluga ispunjavaju tehničke zahtjeve utvrđene u ovoj Uredbi;
- (70) „norma” znači norma kako je definirana u [članku 2. točki 1. Uredbe \(EU\) br. 1025/2012](#);
- (71) „zajedničke specifikacije” znači skup tehničkih zahtjeva, osim norme, kojim se predviđa način ispunjavanja zahtjeva za e-certifikat te svjetlosno i radijsko onečišćenje;
- (72) „prihod” znači iznos koji je poduzetnik ostvario u smislu [članka 5. stavka 1. Uredbe Vijeća \(EZ\) br. 139/2004](#);
- (73) „svemirska oznaka Unije” znači dokument koji izdaje Agencija Europske unije za svemirski program osnovana na temelju [članka 1. Uredbe \(EU\) 2021/696](#) („Agencija”) kojim se potvrđuje da je ocijenjena usklađenost određenog svemirskog objekta s posebnim zahtjevima za sigurnost, otpornost ili okolišnu održivost utvrđenima u programu Unije za označivanje u svemirskom sektoru;
- (74) „program Unije za označivanje u svemirskom sektoru” znači detaljan skup pravila, tehničkih zahtjeva, normi i postupaka utvrđenih na razini Unije koji se primjenjuju na provjeru usklađenosti proizvoda, procesa i usluga, uključujući aktivnosti testiranja i pregleda koje se provode u vezi s pitanjima sigurnosti, otpornosti ili okolišne održivosti;
- (75) „kritični pregled dizajna” znači faza u procesu projektiranja, proizvodnje i razvoja kojom se utvrđuje da koncept i konfiguracija sustavâ i podsustavâ ispunjavaju sve utvrđene zahtjeve svemirske misije, u smislu uspješnosti, kompatibilnosti, specifikacija proizvoda, procjene rizika, plana preliminarnog testiranja, prikladnosti preliminarnog rada i dostavljanja popratne dokumentacije, čime se omogućuje nastavak implementacije i integracije sustava.

Glava II.

ODOBRENJE I REGISTRACIJA ZA SVEMIRSKE AKTIVNOSTI

Poglavlje I.

ODOBRENJE SVEMIRSKIH OPERATORA IZ UNIJE

Članak 6.

Odobrenje za obavljanje svemirskih aktivnosti

1. Svemirski operatori iz Unije smiju pružati svemirske usluge samo ako su u državi članici dobili odobrenje za obavljanje svemirskih aktivnosti koje dokazuje usklađenost sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavljima od I. do V., kako je primjenjivo ovisno o kategoriji dotičnog svemirskog operatora.
2. Država članica priznaje odobrenja koja je izdala druga država članica u vezi sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavljima od I. do V.
3. Odobrenje izdaje nadležno tijelo države članice u kojoj podnositelj zahtjeva ima poslovni nastan i, ovisno o slučaju, nadležno tijelo države članice u kojoj taj podnositelj zahtjeva namjerava upravljati radom ili lansirati svemirski objekt, ako se razlikuje od države članice poslovnog nastana.

Nadležna tijela tih država članica dužna su se međusobno koordinirati radi pospješivanja svojih postupaka izdavanja odobrenja.

4. Za potrebe izdavanja odobrenja nadležno tijelo uzima u obzir mišljenje koje je izdalo kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti u kontekstu tehničkih procjena provedenih u skladu s člankom 8.
5. Svemirski operatori iz Unije koji namjeravaju koristiti svemirske usluge koje pruža operator svemirskih usluga iz treće zemlje ili međunarodna organizacija moraju u svojem zahtjevu za izdavanje odobrenja nadležnim tijelima dokazati da su taj svemirski operator iz treće zemlje ili međunarodna organizacija registrirani u URSO-u, u skladu s člankom 17. odnosno člankom 18.

Ako postupak registracije u URSO-u još nije dovršen, svemirski operator iz Unije blisko surađuje sa svemirskim operatorom iz treće zemlje ili međunarodnom organizacijom, relevantnim nadležnim tijelom i Agencijom, među ostalim traženjem ažuriranih informacija o statusu postupka registracije.

Agencija odmah dostavlja takve ažurirane informacije kako bi se izbjegla nepotrebna kašnjenja u postupku izdavanja odobrenja svemirskom operatoru iz Unije.

6. Ako se potreba za svemirskim uslugama svemirskog operatora iz treće zemlje ili međunarodne organizacije pojavi nakon izdavanja odobrenja, kao u slučaju ISOS-a, svemirski operator iz Unije o tome bez odgode obavješćuje nadležno tijelo i dostavlja mu dokaz o registraciji u URSO-u tog svemirskog operatora iz treće zemlje ili međunarodne organizacije.

Članak 7.

Postupak izdavanja odobrenja

1. Podnositelj zahtjeva podnosi zahtjev za izdavanje odobrenja nadležnom tijelu iz članka 6. stavka 3.
2. Zahtjev za izdavanje odobrenja sadržava tehničku dokumentaciju sa svim potrebnim dokumentima i popratnim dokazima o sukladnosti sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavljima od I. do V., kako je primjenjivo.
3. U zahtjevu za izdavanje odobrenja podnositelj zahtjeva nadležnom tijelu navodi koja kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti namjerava angažirati za tehničku procjenu zahtjeva utvrđenih u glavi IV. poglavljima od I. do V., kako je primjenjivo.
4. Države članice uvode postupke koji omogućuju da nadležna tijela prosljede tehničku dokumentaciju kvalificiranim tehničkim tijelima za svemirske aktivnosti koje je naveo podnositelj zahtjeva ili da se podnositelj zahtjeva izravno obrati kvalificiranim tehničkim tijelima za svemirske aktivnosti.
5. Kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti ocjenjuje ispunjavanje zahtjeva utvrđenih u glavi IV. poglavljima od I. do V., kako je primjenjivo, te u roku od šest mjeseci od datuma primitka tehničke dokumentacije izdaje mišljenje o usklađenosti predviđenih svemirskih aktivnosti sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavljima od I. do V., kako je primjenjivo.

Nadležna tijela u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir tehničku procjenu koju su u vezi s glavom IV. poglavljem II. provela kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti u skladu s člankom 8. stavkom 2. trećim podstavkom.
6. U roku od 12 mjeseci od datuma primitka zahtjeva nadležno tijelo izdaje odobrenje ili odbija zahtjev i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva.

Rok se obustavlja sve dok podnositelj zahtjeva na zahtjev nadležnog tijela ne dostavi sve informacije.
7. Za potrebe registracije u URSO-u nadležno tijelo obavješćuje Agenciju o svim odobrenim svemirskim operatorima iz Unije i primarnim pružateljima svemirskih usluga te o svim svemirskim operatorima iz trećih zemalja kojima je izdano odobrenje za lansiranje s njihova državnog područja.

Članak 8.

Tehničke procjene

1. Pri uvođenju sustava izdavanja odobrenja države članice određuju trebaju li tehničke procjene provesti:
 - (a) kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti;
 - (b) međunarodne organizacije s posebnim tehničkim stručnim znanjem u pitanjima obuhvaćenima ovom Uredbom;
 - (c) Agencija;
 - (d) kombinacijom opcija navedenih u točkama (a), (b) i (c).
2. Države članice koje namjeravaju primjenjivati sustav iz stavka 1. točke (a) dužne su osigurati da kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti imaju poslovni nastan na njihovu državnom području.

Za potrebe provedbe tehničkih procjena svih pitanja obuhvaćenih glavom IV. poglavljima od I. do V. države članice angažiraju kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti s poslovnim nastanom na njihovu državnom području.

Države članice jamče da nadležno tijelo osnovano na temelju članka 8. stavka 1. Direktive 2022/2555 ima kompetencije za provedbu tehničke procjene pitanja obuhvaćenih glavom IV. poglavljem II. u vezi sa svemirskim operatorima iz Unije, osim kad upravljaju sredstvima iz članka 5. prvog stavka točke 20.

3. Pružatelji svemirskih usluga iz stavka 1. točke (b) koji pružaju aktivnosti tehničke procjene moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u glavi III. poglavlju I. odjeljku 3.

Države članice koje primjenjuju sustav iz stavka 1. točke (b) osiguravaju sudsko izvršenje obveze iz prvog podstavka.

4. Države članice obavješćuju Komisiju o svojem izboru u skladu sa stavkom 1. i svim njegovim promjenama.

Članak 9.

Odobrenje za konstelacije

1. Ako svemirski operator iz Unije namjerava provesti svemirsku misiju koja uključuje lansiranje satelitske konstelacije, nadležnom tijelu podnosi zahtjev za izdavanje jedinstvenog odobrenja za lansiranje ili, prema potrebi, lansiranje i upravljanje radom za sve satelite koji su dio konstelacije, pod uvjetom da su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) svi sateliti koji se planiraju lansirati u okviru odgovarajuće svemirske misije jednaki su i obavljaju iste zadaće na isti način;
- (b) lansiranje svih satelita planira se provesti istom raketom-nosačem i s iste lokacije lansiranja.

Svemirski operator iz Unije jamči da sateliti koji su dio konstelacije ispunjavaju zahtjeve utvrđene u glavi IV. poglavljima od I. do V. te izjavljuje da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u prvom podstavku.

2. Ako, nakon primitka zahtjeva u skladu sa stavkom 1. prvim podstavkom, procjena nadležnog tijela provedena u pogledu jednog satelita koji će se lansirati u okviru odgovarajuće svemirske misije dokaže usklađenost sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavljima od I. do V., nadležno tijelo izdaje odobrenje za cijelu satelitsku konstelaciju („jedinstveno odobrenje”).
3. Nadležna tijela mogu od datuma izdavanja jedinstvenog odobrenja provoditi nasumične preglede na bilo kojem od satelita koji su dio konstelacije i koji nisu bili predmet *ex ante* provjere na kojoj se temeljilo jedinstveno odobrenje.
4. Nadležno tijelo povlači jedinstveno odobrenje ako se rezultatima nasumičnih pregleda utvrdi da satelit nije usklađen sa zahtjevima za izdavanje odobrenja.
5. Ako se nasumičnim pregledima iz stavka 3. utvrde aspekti koji su u suprotnosti s izjavom iz stavka 1. drugog podstavka, ali ne predstavljaju neusklađenost, te ako se procjenom nadležnog tijela, uzimajući u obzir objašnjenja koja je dao svemirski operator iz Unije, utvrdi da ne postoje veći rizici za dotičnu svemirsku misiju, nadležno tijelo može izreći kaznu.

6. Nadležna tijela preispituju odobrenja za lansiranje satelitskih konstelacija prilikom lansiranja prve serije nove generacije satelita.

Članak 10.

Blagi režimi

1. Uvjeti za izdavanje odobrenja iz članka 6. stavka 1. prilagođavaju se za svemirske operatore iz Unije iz stavaka 2., 3. i 4., kako je predviđeno u tim stavcima.
2. Svemirski operatori koji su istraživačke ili obrazovne institucije ili koji provode istraživačke svemirske misije moraju ispunjavati zahtjeve iz glave IV. poglavlja I. odjeljka 2., kako je utvrđeno u članku 62.
3. Subjekti koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom u pogledu glave IV. poglavlja II. moraju poštovati odredbe članka 79. stavka 1. prvog podstavka samo u odnosu na kritična sredstva i kritične funkcije.
4. Ako svemirski operatori koji su mala poduzeća ili istraživačke ili obrazovne institucije provode svemirske misije za demonstraciju i validaciju u orbiti (IOD/IOV), izuzimaju se, u vezi s glavom IV. poglavljem III., od obveze iz članka 96. stavka 2.

Poglavlje II.

ODOBRENJE ZA SVEMIRSKJE OPERATORE IZ UNIJE KOJI UPRAVLJAJU SREDSTVIMA U VLASNIŠTVU UNIJE

Članak 11.

Zahtjev za izdavanje odobrenja

1. Ako se svemirske aktivnosti provode u vezi sa sredstvima u vlasništvu Unije, Komisija odobrava subjekt kojemu je povjerena provedba ili upravljanje odgovarajućom komponentom Programa Unije.
Odobrenje iz prvog podstavka temelji se na tehničkoj procjeni koju provodi Agencija u pogledu toga ispunjava li podnositelj zahtjeva zahtjeve utvrđene u glavi IV. poglavljima od I. do V.
2. Ovisno o konkretnom modelu upravljanja tom komponentom Programa Unije, subjekt koji podnosi zahtjev dostavlja Agenciji i Komisiji sve tehničke pojedinosti i objašnjenja kojima se dokazuje usklađenost sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavljima od I. do V.
3. U roku od 30 radnih dana od primitka zahtjeva za izdavanje odobrenja Agencija ocjenjuje potpunost zahtjeva.
Ako zahtjev za izdavanje odobrenja nije potpun ili je potrebno dodatno pojašnjenje, Agencija određuje rok do kojeg subjekt koji podnosi zahtjev mora dostaviti sve potrebne dodatne informacije ili pojašnjenja.
Nakon što ocijeni da je zahtjev potpun, Agencija o tome obavještuje podnositelja zahtjeva.

Članak 12.

Razmatranje koje provodi Agencija

1. U roku od šest mjeseci od datuma obavijesti iz članka 11. stavka 3. trećeg podstavka Agencija u skladu s člankom 43. stavkom 1. točkom (a) razmatra zahtjev za izdavanje odobrenja tako što procjenjuje ispunjava li podnositelj zahtjeva sljedeće uvjete:
 - (a) u dovoljnoj je mjeri pouzdan, sposoban i stručan za obavljanje svemirskih aktivnosti;
 - (b) usklađen je sa zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi i, prema potrebi, sa svim posebnim zahtjevima potrebnima za provedbu svemirske misije, u kontekstu Svemirskog programa iz Uredbe (EU) 2021/696 ili Uredbe (EU) 2023/588, za koju je podnesen zahtjev za izdavanje odobrenja;
 - (c) ne predstavlja prijetnju javnom redu, sigurnosti osoba i imovine te javnom zdravlju u Uniji.

Agencija donosi detaljno obrazloženu odluku kojom predlaže Komisiji da izda ili odbije izdati odobrenje na temelju tehničke procjene usklađenosti provedene u skladu s člankom 43. stavkom 1. točkom (a).

Agencija o svojoj odluci odmah obavještuje Komisiju.

2. U roku od 30 radnih dana od primitka odluke Agencije iz stavka 1. drugog podstavka Komisija donosi odluku o izdavanju ili odbijanju izdavanja odobrenja i o tome odmah obavještuje podnositelja zahtjeva. Odluka stupa na snagu nakon što je podnositelj zahtjeva o njoj obaviješten.

Komisija izdaje odobrenje samo ako podnositelj zahtjeva ispunjava zahtjeve iz stavka 1. prvog podstavka.

3. Agencija bez odgode registrira u URSO-u svemirske operatore iz Unije odobrene u skladu s ovim poglavljem.

Članak 13.

Suspenzija ili oduzimanje odobrenja

1. Svemirski operator iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije odmah izvješćuje Agenciju o:
 - (a) svakom nepredviđenom događaju zbog kojeg bi mogla biti potrebna izmjena njezina odobrenja;
 - (b) svakom planiranom ili predstojećem prestanku njegove aktivnosti.
2. Agencija predlaže Komisiji da suspendira ili oduzme odobrenje, ovisno o slučaju:
 - (a) ako je svemirski operator iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije dobio odobrenje za rad na temelju lažnih izjava ili na drugi nepropisan način;
 - (b) ako svemirski operator iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije više ne ispunjava uvjete pod kojima je izdano odobrenje i nije poduzeo korektivne mjere koje je Komisija zatražila.

3. Najkasnije dva mjeseca od primitka prijedloga Agencije iz stavka 2. prvog podstavka Komisija donosi odluku o predloženoj suspenziji ili oduzimanju.

Komisija o svojoj odluci odmah obavještuje dotičnog svemirskog operatora iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije i nadležno tijelo države članice u kojoj taj svemirski operator ima poslovni nastan.

Poglavlje III.

PRUŽATELJI SVEMIRSKIH USLUGA IZ TREĆIH ZEMALJA I MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE

Članak 14.

Svemirski podaci i svemirske usluge koje pružaju svemirski operatori iz trećih zemalja i međunarodne organizacije

1. Svemirski operatori iz trećih zemalja koji su registrirani u skladu s člankom 17. u Registru svemirskih objekata Unije i posjeduju e-certifikat iz članka 25. stavka 1. smiju pružati svemirske usluge svemirskim operatorima iz Unije te u vezi sa sredstvima u vlasništvu Unije i sredstvima iz članka 5. prvog stavka točke 21.
2. Međunarodne organizacije mogu pružati svemirske podatke ili svemirske usluge u Uniji, kako je primjenjivo, na temelju svojih ugovora, pod uvjetom da su sklopljeni sporazumi iz članka 107. i 108.

Međunarodne organizacije koje u Uniji pružaju svemirske podatke ili svemirske usluge u skladu s prvim podstavkom moraju biti registrirane u URSO-u i ishoditi e-certifikat iz članka 25. stavka 1.
3. Stavak 2. ne primjenjuje se ako međunarodna organizacija provodi samo aktivnosti tehničke procjene u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom (b).

Članak 15.

Pravila koja se primjenjuju na svemirske operatore iz trećih zemalja

1. Na operatore svemirskih letjelica iz trećih zemalja primjenjuju se zahtjevi koji vrijede za operatore svemirskih letjelica iz Unije utvrđeni u člancima 62., 66., 67., od 69. do 73., od 75. do 92. i od 96. do 100.

Osim toga, operatori svemirskih letjelica iz trećih zemalja dužni su:
 - (a) sklopiti ugovor s javnim ili komercijalnim pružateljem svemirske usluge izbjegavanja sudara;
 - (b) pobrinuti se da pružatelj svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz točke (a) raspolaže tehničkim sredstvima za procjenu izbjegavanja sudara i ispunjava zahtjeve utvrđene u točki 1. Priloga IV.;
 - (c) u zahtjevu za registraciju u URSO obavijestiti Agenciju o imenu i pojedinostima pružatelja svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz točke (a).

Agencija unosi informacije iz točke (c) u bazu podataka Unije s popisom kontakata iz članka 67. stavka 1.
2. Na operatore lansiranja iz trećih zemalja i operatore lokacija lansiranja iz trećih zemalja primjenjuju se zahtjevi koji vrijede za operatore lansiranja iz Unije i operatore lokacija lansiranja iz Unije iz članka 61., od 75. do 92. te od 96. do 100.
3. Na pružatelje ISOS-a iz trećih zemalja primjenjuju se zahtjevi koji vrijede za pružatelje ISOS-a iz Unije utvrđeni u članku 101.

4. Na pružatelje svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz trećih zemalja primjenjuju se zahtjevi koji vrijede za pružatelje svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije utvrđeni u člancima 102. i 103.

Članak 16.

Pravila za svemirske operatore iz trećih zemalja iz istovjetnih jurisdikcija

Pretpostavlja se da svemirski operatori iz trećih zemalja s poslovnim nastanom u trećoj zemlji za koju je Komisija donijela odluku o istovjetnosti u skladu s člankom 105. ispunjavaju zahtjeve utvrđene u članku 15.

Članak 17.

Registracija pružatelja svemirskih usluga iz trećih zemalja

1. Na temelju Komisijine odluke o dopuštanju registracije, u skladu sa stavkom 5., Agencija u URSO registrira svemirske operatore iz trećih zemalja koji dokažu usklađenost sa zahtjevima iz glave IV., kako je utvrđeno u članku 16. ili članku 15.
2. Ako je odobreno odstupanje u skladu s člankom 19., operatori lansiranja iz trećih zemalja registriraju se u URSO na temelju Komisijine odluke čak i ako ne ispunjavaju jedan ili više uvjeta iz članka 15.

Ako država članica zatraži odstupanje kako bi se svemirskom operatoru iz Unije omogućilo lansiranje sa svemirskim operatorom iz treće zemlje, taj svemirski operator iz treće zemlje Agenciji dostavlja dokaz o tom zahtjevu.
3. Za registraciju u URSO, u skladu sa stavkom 1., svemirski operator iz treće zemlje podnosi zahtjev Agenciji. Zahtjev sadržava sve dokaze potrebne za dokazivanje usklađenosti iz stavka 1.

Agencija čuva sve dokaze koje su podnositelji zahtjeva dostavili tijekom postupka registracije.
4. Agencija ocjenjuje zahtjev za registraciju i obavješćuje svemirskog operatora iz treće zemlje o ishodu svoje preliminarne procjene. Agencija tom svemirskom operatoru iz treće zemlje omogućuje da dostavi obrazloženu izjavu i dodatno objašnjenje ili dokaze.
5. Najkasnije pet mjeseci od primitka zahtjeva iz stavka 3. prvog podstavka Agencija podnosi prijedlog Komisiji za donošenje odluke o odobrenju ili odbijanju registracije svemirskog operatora iz treće zemlje u URSO.
6. Komisija donosi odluku na temelju prijedloga Agencije iz stavka 5. i o toj odluci obavješćuje svemirskog operatora iz treće zemlje i Agenciju.
7. Ako se primjenjuje članak 16., Agencija izvršava registraciju na temelju sljedećeg:
 - (a) svemirski operator iz treće zemlje ima odobrenje za rad u trećoj zemlji i predmet je kontinuiranog nadzora u trećoj zemlji;
 - (b) Komisija je donijela odluku o istovjetnosti u skladu s člankom 105.
8. Ako je zahtjev za odstupanje podnesen u skladu s člankom 19., Agencija pristupa registraciji svemirskog operatora iz treće zemlje u URSO nakon što Komisija donese svoju odluku u skladu s člankom 19. stavkom 5. prvim podstavkom.

Članak 18.

Registracija međunarodnih organizacija

1. Ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 107. ili članku 108., Agencija registrira međunarodne organizacije u URSO.
2. Za potrebe stavka 1., na odgovarajući se način primjenjuju članak 17. stavci 3., 4., 5., 7. i 8., te članci 19., 21. i 22.

Članak 19.

Odstupanja

1. Država članica može zatražiti od Komisije da donese odluku kojom se Agenciji omogućuje registracija operatora lansiranja iz treće zemlje koji ne ispunjava jedan ili više uvjeta iz članka 15. stavka 2. ako su ispunjeni uvjeti javnog interesa iz stavka 2.

Država članica podnosi zahtjev u skladu sa stavkom 3. prvim podstavkom.

Za sredstva u vlasništvu Unije Komisija na vlastitu inicijativu procjenjuje je li ispunjen uvjet javnog interesa iz stavka 2.

2. Kad je riječ o uslugama lansiranja, država članica dokazuje da usluge lansiranja koje pruža operator lansiranja iz treće zemlje olakšavaju pristup svemiru i njegovo korištenje ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) u Uniji ne postoji lako dostupna zamjena ni realistična alternativa uslugama lansiranja koje pruža dotični operator lansiranja iz treće zemlje;
- (b) usluge lansiranja koje pruža dotični operator lansiranja iz treće zemlje pospešuju tehnološke sposobnosti od strateške važnosti za Uniju ili države članice.

3. Zahtjev iz stavka 1. drugog podstavka sadržava:

- (a) pojedinosti o operatoru lansiranja iz treće zemlje za kojeg se traži odstupanje;
- (b) jasno, jednoznačno i iscrpno navedene sve zahtjeve utvrđene u članku 15. stavku 2. za koje se traži odstupanje;
- (c) potrebne tehničke pojedinosti u vezi s dotičnom svemirskom misijom;
- (d) potrebne dokaze o ispunjenju drugih zahtjeva.

U zahtjevu koji se odnosi na operatora lansiranja iz treće zemlje predlažu se, ako je to moguće, alternativne mjere ublažavanja kako bi se osiguralo da se ciljevi zahtjeva iz članka 15. stavka 2., za koje se traži odstupanje, ostvare ili barem djelomično ostvare.

4. Po primitku zahtjeva iz stavka 3. Komisija ga proslijeđuje Agenciji. Agencija u roku od mjesec dana izdaje tehničku procjenu usklađenosti sa zahtjevima iz članka 15. koji nisu predmet zahtjeva za odstupanje.
5. U roku od dva mjeseca od primitka tehničke procjene koju je Agencija izradila u skladu sa stavkom 4. Komisija na temelju te procjene donosi odluku o odobravanju odstupanja dotičnom operatoru lansiranja iz treće zemlje ako zaključi da je ispunjen uvjet javnog interesa iz stavka 2. ili odluku o odbijanju takvog odstupanja ako zaključi da taj uvjet nije ispunjen.

Komisija te odluke donosi kao provedbene akte u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

6. Ako Komisija na temelju stavka 5. prvog podstavka odobri odstupanje operatoru lansiranja iz treće zemlje, istodobno odobrava odstupanje svemirskom operatoru iz Unije koji se koristi uslugama lansiranja dotičnog operatora iz treće zemlje.

Članak 20.

Javni subjekti iz treće zemlje

1. Na zahtjev javnog subjekta iz treće zemlje da mu se dopusti pružanje svemirskih usluga ili svemirskih podataka u Uniji ili na zahtjev države članice, kako je navedeno u stavku 2., Komisija, uz pomoć Agencije, najprije procjenjuje je li taj javni subjekt iz treće zemlje tijelo javne vlasti ili upravlja radom ili posjeduje sredstva svemirske infrastrukture koja su vojni sustavi, među ostalim s civilnom namjenom.

U okviru tehničke pomoći koju pruža Komisiji Agencija izrađuje pregled svih relevantnih aktivnosti i usluga koje pruža taj javni subjekt iz treće zemlje i utvrđuje sva relevantna sredstva svemirske infrastrukture kojima taj subjekt upravlja ili ih posjeduje.

2. Država članica može zatražiti od Komisije da javnom subjektu iz treće zemlje dopusti pružanje svemirskih usluga ili svemirskih podataka u Uniji.

U prilog svojem zahtjevu država članica može navesti da postoji javni interes za jednu ili više država članica da dobiju ili, ako je primjenjivo, očuvaju, stalan i neometan pristup predmetnim svemirskim uslugama ili svemirskim podacima koje pruža taj javni subjekt iz treće zemlje te može podnijeti dokaze o posljedicama gubitka takvog pristupa na relevantna tržišta na razini Unije ili država članica.

3. Komisija može na vlastitu inicijativu provesti procjenu iz stavka 1.
4. Ako na temelju procjene iz stavka 1. Komisija zaključi da ne postoje sigurnosni rizici za Uniju ili države članice, može donijeti odluku kojom se dotičnom javnom subjektu iz treće zemlje dopušta pružanje svemirskih usluga ili svemirskih podataka u Uniji.

Odluka iz prvog podstavka primjenjuje se do datuma stupanja na snagu međunarodnog sporazuma sklopljenog s dotičnom trećom zemljom kojim se uređuju uvjeti pod kojima javni subjekt iz treće zemlje može pružati svemirske usluge ili svemirske podatke u Uniji ili do datuma na koji Komisija donese odluku o istovjetnosti u pogledu te treće zemlje, ovisno o tome što nastupi ranije.

Agencija bez odgode registrira u URSO dotično javno tijelo iz treće zemlje na temelju odluke koju je Komisija donijela u skladu s prvim podstavkom.

Odluka navedena u prvom podstavku donosi se kao provedbeni akt u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

Članak 21.

Klauzula za izvanredna stanja

1. Ako u državi članici dođe do izvanrednog stanja ili krize, ili ako incident ili napad uzrokuju poremećaje koji utječu na više država članica ili institucija Unije, Komisija

što je prije moguće, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev dotične države članice, provodi procjenu.

Na temelju te procjene Komisija može dopustiti upotrebu svemirskih podataka ili svemirskih usluga pružateljima svemirskih usluga koji nisu registrirani u URSO-u u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

2. Odluka iz stavka 1. potvrđuje se, opoziva ili produljuje u skladu s postupkom iz članka 8. Uredbe (EU) br. 182/2011, što je prije moguće i ovisno o ozbiljnosti, trajanju i učincima dotičnog izvanrednog stanja, krize ili poremećaja.

Članak 22.

Suspenzija ili povlačenje registracije

1. Agencija Komisiji podnosi prijedlog o suspenziji ili povlačenju registracije u URSO-u svemirskog operatora iz treće zemlje ako:
 - (a) na temelju dokumentiranih dokaza Agencija utvrdi da svemirski operator iz treće zemlje više ne ispunjava jedan ili više zahtjeva utvrđenih u članku 16. ili članku 15., kako je primjenjivo, i da ne može primijeniti potrebne korektivne mjere kako bi osigurao kontinuiranu usklađenost;
 - (b) relevantno nadzorno tijelo iz treće zemlje suspendira ili oduzme odobrenje za rad ili za lansiranje izdano dotičnom pružatelju svemirskih usluga.
2. Prije podnošenja prijedloga Komisiji za suspenziju ili povlačenje registracije na temelju razloga iz stavka 1. točke (a) Agencija vodi dijalog s dotičnim svemirskim operatorom iz treće zemlje o razlozima, kontekstu, opsegu i ozbiljnosti neusklađenosti te o korektivnim mjerama i rokovima koji su tom svemirskom operatoru iz treće zemlje potrebni za postizanje usklađenosti, uzimajući u obzir eventualnu potrebu za tehničkom prilagodbom.

Tijekom tog dijaloga Agencija dotičnom svemirskom operatoru iz treće zemlje daje priliku da se očituje o razlozima na temelju kojih Agencija namjerava donijeti svoj prijedlog, da dostavi objašnjenja i svu relevantnu dokumentaciju i dokaze kojima potkrepljuje svoja objašnjenja, uključujući sve tehničke analize, te da postigne usklađenost.
3. Najkasnije dva mjeseca od primitka prijedloga iz stavka 1. prvog podstavka Komisija donosi odluku.
4. U slučaju iz stavka 1. točke (b) i najmanje 30 dana prije izdavanja odluke o suspenziji ili povlačenju Komisija obavještuje relevantno nadzorno tijelo iz treće zemlje o svojoj namjeri da suspendira ili povuče registraciju u URSO-u.
5. Komisija bez odgode obavještuje nadležna tijela o svakoj radnji ili mjeri koju treba poduzeti u skladu sa stavcima 2. i 4.

Agencija objavljuje sažetak informacija o suspenziji ili povlačenju registracije na svojim internetskim stranicama i portalu URSO.
6. Odluka Komisije o suspenziji ili povlačenju registracije u URSO-u stupa na snagu na datum koji se određuje u odluci Komisije. Pri utvrđivanju tog datuma Komisija, na prijedlog Agencije, uzima u obzir vrijeme koje može biti potrebno za prilagodbu relevantnih ugovora.

Ovisno o složenosti eventualno potrebnih ugovornih prilagodbi, datum povlačenja registracije ne smije biti kasniji od 16 mjeseci od datuma donošenja odluke o povlačenju.

Članak 23.

Pravni zastupnik u Uniji

1. Svemirski operatori iz trećih zemalja u pisanom obliku imenuju jednu ili više pravnih osoba u jednoj od država članica koje će djelovati kao njihovi pravni zastupnici u Uniji.
2. Svemirski operator iz treće zemlje ovlašćuje pravnog zastupnika u Uniji da mu se nadležna tijela, Komisija i Agencija obraćaju, uz svemirskog operatora iz treće zemlje ili umjesto njega, o svim pitanjima o usklađenosti s ovom Uredbom. Pravni zastupnik mora imati sve potrebne ovlasti i resurse kako bi se zajamčila učinkovita i pravodobna suradnja s tim tijelima.

Poglavlje IV.

PRUŽANJE SVEMIRSKIH PODATAKA I SVEMIRSKIH USLUGA U UNIJI I E-SLJEDIVOST

Članak 24.

Registar svemirskih objekata Unije (URSO)

1. Agencija uspostavlja Registar svemirskih objekata Unije (URSO) za registraciju sljedećih subjekata:
 - (a) svemirskih operatora iz Unije koji imaju odobrenje za rad u skladu s člankom 6. stavkom 1. i o kojima su nadležna tijela obavijestila Agenciju u skladu s člankom 7. stavkom 7.;
 - (b) svemirskih operatora iz Unije kojima je povjereno izvršenje ili upravljanje odgovarajućom komponentom Programa Unije na temelju odobrenja koje je izdala Komisija u skladu s člankom 12. stavkom 2.;
 - (c) svemirskih operatora iz trećih zemalja za koje je donesena odluka o registraciji u skladu s člankom 17. stavkom 1.;
 - (d) međunarodnih organizacija registriranih u skladu s člankom 18. stavkom 1.
2. Agencija izrađuje, ažurira i objavljuje na internetskim stranicama URSO-a konsolidirane popise svih pružatelja svemirskih usluga iz stavka 1.
3. URSO mora imati centraliziranu evidenciju i platformu.

Članak 25.

Elektronički certifikat (e-certifikat)

1. Po završetku registracije u URSO Agencija izdaje i dostavlja elektronički certifikat („e-certifikat”) pružateljima svemirskih usluga, osim pružateljima svemirskih usluga izbjegavanja sudara.
2. U e-certifikatu iz stavka 1. navode se svemirske misije i svemirski objekti koji su generirali svemirske podatke ili omogućili pružanje svemirskih usluga te se

potvrđuje sukladnost takvih svemirskih objekata sa zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi.

3. Uz ugovore pružatelja svemirskih usluga iz članka 2. stavka 1. točaka (a), (c) i (d) za pružanje svemirskih podataka i svemirskih usluga u Uniji prilaže se e-certifikat iz stavka 1.
4. Kako bi Agencija mogla izdati i izraditi e-certifikat iz stavka 1., nadležna tijela joj dostavljaju informacije za svemirske operatore iz Unije u skladu s člankom 7. stavkom 7., a operatori svemirskih usluga iz trećih zemalja i međunarodne organizacije dostavljaju ih izravno, i to:
 - (a) pojedinosti o dotičnom pružatelju svemirskih usluga, kao što su naziv, fizička adresa, internetska adresa, država članica ili, ovisno o slučaju, treća zemlja poslovnog nastana i odobrenja, naziv i adresa nadležnog tijela ili, ovisno o slučaju, relevantnog nadzornog tijela iz treće zemlje;
 - (b) pojedinosti o vrsti svemirskih usluga koje se obavljaju, uz navođenje država članica ili trećih zemalja u kojima se obavljaju;
 - (c) tehničke pojedinosti o svemirskom objektu kojim se upravlja ili koji je lansiran i o odgovarajućoj svemirskoj misiji.
5. Za potrebe zahtjeva za izradu normi iz članka 104. e-certifikat iz stavka 1. mora ispunjavati sljedeće zahtjeve:
 - (a) u e-certifikatu se utvrđuje da se određeni svemirski podaci generiraju upotrebom jasno utvrđene svemirske misije i svemirskog objekta;
 - (b) kad je riječ o podacima o promatranju, e-certifikat omogućuje praćenje protoka svemirskih podataka otkada ih je određeni svemirski objekt generirao do uključivanja u prvu svemirsku uslugu koja ih koristi;
 - (c) e-certifikat temelji se na algoritmima kako bi se utvrdila cjelovitost svemirskih podataka pri njihovu uključivanju u naknadne usluge.
6. U svrhe izrade e-certifikata iz stavka 1. Agencija može prema potrebi zatražiti tehničku pomoć od nadležnih tijela i kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti u pogledu bilo kojeg elementa iz stavka 5.

Članak 26.

Pružanje svemirskih usluga i svemirskih podataka u Uniji

1. Pružatelji svemirskih usluga, osim pružatelja svemirskih usluga izbjegavanja sudara, koji prvi put pružaju svemirske podatke ili svemirske usluge u Uniji, moraju posjedovati e-certifikat iz članka 25. stavka 1.
2. Dužni su svojim ugovorima o pružanju svemirskih podataka ili svemirskih usluga priložiti e-certifikat.

Članak 27.

Zahtjevi za primarne pružatelje svemirskih podataka

1. Primarni pružatelji svemirskih podataka pružaju svemirske podatke u Uniji samo ako su ih proizveli svemirski objekti registrirani u URSO-u.

2. Ako primarni pružatelji svemirskih podataka prime upozorenja ili pritužbe o mogućim nepravilnostima, upozoravaju svoje dobavljače i istodobno stupaju u kontakt s Agencijom ili nadležnim tijelom države članice u kojoj imaju poslovni nastan.

Glava III. ASPEKTI UPRAVLJANJA

Poglavlje I. UPRAVLJANJE U DRŽAVAMA ČLANICAMA

ODJELJAK 1. NADLEŽNA TIJELA

Članak 28.

Imenovanje ili osnivanje nadležnih tijela

1. Svaka država članica imenuje ili osniva javno tijelo koje djeluje kao nadležno tijelo odgovorno za izdavanje odobrenja i nadzor svemirskih operatora iz Unije te za sve aktivnosti nadzora tržišta potrebne za zaštitu upotrebe svemirskih podataka u skladu s ovom Uredbom.
2. Države članice osiguravaju da nadležna tijela imaju neovisnost, stručnost, financijske i ljudske resurse, operativnu sposobnost i ovlasti potrebne za izvršavanje funkcija iz stavka 1.

Članak 29.

Nadzorne zadaće u vezi sa svemirskim operatorima iz Unije

1. Nadležna tijela nadziru svemirske aktivnosti koje provode svemirski operatori iz Unije, točnije:
 - (a) kontroliraju primjenu zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi;
 - (b) provode istrage;
 - (c) vode internu evidenciju o povredama zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi;
 - (d) surađuju s nadležnim tijelima drugih država članica kako bi primjena ove Uredbe bila dosljedna u cijeloj Uniji;
 - (e) promiču informiranost i razumijevanje zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi;
 - (f) provode revizije;
 - (g) traže od kvalificiranog tehničkog tijela za svemirske aktivnosti da provodi tehničke procjene u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom (a);
 - (h) preispituju, u kontekstu nadzornih zadaća, primjenjuju li svemirski operatori iz Unije načelo proporcionalnosti;
 - (i) izvješćuju Komisiju o glavnim nadzornim aktivnostima u vezi s primjenom ove Uredbe.

2. Države članice osiguravaju odgovarajući nadzor svemirskih operatora iz Unije koji provode nacionalne svemirske programe poštujući načelo razdvajanja funkcija i sprečavanja sukoba interesa.

Članak 30.

Nadzorne ovlasti

1. Nadležna tijela imaju sve nadzorne, istražne i korektivne ovlasti te ovlasti sankcioniranja koje su potrebne za izvršavanje funkcija i zadaća iz članka 29.
2. Pri obavljanju nadzornih aktivnosti u vezi s glavom IV. poglavljem II. nadležna tijela koordiniraju se s nadležnim tijelima imenovanima na temelju članka 8. stavka 1. Direktive 2022/2555 koja su odgovorna za nadzorne zadaće iz te direktive.

Države članice mogu ovlastiti nadležna tijela da relevantne nadzorne aktivnosti i zadaće u vezi s glavom IV. poglavljem II. ove Uredbe delegiraju nadležnim tijelima osnovanima na temelju članka 8. stavka 1. Direktive 2022/2555.

Nadzorne zadaće na temelju Direktive 2022/2555 iz prvog i drugog podstavka izvršavaju se na način kojim se u potpunosti čuva integritet nadzornih ovlasti iz stavka 1.

3. Nadležna tijela imaju barem sljedeće istražne ovlasti:
 - (a) tražiti dostavu svih potrebnih podataka i dokumenata;
 - (b) dobiti pristup prostorima, zemljištu i prijevoznim sredstvima, uključujući svu opremu i sredstva za obradu podataka;
 - (c) zatražiti dokaze o provedbi zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi i informacije na kojima se ti dokazi temelje;
 - (d) preispitati tehničke procjene koje provode kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti u skladu s člankom 8.;
 - (e) provoditi inspekcije na lokaciji i neizravne inspekcije, uključujući provedbu revizija.
4. Kad nadležna tijela provode inspekcije, službene osobe ovlaštene za provođenje inspekcija ovlaštene su:
 - (a) ulaziti u sve prostore, zemljišta i prijevozna sredstva dotičnih svemirskih operatora iz Unije;
 - (b) pregledati poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju, bez obzira na medij na kojem su pohranjene, pristupiti svim informacijama koje su dostupne svemirskom operatoru iz Unije koji je predmet inspekcije te uzeti ili zatražiti primjerke ili izvatke iz tih poslovnih knjiga ili te poslovne dokumentacije;
 - (c) zatražiti od bilo kojeg predstavnika ili člana osoblja svemirskog operatora iz Unije koji je predmet inspekcije objašnjenja činjenica i dokumente koji su u nadležnosti predmeta inspekcije te zabilježiti odgovore;
 - (d) zapečatiti sve poslovne prostore, poslovne knjige ili poslovnu dokumentaciju za vrijeme trajanja inspekcije i u mjeri potrebnoj za njezino provođenje.
5. Nadležna tijela imaju barem sljedeće korektivne ovlasti:
 - (a) izricati upozorenja o navodnim povredama zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi;

- (b) naložiti svemirskim operatorima iz Unije da prestanu s postupanjem koje nadležna tijela smatraju protivnim zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi;
 - (c) naložiti svemirskim operatorima iz Unije da postignu usklađenost na način i u vremenskom okviru koji određuju nadležna tijela;
 - (d) naložiti svemirskim operatorima iz Unije da uklone nedostatke koje su utvrdila nadležna tijela u primjeni zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi, među ostalim primjenom korektivnih mjera za povrede zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi;
 - (e) na određeno razdoblje imenovati službenika za praćenje koji će nadgledati postupak usklađivanja postupanja svemirskih operatora iz Unije u pogledu zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi.
6. Nadležna tijela imaju barem sljedeće ovlasti sankcioniranja:
- (a) izreći ili zatražiti od relevantnog upravnog ili pravosudnog tijela da izrekne administrativnu novčanu kaznu za neusklađenost ili administrativnu sankciju za povredu zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi;
 - (b) privremeno suspendirati ili zatražiti od relevantnog upravnog ili pravosudnog tijela da privremeno suspendira, djelomično ili u cijelosti, odobrenje;
 - (c) oduzeti odobrenje za obavljanje svemirskih aktivnosti ako svemirski operator iz Unije više ne ispunjava uvjete pod kojima je odobrenje izdano ili ako je svemirski operator iz Unije u situaciji u kojoj se, u skladu s nacionalnim pravom, odobrenje oduzima.
- Privremena suspenzija izrečena u skladu s točkom (b) primjenjuje se sve dok dotični svemirski operator iz Unije ne poduzme sve mjere potrebne za rješavanje problema koje je utvrdilo nadležno tijelo ili za potpuno usklađivanje sa svim mjerama koje je propisalo nadležno tijelo.
7. Nadležna tijela mogu na vlastitu inicijativu odlučiti uvesti privremene mjere za svemirske operatore iz Unije, posebno u hitnim slučajevima, kako bi ispunili zahtjeve utvrđene u ovoj Uredbi.
8. Svaka država članica zakonom može predvidjeti da nadležna tijela uz ovlasti iz stavaka od 3. do 7. imaju dodatne ovlasti. Izvršavanje tih ovlasti ne smije narušavati učinkovitu provedbu odredaba ovog poglavlja.

Članak 31.

Administrativne sankcije

- 1. Države članice utvrđuju pravila o kaznama za povrede ove Uredbe. Te kazne moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice bez odgode obavješćuju Komisiju o tim odredbama i o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.
- 2. Pri određivanju administrativne sankcije i iznosa administrativne novčane kazne nadležna tijela uzimaju u obzir sve relevantne okolnosti, uključujući, prema potrebi:
 - (a) ozbiljnost i trajanje povrede te trajnost štete prouzročene povredom;
 - (b) prethodne povrede koje je fizička ili pravna osoba odgovorna za povredu počinila;

- (c) materijalnu ili nematerijalnu štetu prouzročenu povredom ili zbog povrede, uključujući financijski ili gospodarski gubitak i negativne učinke na druge usluge, te relevantne kriterije za procjenu učinka povrede, kao što je broj pogođenih korisnika ili razmjor gubitka koji je treća strana pretrpjela zbog povrede;
 - (d) je li počinitelj povrede djelovao s namjerom ili nepažnjom;
 - (e) mjere koje svemirski operator iz Unije poduzima kako bi spriječio ili ublažio štetu;
 - (f) razinu suradnje s nadležnim tijelima i svako ometanje inspekcija, revizija ili drugih aktivnosti praćenja koje provode nadležna tijela nakon otkrivanja povrede;
 - (g) visinu ostvarene dobiti ili izbjegnutih gubitaka fizičke ili pravne osobe odgovorne za povredu;
 - (h) potrebu da administrativna novčana kazna ima odvraćajući učinak.
3. Nadležna tijela navode razloge za svoje izvršne mjere.
 4. Nadzorne mjere moraju biti učinkovite, odvraćajuće i proporcionalne, uzimajući u obzir sve okolnosti pojedinačnog slučaja. Prije donošenja nadzorne mjere nadležna tijela obavješćuju svemirske operatore iz Unije o svojim preliminarnim nalazima i omogućuju im razumni rok za podnošenje primjedbi.
 5. Države članice osiguravaju da nadležna tijela imaju ovlast neposredno pokretati postupke zbog povrede ove Uredbe pred pravosudnim tijelom i da imaju pravo sudjelovati u svoje ime u svim vrstama pravnih postupaka koji se odnose na provedbu ove Uredbe, uključujući podnošenje žalbi.

ODJELJAK 2.

PRAĆENJE KVALIFICIRANIH TEHNIČKIH TIJELA ZA SVEMIRSKJE AKTIVNOSTI

Članak 32.

Angažiranje kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti

1. Države članice koje koriste mogućnost iz članka 8. stavka 1. točke (a) dužne su osigurati da su tijela javne vlasti imenovala, ocijenila i prate kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti te da su o njima obavijestila Komisiju u skladu s člankom 33.
2. Države članice mogu povjeriti zadaće ocjenjivanja i praćenja nacionalnom akreditacijskom tijelu u smislu i skladu s [Uredbom \(EZ\) br. 765/2008.](#) Komisija stavlja te informacije na raspolaganje javnosti.
3. Države članice osiguravaju da javno tijelo iz stavka 1.:
 - (a) bude organizirano i djeluje tako da ne dolazi do sukoba interesa s aktivnostima tehničke procjene koje provode kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti;
 - (b) objektivno i nepristrano obavlja zadaće imenovanja, ocjenjivanja i praćenja kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti;
 - (c) raspolaže dovoljnim brojem osoblja za obavljanje svojih zadaća.

Članak 33.

Postupak obavješćivanja

1. Države članice obavješćuju Komisiju o svim imenovanim kvalificiranim tehničkim tijelima za svemirske aktivnosti s poslovnim nastanom na njihovu državnom području. Tu obavijest šalju putem Informacijskog sustava prijavljenih i imenovanih tijela prema novom pristupu (NANDO).
2. Država članica Komisiji može poslati obavijest samo o kvalificiranim tehničkim tijelima za svemirske aktivnosti koja su usklađena sa zahtjevima iz članka 35.
3. Obavijest iz stavka 1. sadržava:
 - (a) sve pojedinosti o aktivnostima tehničke procjene koje se provode u okviru područja primjene ove Uredbe, sve relevantne module procjene, s naznakom obuhvaćenih procesa, usluga ili proizvoda u okviru područja primjene ove Uredbe;
 - (b) relevantnu potvrdu o osposobljenosti.
4. Ako se obavijest ne temelji na potvrdi o akreditaciji iz članka 34. stavka 5. točke (b), države članice Komisiji i drugim državama članicama dostavljaju dokaze o osposobljenosti tog kvalificiranog tehničkog tijela za svemirske aktivnosti i osiguravaju da se to tijelo redovito prati i da nastavi ispunjavati zahtjeve utvrđene u članku 35.
5. Tijelo može obavljati aktivnosti kao kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti samo ako Komisija ili država članica nije uložila prigovor u roku od dva mjeseca od datuma obavijesti ako ona uključuje potvrdu o akreditaciji iz članka 34. stavka 5. točke (b) ili u roku od tri mjeseca od datuma obavijesti ako ona uključuje dokumentirane dokaze iz članka 34. stavka 6.

ODJELJAK 3.

KVALIFICIRANA TEHNIČKA TIJELA ZA SVEMIRSKE AKTIVNOSTI

Članak 34.

Postupak za stjecanje statusa kvalificiranog tehničkog tijela za svemirske aktivnosti

1. Ako subjekt namjerava provoditi tehničke procjene za jedno ili više pitanja obuhvaćenih glavom IV. poglavljima od I. do V., podnosi zahtjev relevantnom tijelu, kako je navedeno u članku 32., u državi članici u kojoj ima poslovni nastan, radi stjecanja statusa kvalificiranog tehničkog tijela za svemirske aktivnosti.
2. Ako se aktivnosti tehničke procjene odnose na pitanja obuhvaćena glavom IV. poglavljem II., države članice angažiraju nacionalna nadležna tijela imenovana na temelju članka 8. [Direktive \(EU\) 2022/2555](#).
3. Pri obavljanju svojih zadaća izdavanja odobrenja i nadzora iz članka 28. stavka 1. nadležna tijela na odgovarajući način uzimaju u obzir tehničke procjene koje su provela tijela iz stavka 2. te osiguravaju usklađenost nadzora s tijelima iz članka 8. Direktive 2022/2555.

Države članice omogućuju blisku koordinaciju mehanizmima i protokolima između takvih tijela i nadležnih tijela imenovanih u skladu s člankom 28. stavkom 1. ove Uredbe.

4. Ako je javni subjekt koji provodi tehničke procjene u vezi sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavlju I. i poglavlju V. dio administrativne strukture nadležnog tijela iz članka 28. stavka 1., zahtjev iz stavka 1. podnosi nadležno tijelo.
5. Subjekti iz stavka 1. navode za koja se od pitanja obuhvaćenih glavom IV. poglavljima od I. do V. podnosi zahtjev za stjecanje statusa kvalificiranog tehničkog tijela te:
 - (a) prilažu opis svih aktivnosti tehničke procjene koje je potrebno provesti;
 - (b) navode sve potvrde o akreditaciji, ako postoje, koje je izdalo nacionalno akreditacijsko tijelo, a kojima se potvrđuje da predmetno tijelo ispunjava zahtjeve utvrđene u članku 35.;
 - (c) navode, prema potrebi, valjan dokument s dokazima o imenovanju podnositelja zahtjeva kao prijavljenog tijela u skladu s bilo kojim relevantnim usklađenim zakonodavstvom Unije.
6. Ako podnositelj zahtjeva ne može dostaviti potvrdu o akreditaciji iz stavka 5. točke (b), tijelu iz članka 32. dostavlja sve dokumentirane dokaze koji tom tijelu omogućuju da provodi provjere ili redovito praćenje kako bi se osigurala usklađenost sa zahtjevima utvrđenima u članku 35.
7. Ako je podnositelj zahtjeva već imenovan kao prijavljeno tijelo u skladu s usklađenim zakonodavstvom Unije, svi dokumenti i potvrde o takvom imenovanju mogu se upotrijebiti u prilog njegovu imenovanju kao kvalificiranog tehničkog tijela za svemirske aktivnosti u skladu s ovom Uredbom.
8. Ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u stavku 5., tijelo iz članka 32. donosi pozitivnu odluku o zahtjevu. Odluka se priopćuje tehničkom tijelu, nadležnim tijelima dotične države članice i Komisiji.
9. Kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti ažurira dokumentaciju iz stavaka 5., 6. i 7. kad god dođe do relevantnih promjena kako bi tijelu koje provodi prijavljivanje omogućilo da prati kontinuiranu usklađenost tog kvalificiranog tehničkog tijela za svemirske aktivnosti sa zahtjevima utvrđenima u članku 35.

Članak 35.

Zahtjevi za kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti

1. Kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u točki 1. Priloga IX.
2. Ako se aktivnosti tehničke procjene provode u vezi s glavom IV. poglavljem III., kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti uz obvezu iz stavka 1. mora ispunjavati i zahtjeve utvrđene u točki 2. Priloga IX.
3. Kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti koja provode aktivnosti tehničke procjene u vezi s glavom IV. poglavljima I. i V. javna su tijela.
4. Kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti koje podgovori zadaće povezane s tehničkom procjenom o tome obavješćuje tijelo iz članka 32. i jamči da njegov podgovaratelj ispunjava zahtjeve iz stavaka 1. i 2.

Kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti stavljaju na raspolaganje tijelu iz članka 32. sve dokumente koji se odnose na ocjenjivanje kvalifikacija podgovaratelja i na poslove koje je obavio taj podgovaratelj.

Članak 36.

Identifikacijski brojevi

Komisija svakom kvalificiranom tehničkom tijelu za svemirske aktivnosti dodjeljuje identifikacijski broj i objavljuje popis kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti u Uniji, njihove identifikacijske brojeve i područja iz glave IV. za koja su prijavljena.

Članak 37.

Promjene u obavijestima

1. Tijelo iz članka 32. prema potrebi ograničava, suspendira ili povlači obavijest o kvalificiranom tehničkom tijelu za svemirske aktivnosti koje više ne ispunjava zahtjeve utvrđene u članku 35. ili ne ispunjava svoje obveze. O tome obavješćuje Komisiju i ostale države članice.
2. U slučaju ograničenja, suspenzije ili povlačenja obavijesti ili ako je kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti s poslovnim nastanom na državnom području države članice prestalo obavljati svoju djelatnost, ta država članica poduzima odgovarajuće korake kako bi dokumentaciju tog kvalificiranog tehničkog tijela za svemirske aktivnosti prenijela drugom kvalificiranom tehničkom tijelu za svemirske aktivnosti ili, ako to nije moguće, Agenciji ili međunarodnoj organizaciji iz članka 8. stavka 1. točke (b).

Članak 38.

Pravo na žalbu protiv odluka kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti

Države članice omogućuju pravo na žalbu na odluke kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti.

Članak 39.

Koordinacija kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti

Komisija omogućuje odgovarajuću koordinaciju među kvalificiranim tehničkim tijelima za svemirske aktivnosti u cijeloj Uniji, među ostalim osnivanjem sektorskih skupina kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti.

Poglavlje II. UPRAVLJANJE NA RAZINI UNIJE

ODJELJAK 1. ZADAĆE I STRUKTURE AGENCIJE

Članak 40.

Zadaće Agencije

1. Agencija ima sljedeće zadaće u vezi sa zahtjevima utvrđenima u glavama od II. do VI. ove Uredbe:
 - (a) provodi tehničke procjene na temelju kojih Komisija može donositi odluke o izdavanju odobrenja za rad i kontinuiranom nadzoru svemirskih operatora iz

Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije te o registraciji i kontinuiranom nadzoru operatora iz trećih zemalja;

- (b) na zahtjev provodi tehničke procjene iz članka 8. stavka 1. točke (c);
- (c) na temelju odluke Komisije provodi registraciju svemirskih operatora iz trećih zemalja i međunarodnih organizacija u skladu s člancima 17. i 18.;
- (d) uspostavlja i upravlja URSO-om u skladu s člankom 24.;
- (e) izdaje e-certifikat iz članka 25. stavka 1.;
- (f) upravlja registracijom u URSO-u odnosno njezinom suspenzijom ili povlačenjem u skladu s člankom 22.;
- (g) uspostavlja i upravlja bazom podataka Unije s popisom kontakata za upozorenja o događajima od velikog interesa u skladu s člankom 67. stavkom 1.;
- (h) izvješćuje Komisiju o primjeni pojednostavnjenog upravljanja rizikom u cijeloj Uniji i daje odgovarajuće preporuke u skladu s člankom 79. stavkom 3. prvim podstavkom;
- (i) koordinira aktivnosti Mreže Unije za otpornost svemira (EUSRN) osnovane u skladu s člankom 94. stavkom 1. i obavlja funkciju tajništva te mreže;
- (j) doprinosi uvođenju i održavanju okvira Unije za svemirske oznake u skladu s odredbama glave VI. poglavlja II.;
- (k) održava internetsku stranicu na kojoj se pružaju ažurirane informacije i objavljuju programi Unije za označivanje u svemirskom sektoru i svemirske oznake Unije u skladu s člankom 111. stavkom 5.;
- (l) pomaže Komisiji u pripremi delegiranih i provedbenih akata na temelju ove Uredbe i u pripremi prijedloga izmjena ove Uredbe izdavanjem formalnih tehničkih mišljenja upućenih Komisiji;
- (m) izdaje smjernice upućene nadležnim tijelima i svemirskim operatorima iz Unije te preporuke jednom ili više nadležnih tijela radi promicanja dosljednih nadzornih praksi u cijeloj Uniji i ujednačene primjene prava Unije;
- (n) na zahtjev Komisije doprinosi, kad je riječ o pitanjima obuhvaćenima ovom Uredbom, utvrđivanju, mjerenju, izvješćivanju i analizi pokazatelja učinkovitosti, posebno o značajnim incidentima i sudarima;
- (o) pruža Komisiji sve potrebne tehničke, znanstvene i administrativne savjete i podršku za izvršavanje njezinih nadzornih zadaća u okviru ove Uredbe;
- (p) uspostavlja suradnju s nadzornim tijelima iz trećih zemalja, međunarodnim organizacijama ili njihovim tijelima te promiče i doprinosi informiranosti na međunarodnoj razini o zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi;
- (q) prema potrebi surađuje s drugim institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije ako njihove aktivnosti obuhvaćaju tehničke aspekte povezane sa sigurnošću, otpornošću i okolišnom održivošću svemirskih aktivnosti ili druga relevantna pitanja, kao što je upotreba umjetne inteligencije pri obavljanju svemirskih aktivnosti.

2. Prije podnošenja tehničkih mišljenja iz stavka 1. točke (l) te prije izdavanja smjernica iz stavka 1. točke (m) Agencija provodi otvorena javna savjetovanja.

Agencija do 1. kolovoza 2028. Komisiji dostavlja tehnička mišljenja koja će joj pomoći u pripremi delegiranih akata iz članka 113. i provedbenih akata iz članka 59. stavka 3. prvog podstavka, članka 61. stavka 3. prvog podstavka, članka 63. stavka 2. prvog podstavka, članka 68. stavka 2. prvog podstavka, članka 69. stavka 2. prvog podstavka, članka 70. stavka 3. prvog podstavka, članka 73. stavka 4. prvog podstavka, članka 93. stavka 8., članka 96. stavka 7. drugog podstavka, članka 97. stavka 4., članka 101. stavka 5. prvog podstavka, članka 104. stavka 2. i članka 111. stavka 4. prvog podstavka.

3. Prije donošenja nove smjernice ili preporuke Agencija preispituje postojeće smjernice i preporuke kako bi se izbjeglo udvostručavanje.

Članak 41.

Naknade Agencije

1. Agencija u skladu s delegiranim aktom iz stavka 3. svemirskim operatorima iz Unije, svemirskim operatorima iz trećih zemalja i međunarodnim organizacijama naplaćuje naknade kako bi u cijelosti pokrila potrebne troškove koji su joj nastali pri obavljanju zadaća na temelju ove Uredbe, uključujući nadoknadu troškova nastalih kao rezultat rada zajedničkih ispitnih timova iz članka 44. stavka 2. prvog podstavka ili troškova savjeta koje pružaju neovisni stručnjaci.
2. Iznos naknade koja se naplaćuje pružatelju svemirskih usluga iz stavka 1. pokriva sve troškove koji proizlaze iz izvršavanja zadaća utvrđenih u ovoj Uredbi. Iznos mora biti razmjernan prihodu odgovarajućeg pružatelja svemirskih usluga.
3. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem iznosa i načina plaćanja naknada.

Članak 42.

Strukture Agencije

Za potrebe zadaća iz članka 43. u okviru Agencije osnivaju se Odbor za usklađenost i Odbor za žalbe.

Članak 43.

Zadaće Odbora za usklađenost

1. Odbor za usklađenost odgovoran je za:
 - (a) izdavanje tehničkih prijedloga Komisiji za odobrenja, u skladu s člankom 12. stavkom 2., operatora koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije, a kojima je Komisija povjerila provedbu ili upravljanje odgovarajućom komponentom Programa Unije, kako je navedeno u tom članku, te provođenje aktivnosti tehničke procjene tijekom cijelog trajanja takvog odobrenja kako bi se Komisiji omogućila provedba kontinuiranog nadzora nad tim operatorima radi osiguranja usklađenosti sa zahtjevima iz ove Uredbe;
 - (b) provedbu aktivnosti tehničke procjene u vezi sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavljima od I. do V. prije nego što nadležna tijela izdaju odobrenja za rad pružateljima svemirskih usluga iz Unije u pogledu sredstava iz članka 5. prvog stavka točke 21. ako je država članica odlučila Agenciji povjeriti zadaću

provedbe takve tehničke procjene u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom (c);

- (c) procjenu i izdavanje tehničkih prijedloga Komisiji u pogledu kontinuirane usklađenosti svemirskih operatora iz trećih zemalja sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV., na način utvrđen u članku 15. odnosno članku 16.

2. Za potrebe stavka 1. Odbor za usklađenost ima sljedeće ovlasti:

- (a) donošenje odluka o tehničkoj procjeni na način naveden u stavku 3. kojima se Komisiji predlaže izdavanje odobrenja za rad, u skladu s člankom 11. stavkom 1. prvim podstavkom, svemirskim operatorima iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije, a kojima je povjerena provedba ili upravljanje komponentama Programa Unije, u skladu s člankom 12. stavkom 2., te predlaganje Komisiji svih potrebnih nadzornih mjera tijekom trajanja tog odobrenja;
- (b) donošenje odluka o tehničkoj procjeni ispunjavanja zahtjeva utvrđenih u glavi IV. poglavljima od I. do V. ako država članica Agenciji povjeri provedbu tehničke procjene u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom (c);
- (c) na temelju odluke Komisije donesene u skladu s člankom 11. stavkom 1. prvim podstavkom, člankom 17. stavkom 6. i člankom 22. stavkom 6. prvim podstavkom, provedba registracije u URSO-u odnosno suspenzije ili povlačenja registracije u URSO-u svemirskih operatora iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije i svemirskih operatora iz trećih zemalja i međunarodnih organizacija, u skladu s člancima 17., 18. i 22., te upravljanje URSO-om i s njime povezanom platformom;
- (d) donošenje odluka o tehničkoj procjeni kojima se Komisiji predlažu mjere za osiguranje usklađenosti operatora iz trećih zemalja, nakon njihove registracije, sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV., na način utvrđen u članku 15. odnosno članku 16.;
- (e) izdavanje e-certifikata iz članka 25. stavka 1.;
- (f) odobravanje zaključaka izvješća koja podnose tehnički odbori iz članka 44. stavka 2. drugog podstavka pri provedbi tehničkih procjena iz stavka 1.;
- (g) izrada i objava konsolidiranih popisa pružatelja svemirskih usluga registriranih u URSO-u u skladu s člankom 24. stavkom 2.;
- (h) donošenje i objava vlastitog poslovnika.

3. Za potrebe donošenja odluka iz stavka 2. Odbor za usklađenost djeluje kako slijedi:

- (a) usklađenost sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavljima I., III., IV. i V. utvrđuje se tehničkim procjenama koje se provode u skladu s člankom 44. stavkom 1.;
- (b) usklađenost sa zahtjevima utvrđenima u glavi IV. poglavlju II. utvrđuje se kako slijedi:
 - i. za odluke o tehničkoj procjeni koje se odnose na pružatelje svemirskih usluga iz stavka 1. točke (a) usklađenost utvrđuje Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s poglavljem II. Uredbe (EU) 2021/696;

- ii. za odluke o tehničkoj procjeni koje se odnose na pružatelje svemirskih usluga iz stavka 1. točaka (b) i (c) usklađenost se utvrđuje u skladu s člankom 44. stavkom 1.

Članak 44.

Tehnički sastavi Odbora za usklađenost

1. Odbor za usklađenost djeluje u tri sastava tehničkog odbora kako slijedi:
 - (a) Tehnički odbor za usklađenost u području sigurnosti;
 - (b) Tehnički odbor za usklađenost u području otpornosti;
 - (c) Tehnički odbor za usklađenost u području okolišne održivosti.
2. Tehničke odbore iz stavka 1. čine zajednički ispitni timovi koji se sastoje od članova osoblja Agencije, nadležnih tijela i kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti.

Nakon što dovrše svoje tehničke procjene, tehnički odbori podnose izvješća Odboru za usklađenost.

Tehničkim odborima podršku pruža tehničko tajništvo koje obavlja pripremne radnje potrebne kako bi Odbor za usklađenost mogao obavljati svoje zadaće u skladu s ovom Uredbom.
3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 113. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem kriterija za sastav i stručnost osoblja koje čini zajedničke ispitne timove tehničkih odbora kako bi se osiguralo uravnoteženo sudjelovanje osoblja iz nadležnih tijela i kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti te utvrdile pojedinosti o njihovu imenovanju, zadaćama i organizaciji rada.

Članak 45.

Sastav Odbora za usklađenost i pravila glasovanja

1. Odbor za usklađenost sastoji se od jednog predstavnika svake države članice i jednog predstavnika Komisije.

Mandat članova Odbora za usklađenost traje četiri godine i može se produljivati.
2. Predstavnici agencija ili tijela Unije i trećih zemalja ili međunarodnih organizacija iznimno mogu biti pozvani da prisustvuju sastancima Odbora za usklađenost kao promatrači, kako slijedi:
 - (a) predstavnici agencija ili tijela Unije za pitanja koja se odnose na zadaće ili aspekte od interesa za te agencije ili tijela Unije;
 - (b) predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija za pitanja koja su izravno povezana s njima, posebno u pogledu sredstava svemirske infrastrukture koja posjeduju ili se nalaze na njihovu državnom području ili za pitanja koja su izravno povezana s usklađenošću svemirskih operatora iz trećih zemalja i međunarodnih organizacija s ovom Uredbom.
3. Mehanizmi za uvjete sudjelovanja predstavnika trećih zemalja ili međunarodnih organizacija iz stavka 2. utvrđuju se u odgovarajućim sporazumima te moraju biti u skladu s poslovníkom Odbora za usklađenost.

4. Odluke Odbora za usklađenost donose se konsenzusom svih njegovih članova s pravom glasa. Ako se konsenzus ne može postići, Odbor za usklađenost donosi odluke na temelju kvalificirane većine glasova u skladu s člankom 16. UEU-a.

Predstavnik Komisije ne glasuje.

Predsjednik Odbora za usklađenost potpisuje, u ime Odbora za registraciju, odluke koje je Odbor donio.

Članak 46.

Odbor za žalbe

1. Osniva se Odbor za žalbe. Odbor za žalbe odgovoran je za odlučivanje o žalbama na odluke Agencije.
2. Odbor za žalbe sastoji se od šest članova i šest zamjenika koje s popisa kvalificiranih kandidata koji je izradila Komisija imenuje Upravni odbor na temelju njihova relevantnog stručnog znanja u području svemirskog prava ili svemirskih aktivnosti, posebno o pitanjima sigurnosti, upravljanja rizikom, kibernetičke sigurnosti, okolišne održivosti svemirskih aktivnosti ili ISOS-a.
3. Upravni odbor iz [članka 72. stavka 1. Uredbe \(EU\) 2021/696](#) imenuje dva člana Odbora za žalbe i dva zamjenika s užeg popisa kandidata koji predlaže Komisija nakon objave javnog poziva za iskaz interesa u *Službenom listu Europske unije*.
4. Članovi Odbora za žalbe neovisni su pri odlučivanju. Ne obvezuju ih nikakve upute. Ne obavljaju nikakve druge dužnosti u Agenciji, njezinu Upravnom odboru, Odboru za sigurnosnu akreditaciju ili Odboru za usklađenost ni u vezi s njima.
5. Mandat članova Odbora za žalbe traje četiri godine. Moguće je jedno produženje mandata. Članovi Odbora za žalbe ne mogu biti razriješeni dužnosti tijekom svojeg mandata, osim ako ih se odlukom Upravnog odbora proglašava krivima za tešku povredu dužnosti.
6. Odluke Odbora za žalbe donose se na temelju većine za koju su potrebna četiri od njegovih šest članova. Odbor za žalbe imenuje svojeg predsjednika.
Predsjednik i članovi imaju jednako pravo glasa.
7. Agencija pruža odgovarajuću operativnu i tajničku podršku Odboru za žalbe.

Članak 47.

Žalba

1. Žalba se može podnijeti protiv odluke Agencije donesene na temelju glave II. poglavlja od II. do IV., članka 43. stavka 2., članaka od 49. do 52. i glave IV. i protiv svake druge odluke Agencije upućene fizičkoj ili pravnoj osobi ili koja je, iako je u obliku odluke naslovljena na drugu osobu, od izravnog i osobnog interesa za tu osobu.
2. Žalba se zajedno s obrazloženjem podnosi Agenciji u pisanom obliku u roku od tri mjeseca od dana kad je dotična osoba primila obavijest o odluci ili, ako nema takve obavijesti, od dana kad je Agencija objavila svoju odluku.

3. Žalba podnesena u skladu sa stavkom 1. ne suspendira primjenu odluke iz tog stavka. Međutim, Odbor za žalbe može suspendirati primjenu osporavane odluke ako smatra da to okolnosti zahtijevaju.
4. Odbor za žalbe odlučuje o žalbi u roku od šest mjeseci od njezina podnošenja. Odbor za žalbe može potvrditi odluku ili može vratiti predmet na ponovno odlučivanje Odboru za usklađenost. Taj je odbor obavezan odlukom Odbora za žalbe.
Odluke koje donosi Odbor za žalbe moraju biti obrazložene, a nadzorno tijelo ih mora objaviti.
5. Komisija je ovlaštena utvrditi pojedinosti postupka pred Odborom za žalbe u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.
6. Tužbe za poništenje odluka koje je Agencija donijela u skladu s ovom Uredbom i tužbe zbog nepostupanja u propisanim rokovima mogu se podnijeti Sudu tek nakon što su iscrpljene sve mogućnosti žalbenog postupka iz prethodnih stavaka.

ODJELJAK 2.

OVLASTI KOMISIJE I AGENCIJE U VEZI SA SVEMIRSKIM OPERATORIMA IZ UNIJE KOJI UPRAVLJAJU SREDSTVIMA U VLASNIŠTVU UNIJE I PRUŽATELJIMA SVEMIRSKIH USLUGA IZ TREĆIH ZEMALJA

Članak 48.

Doseg i izvršavanje ovlasti Agencije i Komisije

1. Komisija, uz potporu i pomoć Agencije, provodi nadzor nad sljedećim pružateljima svemirskih usluga u pogledu usklađenosti sa zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi, na način opisan u ovom odjeljku, kako slijedi:
 - (a) svemirskim operatorima iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije, a kojima je na temelju odobrenja koje je Komisija izdala u skladu s člankom 12. stavkom 2. povjerena provedba ili upravljanje komponentama Programa Unije;
 - (b) svemirskim operatorima iz trećih zemalja;
 - (c) međunarodnim organizacijama, u skladu s člankom 107. stavkom 3., odnosno člankom 108.
2. Za potrebe provedbe tehničkih procjena iz članka 40. stavka 1. točke (a) Agencija ima ovlasti iz članaka 49., 50., 51. i 52.
Agencija obavještuje Komisiju o svakom poduzetom postupku iz članaka 49., 50., 51. i 52.
3. Komisija i Agencija samostalno ili zajednički obavljaju bilo koju od zadaća iz članaka 49., 50., 51. i 52.
4. Ne dovodeći u pitanje odgovarajuće nadležnosti institucija Unije i država članica Agencija može, za potrebe stavka 1. točke (b), nakon sklapanja međunarodnih sporazuma iz članka 106. stavka 1. sklopiti aranžmane za administrativnu suradnju s relevantnim tijelima trećih zemalja kako bi se omogućilo uspješno provođenje inspekcija ako su ispunjeni uvjeti iz članka 52. stavka 1.

Tim aranžmanima za suradnju ne stvaraju se pravne obveze u odnosu na Uniju i njezine države članice niti se sprečava države članice i njihova nadležna tijela da sklapaju bilateralne ili multilateralne aranžmane s trećim zemljama i njihovim relevantnim tijelima.

5. Tim aranžmanima za suradnju utvrđuje se barem sljedeće:
- (a) detaljni postupci i aspekti koordinacije s relevantnim tijelima trećih zemalja koji Agenciji omogućuju da u skladu s člankom 52. provede inspekcije u poslovnim prostorima pružatelja svemirskih usluga iz stavka 1. točke (b) koji se nalaze izvan Unije;
 - (b) pojedinosti kojima se utvrđuju uvjeti za sudjelovanje predstavnika relevantnih tijela trećih zemalja u inspekcijama koje provodi Agencija u skladu s člankom 52., posebno ako su pružatelji svemirskih usluga iz stavka 1. točke (b) javni subjekti;
 - (c) potrebni protokoli i mehanizmi za osiguravanje prijenosa svih relevantnih informacija između Agencije i tijela trećih zemalja, posebno mehanizmi za brzo obavješćivanje tijela treće zemlje o situacijama u kojima se smatra da su pružatelji svemirskih usluga iz stavka 1. točke (b) prekršili zahtjeve koje su dužni poštovati u skladu s primjenjivim pravom dotične treće zemlje te o primijenjenim korektivnim mjerama i sankcijama;
 - (d) sva potrebna koordinacija nadzornih aktivnosti koje se provode na temelju ove Uredbe i onih koje provode tijela trećih zemalja;
 - (e) redovito dostavljanje ažuriranih informacija o promjenama u području regulative ili nadzora u predmetnoj trećoj zemlji.

Članak 49.

Zahtjev za informacije

1. Komisija i Agencija mogu odlukom zatražiti da pružatelji svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (a), (b) i (c) dostave sve informacije koje su Komisiji i Agenciji potrebne za obavljanje njihovih zadaća na temelju ove Uredbe, uključujući sve relevantne poslovne dokumente, izvješća o reviziji ili incidentima ili informacije o eksternaliziranim aktivnostima.
2. U svojim odlukama donesenima na temelju stavka 1. Komisija i Agencija navode svrhu zahtjeva, koje su informacije potrebne, određuju rok za njihovo dostavljanje te navode novčane kazne koje se primjenjuju na temelju članka 55. stavka 1. točke (c) za dostavljanje nepotpunih, netočnih ili obmanjujućih informacija ili objašnjenja, mogućnost da Sud preispita te odluke i pravne lijekove dostupne u skladu s člankom 47.
3. Pružatelji svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (a), (b) i (c) dužni su dostaviti tražene informacije.

Članak 50.

Ovlasti za istrage

1. Komisija i Agencija provode istrage kod pružatelja svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (a), (b) i (c).

2. Komisija i Agencija izdaju ovlaštenje svojim imenovanim službenicima kako bi im omogućile provođenje istraga iz stavka 1. Službenici Komisije i Agencije izvršavaju svoje ovlasti za istrage po predocanju tog ovlaštenja.

Komisija i Agencija mogu povjeriti drugim osobama iz zajedničkih ispitnih timova iz članka 44. stavka 1. ili revizorima zadaću provođenja istrage zajedno sa službenicima Agencije.
3. U ovlaštenju iz stavka 2. prvog podstavka navodi se njegova svrha, predmet, radnje koje treba provesti i novčane kazne predviđene u članku 55. stavku 1. točki (c) koje se primjenjuju ako su predocanje elemenata iz stavka 4. prvog podstavka ili odgovori na pitanja i objašnjenja zatraženi na temelju stavka 4. točke (c) netočni ili obmanjujući.
4. Službenici Komisije i Agencije ovlašteni su:
 - (a) proučiti svu evidenciju, podatke, postupke i ostale materijale relevantne za obavljanje svojih zadaća, neovisno o tome na kojem su mediju pohranjeni;
 - (b) izraditi ili dobiti ovjerene preslike ili izvratke iz te evidencije, podataka, postupaka i drugih materijala;
 - (c) pozvati i tražiti od bilo kojih osoba koje su predmet istrage ili njihovih predstavnika ili osoblja usmena ili pisana objašnjenja o činjenicama ili dokumente koji se odnose na predmet i svrhu inspekcije te zabilježiti odgovore;
 - (d) zatražiti evidenciju telefonskih razgovora i podatkovnog prometa.
5. Pružatelji svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (a), (b) i (c) dužni su se podvrgnuti istragama.

Komisija i Agencija pravodobno prije datuma istrage obavješćuju nadležno tijelo države članice u kojoj se istraga treba provesti o planiranoj istrazi te o imenima ovlaštenih službenika i drugih ovlaštenih osoba iz stavka 2. drugog podstavka, kako je primjenjivo.
6. Službenici dotičnog nadležnog tijela na zahtjev Komisije i Agencije pomažu ovlaštenim službenicima Komisije i Agencije te drugim ovlaštenim osobama u obavljanju njihovih dužnosti. Službenici dotičnog nadležnog tijela mogu na zahtjev prisustvovati predmetnoj istrazi.

Članak 51.

Inspekcije na lokaciji u Uniji

1. Komisija i Agencija mogu provoditi sve potrebne inspekcije na lokaciji u svim poslovnim prostorima, na zemljištu ili imovini svemirskih operatora iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije, kao i u svim poslovnim prostorima, na zemljištu ili imovini pružatelja svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (b) i (c) koji se nalaze u Uniji.
2. Inspekcije iz stavka 1. provode se na temelju odluka Komisije odnosno Agencije za provođenje istrage na lokaciji.

Tom se odlukom imenuju ovlašteni službenici Komisije i Agencije te druge osobe koje su Komisija i Agencija ovlastile za provođenje inspekcije.

U njoj se navode svrha, predmet i datum inspekcije. Upućuje se i na novčane kazne i periodične penale predviđene u članku 56. stavku 1. za slučajeve u kojima se dotične osobe ne podvrgnu inspekciji te na mogućnost da Sud preispita tu odluku, kao i na pravne lijekove dostupne u skladu s člankom 47.

3. Službenici Komisije i Agencije te druge osobe ovlaštene za provođenje inspekcije na lokaciji u skladu sa stavkom 2. drugim podstavkom mogu ući u bilo koji poslovni prostor, na zemljište ili imovinu svemirskih operatora iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije i pružatelja svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točke (b) odnosno točke (c). Oni imaju sve ovlasti utvrđene u članku 50. stavku 4. te ovlast da zapečate svaki poslovni prostor, poslovne knjige ili poslovnu dokumentaciju za vrijeme trajanja i u opsegu koji je potreban za provođenje inspekcije.
4. Komisija i Agencija pravodobno prije inspekcije šalju obavijest o inspekciji nadležnom tijelu države članice u kojoj će se inspekcija provoditi. Inspekcije se provode ako nadležno tijelo nije uložilo prigovor.
Službenici iz stavka 2. drugog podstavka izvršavaju svoje ovlasti po predloženju odluke iz stavka 2. prvog podstavka.
5. Svemirski operatori iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije i pružatelji svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točke (b) odnosno točke (c) dužni su se podvrgnuti inspekcijama na lokaciji koje su naložene odlukom Agencije i Komisije.
6. Službenici nadležnog tijela države članice u kojoj se provodi inspekcija i osobe koje su ta nadležna tijela ovlastila pomažu, na zahtjev Komisije ili Agencije, službenicima iz stavka 2. drugog podstavka. Službenici tih nadležnih tijela također mogu na zahtjev prisustvovati inspekcijama na lokaciji.
7. Komisija i Agencija mogu od nadležnih tijela zatražiti da u njihovo ime provedu određene istražne radnje i inspekcije na lokaciji, kako je predviđeno ovim člankom i člankom 50. U tu svrhu ovlasti nadležnih tijela barem su jednake ovlastima iz ovog članka i članka 50.

Članak 52.

Inspekcije na lokaciji izvan Unije

1. Ako Komisija i Agencija ne mogu obaviti svoje zadaće utvrđene u ovoj Uredbi interakcijom s pravnim zastupnicima iz članka 23. pružatelja svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točke (b), Komisija i Agencija mogu provesti inspekcije na lokaciji u poslovnim prostorima, na zemljištu ili imovini pružatelja svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točke (b) koji se nalaze izvan Unije ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
 - (a) dotični pružatelj svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točke (b) pristaje na provedbu inspekcije u trećoj zemlji; i
 - (b) Agencija je službeno obavijestila relevantno tijelo treće zemlje te ono nije uložilo prigovor.
2. Kad Komisija i Agencija djeluju na temelju stavka 1., imaju ovlasti iz:
 - (a) članka 49.;
 - (b) članka 50. stavka 4. točaka (a), (b) i (c);

(c) članka 51. stavka 3.

Članak 53.

Istražni postupak koji provodi Agencija

1. Ako Agencija ima ozbiljne naznake o povredama tehničkih zahtjeva utvrđenih u glavi IV., ona pokreće istragu.
2. Službenici koji provode istragu imaju ovlast tražiti informacije u skladu s člankom 49. i provoditi istrage odnosno inspekcije na lokaciji u skladu s člancima 50. i 51.

Članak 54.

Mjere nakon istrage koju je provela Agencija

1. Ako Agencija na temelju istrage iz članka 53. stavka 2. preliminarno utvrdi da je svemirski operator iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije ili pružatelj svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (b) i (c) prekršio zahtjeve utvrđene ovom Uredbom, kako je navedeno u Prilogu X., Agencija predlaže Komisiji da se utvrdi postojanje povrede ove Uredbe i donese jedna ili više mjera iz članka 55. stavka 1. prvog podstavka u pogledu dotičnog svemirskog operatora iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije ili pružatelja svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (b) i (c).

Agencija navodi sve činjenične elemente, prekršena pravila i predloženi iznos novčane kazne.

Komisija može na vlastitu inicijativu, na zahtjev države članice ili na temelju pritužbe istražiti svaku povredu ove Uredbe.

2. Pri podnošenju prijedloga Komisiji iz stavka 1. prvog podstavka Agencija uzima u obzir prirodu i ozbiljnost povrede na temelju svojih preliminarnih nalaza vodeći računa o sljedećim kriterijima:

- (a) ozbiljnost i trajanje povrede te trajnost štete prouzročene povredom;
- (b) prethodne povrede koje je počinio taj svemirski operator iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije;
- (c) materijalna ili nematerijalna šteta prouzročena ili koja je mogla biti prouzročena povredom ili zbog povrede, uključujući financijski ili gospodarski gubitak i negativne učinke na druge usluge, te sve relevantne kriterije za procjenu učinka povrede, kao što je broj pogođenih korisnika ili razmjor gubitaka koje je treća strana pretrpjela zbog te povrede;
- (d) je li počinitelj povrede djelovao s namjerom ili nepažnjom;
- (e) mjere koje svemirski operator iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije poduzima kako bi spriječio ili ublažio materijalnu ili nematerijalnu štetu iz točke (c);
- (f) razina suradnje tijekom istražnog postupka, uključujući svako ometanje revizija ili drugih aktivnosti praćenja nakon otkrivanja povrede;
- (g) visina ostvarene dobiti ili izbjegnutih gubitaka fizičke ili pravne osobe odgovorne za povredu;

- (h) moguće sustavne posljedice koje takva povreda može imati;
 - (i) potreba da administrativne novčane kazne imaju odvraćajući učinak.
3. Ako na temelju rezultata istrage iz ovog odjeljka Agencija ne može donijeti zaključak o postojanju povrede ove Uredbe, donosi odluku o zaključenju istrage. O tome bez odgode obavješćuje Komisiju.

Članak 55.

Nadzorne mjere Komisije

1. Po primitku prijedloga Agencije iz članka 54. stavka 1. prvog podstavka Komisija može poduzeti jednu ili više sljedećih mjera:
 - (a) utvrditi postojanje povrede i zahtijevati od dotičnog svemirskog operatora iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije ili pružatelja svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (b) i (c) da otkloni povredu;
 - (b) prema potrebi, na temelju *prima facie* utvrđenja povrede, odrediti privremene mjere kako bi se izbjegla nepopravljiva šteta;
 - (c) izreći, u skladu s člankom 56., administrativnu novčanu kaznu ili, ovisno o slučaju, periodične penale;
 - (d) suspendirati ili povući odobrenje za rad dotičnog svemirskog operatora iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije ili registraciju u URSO-u dotičnog pružatelja svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (b) i (c);
 - (e) izdati javnu obavijest u kojoj se navodi svemirski operator iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije ili pružatelj svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (b) i (c) odgovoran za povredu te priroda povrede.
2. Pri poduzimanju mjera iz stavka 1. Komisija uzima u obzir prirodu i ozbiljnost povrede vodeći računa o kriterijima iz članka 54. stavka 2.

Članak 56.

Novčane kazne i periodični penali

1. Ako Agencija u skladu s člankom 54. stavkom 1. prvim podstavkom predloži Komisiji da zbog povrede ove Uredbe izrekne novčanu kaznu ili periodične penale svemirskom operatoru iz Unije koji upravlja sredstvima u vlasništvu Unije ili pružatelju svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (b) i (c), Komisija može u istoj odluci kojom utvrđuje povredu izreći novčanu kaznu ili periodične penale u skladu sa stavcima 2., 3., 4., 5., 6. i 7.
2. Smatra se da je povreda počinjena namjerno ako se na temelju objektivnih čimbenika utvrdi da je osoba djelovala s namjerom počinjenja povrede.
3. Najviši iznos novčane kazne iz stavka 1. dvostruko je veći od ostvarene dobiti ili od iznosa gubitaka izbjegnutih povredom, ako se oni mogu utvrditi, ili, ako to nije moguće odrediti, 2 % ukupnog godišnjeg prometa na svjetskoj razini, kako je definiran u relevantnom pravu Unije, koji je pravna osoba ostvarila u prethodnoj financijskoj godini.
4. Kad utvrđuje iznos novčane kazne koju će izreći na temelju stavka 1., Komisija uzima u obzir kriterije iz članka 54. stavka 2.

5. Komisija može izreći periodične novčane kazne i penale kako bi svemirske operatore iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije odnosno pružatelje svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (b) i (c) primorala da otklone povredu ili da se podvrgnu istrazi, a posebno da predoče potpunu dokumentaciju, podatke, postupak ili druge potrebne materijale te da dopune i isprave sve druge informacije dostavljene tijekom istrage pokrenute odlukom donesenom na temelju članka 50.
6. Periodični penal mora biti djelotvoran i proporcionalan. Periodični penal utvrđuje se za svaki dan kašnjenja.
7. Periodični penal izriče se za razdoblje od najviše šest mjeseci nakon obavijesti o odluci Komisije, osim ako se preispitivanjem te mjere na kraju razdoblja od šest mjeseci utvrdi da mjera nije ostvarila svoju svrhu.
8. Iznosi novčanih kazni i periodičnih penala raspodjeljuju se u opći proračun Europske unije.
9. U vezi s izricanjem novčanih kazni i periodičnih penala u skladu s ovim člankom, Komisija donosi delegirane akte u skladu s člankom 113. radi dopune ove Uredbe, kojima se utvrđuju:
 - (a) detaljni kriteriji i metodologija za određivanje iznosa novčanih kazni i periodičnih penala;
 - (b) detaljna pravila za istražne postupke, povezane mjere i izvješćivanje te za donošenje odluka, uključujući odredbe o pravima na obranu, pristupu spisu predmeta, pravnom zastupanju, povjerljivosti i vremenski ograničene odredbe; i
 - (c) postupci za naplatu novčanih kazni i periodičnih penala.
10. Sud Europske unije ima neograničenu nadležnost za preispitivanje odluka o izricanju novčanih kazni ili periodičnih penala. Sud može poništiti, smanjiti ili povećati izrečenu novčanu kaznu ili periodični penal.

Članak 57.

Pravo na saslušanje osoba koje su predmet istrage

1. Prije donošenja odluke u skladu s člancima 55. i 56. Komisija svemirskim operatorima iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije i pružateljima svemirskih usluga iz članka 48. stavka 1. točaka (b) i (c) koji su predmet postupka daje priliku da budu saslušani o nalazima i razlozima na temelju kojih Komisija namjerava donijeti odluku.

Komisija svoje odluke temelji samo na nalazima o kojima su se osobe koje su predmet postupka imale priliku očitovati.
2. Osobe koje su predmet postupka imaju pravo uvida u spis Komisije, pri čemu se poštuje legitimni interes drugih osoba u pogledu zaštite njihovih poslovnih tajni.

Pravo na uvid u spis ne odnosi se na povjerljive informacije ili interne pripreme dokumente Agencije ili Komisije.

Glava IV. TEHNIČKA PRAVILA

Poglavlje I. SIGURNOST I ODRŽIVOST U SVEMIRU

ODJELJAK 1. RAKETE-NOSAČI

Članak 58.

Plan za sigurnost lansiranja

Operator lansiranja iz Unije nadležnom tijelu dostavlja plan za sigurnost lansiranja u skladu s točkom 3. Priloga I.

Članak 59.

Sigurnosne i koordinacijske mjere tijekom lansiranja i povratka u atmosferu

1. Operatori lansiranja iz Unije poduzimaju odgovarajuće mjere za ublažavanje rizika od sudara između rakete-nosača i zrakoplova, pomorskih plovila ili svemirskih letjelica te otpada u orbiti tijekom faze lansiranja i povratka u atmosferu.
2. Mjere ublažavanja iz stavka 1. uključuju:
 - (a) provedbu zahtjeva za koordinaciju utvrđenih u točki 1.1. Priloga I. s nadležnim tijelima u pogledu operativnih usluga u zračnom prometu, pružatelja svemirskih usluga izbjegavanja sudara i pružatelja usluga u zračnom prometu na koje bi to moglo utjecati;
 - (b) provedbu procjene rizika – izbjegavanje sudara pri lansiranju („LCOLA”) – u skladu s točkom 1.2. Priloga I. te odgovarajuću primjenu završnog roka za lansiranje;
 - (c) izračun i ograničenje rizika od nezgoda pri lansiranju i povratku u atmosferu u skladu s točkom 1.3. Priloga I.
3. Komisija provedbenim aktima:
 - (a) razvija metodu za izračun LCOLA-e na temelju vjerojatnosti sudara koja se prilagođava ovisno o veličini objekta od interesa i o tome je li svemirska letjelica pogodna za boravak posade ili aktivna;
 - (b) odabire među postojećim metodama i razvija novu metodu za izračun kolektivnog rizika od nezgoda zbog lansiranja i povratka u atmosferu uzimajući u obzir sljedeće elemente:
 - i. sve pojave koje dovode do rizika od katastrofalne štete (faza uspona, otpad od stupnja nakon odvajanja, povratak u atmosferu komponente postavljene u orbitu, faza uporabe komponente za višekratnu uporabu);
 - ii. putanje prije fragmentacije (atmosferske putanje ili putanje u svemiru) ovisno o vremenu leta i greškama;

- iii. odgovarajuće scenarije fragmentacije i nastajanja otpada pri povratku u atmosferu ili u trenutku neutralizacije rakete-nosača i povratka bilo kojeg elementa rakete-nosača na Zemlju;
 - iv. raspršivanje otpada na tlu i ocjenu njegovih učinaka;
 - v. pouzdanost rakete-nosača za fazu lansiranja, uključujući, prema potrebi, tijekom faze uporabe;
 - vi. pouzdanost manevra deorbitiranja elementa rakete-nosača postavljenog u orbitu u slučaju kontroliranog povratka u atmosferu;
- (c) utvrđuje pragove za rizike od nezgoda, u skladu s točkom 1.3. podtočkom (b) Priloga I., za navedene scenarije rizika;
- (d) utvrđuje minimalne zahtjeve za koordinaciju između operatora lansiranja iz Unije, pružatelja svemirskih usluga izbjegavanja sudara, nadležnih tijela i pružatelja operativnih usluga u prometu kako bi se procijenio učinak operacija lansiranja na druge usluge u zračnom prometu tijekom faza lansiranja i povratka u atmosferu, a poremećaji sveli na najmanju moguću mjeru.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

Članak 60.

Sustav za sigurnost leta

1. Rakete-nosači moraju imati uređaje za praćenje ili uspostaviti načine praćenja koji omogućuju praćenje njihova položaja i brzine u stvarnom vremenu.
2. Rakete-nosači moraju imati barem sustav za prijenos telemetrijskih podataka za praćenje podataka o performansama raketa-nosača, osim ako se analizom prije polijetanja utvrdi da let rakete-nosača neće dovesti do nepoznatog i opasnog područja raspršenja udara.
3. Operatori lansiranja iz Unije provode procjenu rizika kako bi utvrdili potencijalne scenarije rizika i proveli mjere ublažavanja u skladu s točkom 2.1. Priloga I.
4. Operatori lansiranja iz Unije dodaju ugrađeni sustav za neutralizaciju rakete-nosača u skladu s točkom 2.2. Priloga I.

Članak 61.

Smanjenje svemirskog otpada za rakete-nosače

1. Operatori lansiranja iz Unije ograničavaju nastanak otpada provedbom sljedećih mjera:
 - (a) ograničenje planiranog ispuštanja otpada na Zemlju tijekom nominalnih operacija provedbenim mjerama utvrđenima u točki 1.1. Priloga II.;
 - (b) zaštita od slučajne fragmentacije provedbenim mjerama utvrđenima u točki 1.2. Priloga II. i točki 1.3. Priloga II.;
 - (c) odstranjivanje na kraju životnog vijeka u skladu s točkom 2. Priloga II.
2. Operatori lansiranja iz Unije dostavljaju sljedeće planove za smanjenje svemirskog otpada:

- (a) plan kontrole otpada u skladu s tehničkim i operativnim zahtjevima utvrđenima u točki 3.1. Priloga II.;
 - (b) plan odstranjivanja na kraju životnog vijeka u skladu s točkom 3.2. Priloga II.
3. Komisija provedbenim aktima:
- (a) utvrđuje vremenski okvir za odstranjivanje raketa-nosača postavljenih u nisku Zemljinu orbitu, u skladu s točkom 1.1.1. podtočkom (e) Priloga II., uključujući posebne mjere za pirotehnički sustav i kruto ili hibridno pogonsko sredstvo;
 - (b) utvrđuje sigurno područje i vremenski okvir za odstranjivanje raketa-nosača u srednjoj Zemljinoj orbiti, u skladu s točkom 1.1.1. podtočkom (d) Priloga II., uključujući posebne mjere za pirotehnički sustav i kruto ili hibridno pogonsko sredstvo;
 - (c) utvrđuje prag vjerojatnosti rizika od slučajne fragmentacije u orbiti zbog unutarnjih uzroka u skladu s točkom 1.2.1. Priloga II.;
 - (d) utvrđuje trajanje i prag rizika od fragmentacije zbog sudara u skladu s točkom 1.3. Priloga II.;
 - (e) utvrđuje uvjete za projektiranje raketa-nosača za dekonstrukciju pri povratku u atmosferu i nekontroliranom povratku u atmosferu iz točke 2.2. podtočke (b) podpodtočke ii. Priloga II.; i
 - (f) razvija metodu izračuna vjerojatnosti uspješnog odstranjivanja i postotnog praga iz točke 2.5. Priloga II.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

ODJELJAK 2. SVEMIRSKJE LETJELICE

Članak 62.

Poseban režim za istraživačke i obrazovne svemirske letjelice

1. Operatori svemirskih letjelica iz Unije koji obavljaju istraživačke i obrazovne misije izuzeti su od zahtjeva utvrđenih u:
- (a) članku 66. za istraživačke svemirske letjelice namijenjene postavljanju u orbitu iznad granice propisane u tom članku i ispod 600 km ako:
 - i. sustav za praćenje omogućuje precizno određivanje položaja svemirske letjelice; i
 - ii. relevantni dokumenti o svemirskoj misiji dokazuju zašto nisu zadržane mogućnosti manevriranja;
 - (b) članku 72. za svemirske letjelice koje će u orbiti ostati kraće od godinu dana;
 - (c) točki 2.3. Priloga IV.;
 - (d) točki 2.5. Priloga IV.;
 - (e) točki 1.2.1. podtočki (e) podpodtočki iv. Priloga V.;
 - (f) točki 4.3. podtočki (f) podpodtočki iii. Priloga V.

Za potrebe točke (c) prvog podstavka, za misije u niskoj, srednjoj i geostacionarnoj orbiti potrebno je osigurati kontaktnu točku koja može reagirati u razumnom operativnom roku.

Za potrebe točke (d) prvog podstavka, operator svemirskih letjelica iz Unije koji upravlja istraživačkom letjelicom može zatražiti od pružatelja svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije iz članka 64. stavka 1. da pomogne u dostavi efemerida i kovarijanci njegove svemirske letjelice.

Za potrebe točke (e) prvog podstavka obveza redundancije mora uzeti u obzir tehnička ograničenja povezana s veličinom svemirske letjelice.

2. Iznimke iz stavka 1. procjenjuju se na pojedinačnoj osnovi, uzimajući u obzir veličinu i težinu svemirske letjelice te trajanje i orbitu misije.

Članak 63.

Mogućnost praćenja

1. Operatori svemirskih letjelica iz Unije osiguravaju da svemirska letjelica ima tehnička sredstva koja omogućuju praćenje i precizno određivanje orbitalnog položaja u skladu s točkom 1. Priloga III.

Operatori svemirskih letjelica iz Unije osiguravaju da sustavi zemaljskog segmenta mogu obrađivati podatke u postojećem priznatom formatu podataka u skladu s točkom 2. Priloga III.

2. Komisija provedbenim aktima određuje stupanj preciznosti koji je potreban za praćenje svemirskih letjelica, kako je navedeno u točki 1.1. Priloga III. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

Članak 64.

Izbjegavanje sudara (CA)

1. Operatori svemirskih letjelica iz Unije dužni su ugovoriti svemirske usluge izbjegavanja sudara koje pruža pružatelj svemirskih usluga izbjegavanja sudara zadužen za potkomponentu za nadzor i praćenje u svemiru (SST) iz članka 58. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/696 („pružatelj svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije”).
2. Ugovaranje usluga iz stavka 1. obuhvaća sve faze svemirske misije, uključujući fazu dizanja orbite, ISOS i fazu kraja životnog vijeka, osim faze povratka u atmosferu.
3. Tijekom operacije operatori svemirskih letjelica iz Unije bez odgode obavješćuju pružatelja svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije o:
 - (a) svim planiranim promjenama operacije;
 - (b) odluci o početku faze odstranjivanja i pokretanju faze na kraju životnog vijeka dostavljanjem relevantnih informacija tri mjeseca prije datuma početka postupka;
 - (c) svim neplaniranim promjenama operacija, među ostalim zbog problema do kojih dođe tijekom životnog vijeka svemirske misije i faze odstranjivanja, a koje utječu na usklađenost s ovom Uredbom, bez nepotrebne odgode.

4. Operatori svemirskih letjelica iz Unije ispunjavaju zahtjeve utvrđene u točki 2. Priloga IV. i surađuju s pružateljem svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije u skladu sa zahtjevima iz te točke.
5. Nakon primitka upozorenja o događaju od velikog interesa operatori svemirskih letjelica iz Unije bez odgode obavješćuju pružatelja svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije o svim mjerama poduzetima kako bi se sudar izbjegao u skladu s točkom 2. Priloga IV.

Članak 65.

Usluge za povratak u atmosferu

1. Operatori svemirskih letjelica iz Unije šalju potrebne podatke i informacije, kao što su određivanje položaja, stanje svemirske letjelice, mogućnost komunikacije, kako bi se omogućila točnija usluga povratka u atmosferu pružatelju svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije iz članka 64. stavka 1., ne dovodeći u pitanje prienos podataka subjektu nadležnom za uslugu povratka u atmosferu u potkomponenti za nadzor i praćenje u svemiru (SST) iz članka 58. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/696.
2. Subjekt nadležan za uslugu povratka u atmosferu iz stavka 1. osigurava potrebnu koordinaciju s relevantnim tijelima i pružateljima operativnih usluga u zračnom prometu kako bi se utjecaj povratka u atmosferu na druge usluge u prometu sveo na najmanju moguću mjeru.

Članak 66.

Mogućnosti manevriranja svemirskim letjelicama

1. Operatori svemirskih letjelica iz Unije jamče da je svemirska letjelica konstruirana, proizvedena i da se njome upravlja na način koji osigurava mogućnosti manevriranja za orbite s apogejom iznad 400 km.
2. Mogućnosti manevriranja iz stavka 1. moraju najmanje:
 - (a) biti u skladu sa zahtjevima iz točke 2. Priloga IV. i omogućavati odgovor na upozorenje o događajima od velikog interesa u skladu s člankom 64. stavkom 5.;
 - (b) omogućavati odstranjivanje na kraju životnog vijeka u skladu s člankom 70. stavkom 1. točkom (c).

Zemaljski segment mora biti sposoban primiti orbitalne prognoze i obrađivati podatke u skladu s točkom 2. Priloga III.

Članak 67.

Baza podataka s popisom kontakata za upozorenja o događajima od velikog interesa

1. Agencija uspostavlja i upravlja bazom podataka Unije s popisom kontakata za upozorenja o događajima od velikog interesa („baza podataka s popisom kontakata”).
2. Operatori svemirskih letjelica iz Unije izvješćuju Agenciju o podacima za kontakt svojeg relevantnog osoblja zaduženog za aktivnosti izbjegavanja sudara i povratka u atmosferu kako bi ih Agencija unijela u bazu podataka s popisom kontakata uspostavljenu u skladu sa stavkom 1.

3. Agencija dijeli bazu podataka s popisom kontakata s pružateljem svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije iz članka 64. stavka 1.

Članak 68.

Pravila u orbitalnom prometu

1. Operatori svemirskih letjelica iz Unije moraju ispunjavati zahtjeve za orbitalni promet i koordinaciju utvrđene u točki 2. Priloga IV.
2. Komisija provedbenim aktima donosi pravila kojima se utvrđuju zahtjevi za izbjegavanje sudara utvrđeni u točki 2. Priloga IV.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

Članak 69.

Pozicioniranje u orbiti

1. Prije lansiranja operatori svemirskih letjelica iz Unije analiziraju odabir orbite i navode razloge za taj odabir.

Operatori svemirskih letjelica iz Unije odabiru orbitu na temelju analize uzimajući u obzir postojeće svemirske letjelice i otpad u orbitama.

2. Komisija provedbenim aktima razvija:
 - (a) posebne metode izračuna zagušenja niske, srednje i geostacionarne orbite;
 - (b) metode za izračun odabira orbite na temelju priznatih i najsuvremenijih metoda.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

Članak 70.

Smanjenje svemirskog otpada

1. Operatori svemirskih letjelica iz Unije poduzimaju sljedeće mjere:
 - (a) ograničenje planiranog nastajanja otpada na Zemlji tijekom nominalnih operacija u skladu s točkom 1.1. Priloga V.;
 - (b) ograničenje rizika od slučajne fragmentacije u skladu s točkom 1.2. Priloga V. i točkom 1.3. Priloga V.;
 - (c) dovršetak odstranjivanja na kraju životnog vijeka u skladu s točkom 3. Priloga V.;
 - (d) provedba plana postupanja u slučaju kvara u skladu s točkom 4.3. Priloga V.;
 - (e) osiguravanje pouzdanosti konstrukcije u skladu s točkom 2.1. Priloga V.; i
 - (f) uspostavljanje operativnih postupaka za kontrolu kvalitete i pouzdanosti u skladu s točkom 2.2. Priloga V.
2. Operatori svemirskih letjelica iz Unije izrađuju sljedeće planove za smanjenje svemirskog otpada i dokazuju ispunjavanje zahtjeva utvrđenih u stavku 1.:

- (a) plan kontrole otpada u skladu s točkom 4.1. Priloga V.;
 - (b) plan odstranjivanja na kraju životnog vijeka u skladu s točkom 4.2. Priloga V.;
 - (c) plan postupanja u slučaju kvara u skladu s točkom 4.3. Priloga V.
3. Komisija provedbenim aktima može:
- (a) uvesti mjere za ograničavanje nastajanja otpada tako da ograniči planirano ispuštanje otpada prema količini i trajanju boravka u orbiti, uključujući posebna pravila za projektiranje pirotehničkih sredstava i raketnih motora na kruto gorivo kako je navedeno u točki 1.1. Priloga V.;
 - (b) uvesti mjere za ograničavanje rizika od fragmentacije kako bi se:
 - i. ograničili unutarnji uzroci fragmentacije i rizik od sudara iz točke 1.2.1. podtočke (a) Priloga V.;
 - ii. sastavili zahtjevi za konstruiranje i proizvodnju radi ograničavanja rizika od fragmentacije zbog sudara iz točke 1.3. podtočaka (a) i (b) Priloga V.;
 - iii. izradila metoda za izračun vjerojatnosti sudara i praga iz točke 1.3. podtočaka (c) i (d) Priloga V.;
 - (c) utvrditi mjere na kraju životnog vijeka:
 - i. određivanjem praga vjerojatnosti uspješnog odstranjivanja i metode izračuna iz točke 3.1.2. Priloga V. i točke 3.1.3. Priloga V.;
 - ii. definiranjem maksimalnog životnog vijeka u niskoj Zemljinoj orbiti prije povratka u atmosferu iz točke 3.4.2. Priloga V.;
 - iii. pripremom zahtjeva za povratak u atmosferu za nisku Zemljinu orbitu iz točke 3.5.4. Priloga V., točke 3.5.6. Priloga V. i točke 3.5.8. Priloga V.;
 - iv. utvrđivanjem posebnih zahtjeva za povratak u atmosferu za srednju Zemljinu orbitu iz točke 3.6. Priloga V.;
 - (d) utvrditi tehničke uvjete za ograničenu pasivizaciju iz točke 1.2.1. podtočke (e) podpodtočke v. podpodpodtočke 2. Priloga V. i za pasivizaciju za povratak u atmosferu iz točke 1.2.1. podtočke (f) Priloga V.
- Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.
4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. radi izmjene redoslijeda prioriteta utvrđenog u točki 3.3. Priloga V. radi njegova usklađivanja i prilagodbe tehnološkom napretku u pogledu ISOS-a.

Članak 71.

Produljenje misije

1. Ako operator svemirskih letjelica iz Unije želi produljiti svemirsku misiju, podnosi nadležnom tijelu zahtjev za produljenje svemirske misije najkasnije tri mjeseca prije planiranog završetka dotične svemirske misije.
2. Na temelju zahtjeva podnesenog u skladu sa stavkom 1. nadležna tijela mogu odlučiti produljiti trajanje svemirske misije koju provodi operator svemirske letjelice iz Unije nakon razdoblja za koje je izdano početno odobrenje.

3. Nadležno tijelo odobrava zahtjev za produljenje svemirske misije ako svemirska letjelica i dalje ispunjava zahtjeve utvrđene u Prilogu V.

Članak 72.

Svjetlosno i radijsko onečišćenje

1. Operatori svemirskih letjelica iz Unije utvrđuju plan koji sadržava odgovarajuće mjere za ograničavanje svjetlosnog i radijskog onečišćenja u skladu sa stavkom 2.
2. Vizualna magnituda svemirskih letjelica tijekom cijelog životnog vijeka, uključujući projektne zahtjeve za nisko reflektivne premaze ili zaštitu, mora biti najmanje sedam magnituda.

Plan iz stavka 1. uključuje sve sljedeće elemente:

- (a) opis tehničkih i operativnih mjera koje operator svemirskih letjelica iz Unije provodi kako bi smanjio vidljivo osvjetljenje svemirske letjelice i utjecaj satelita na astronomska promatranja sveo na najmanju moguću mjeru;
- (b) opis tehničkih i operativnih mjera koje operator svemirskih letjelica iz Unije provodi kako bi ograničio smetnje radioastronomskim opservatorijima i utjecaj satelita na astronomska promatranja sveo na najmanju moguću mjeru.

Članak 73.

Konstelacije

1. Operatori svemirskih letjelica iz Unije koji upravljaju konstelacijom, megakonstelacijom ili gigakonstelacijom:
 - (a) osiguravaju da svaka pojedinačna svemirska letjelica ima pogonski sustav;
 - (b) na zemaljskom segmentu vode katalog putanja pojedinačnih svemirskih letjelica i svakodnevno provode provjere rizika od sudara;
 - (c) jamče sigurnost u skladu sa zahtjevima utvrđenima u točki 1. Priloga VI. u pogledu mjera za izbjegavanje sudara unutar konstelacije;
 - (d) ispunjavaju dodatne obveze izvješćivanja iz točke 2. Priloga VI.
2. Operatori svemirskih letjelica iz Unije koji upravljaju megakonstelacijom ili gigakonstelacijom:
 - (a) pri odabiru orbite uzimaju u obzir sljedeće elemente:
 - i. utjecaj postavljanja cijele konstelacije na zagušenje orbite;
 - ii. prije odabira orbite, postojeće konstelacije u orbiti;
 - iii. da u odabranoj orbiti nema drugog svemirskog objekta radi čega bi moglo doći do čestih i sustavnih konjunkcija;
 - iv. ukupan broj manevara za izbjegavanje sudara koji se očekuje tijekom životnog vijeka satelitske konstelacije;
 - (b) ograničavaju posljedice nefunkcionalnih svemirskih letjelica odmah po ulasku u orbitu tako da svemirske letjelice postavljaju u orbitu:
 - i. koja omogućuje brz povratak svemirske letjelice u atmosferu;
 - ii. u kojoj su rizici od sudara ograničeni;

- (c) osiguravaju da je tražena vjerojatnost uspješnog odstranjivanja iz članka 70. stavka 1. točke (c) razmjerna broju svemirskih letjelica;
 - (d) osiguravaju da je vrijeme provedeno u orbiti nakon kraja životnog vijeka kraće od vremena utvrđenog u Prilogu V.
3. Operatori svemirskih letjelica iz Unije koji upravljaju gigakonstelacijom nadležnom tijelu tijekom konstruiranja i rada svemirskih letjelica dostavljaju plan kojim se dokazuje dostupnost pogonskog sredstva potrebnog za veliki broj manevara povezanih s predviđenim brojem potrebnih izbjegavanja sudara.
4. Komisija provedbenim aktima:
- (a) utvrđuje rizik od sudara unutar konstelacije u skladu s točkom 1.2. podtočkom (c) Priloga VI.;
 - (b) ograničava svjetlosno i radijsko onečišćenje u skladu s točkom 2.1 Priloga VI.
- Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

Članak 74.

Primjenjivost zahtjeva za proizvode

Svemirski operatori iz Unije u svojim ugovorima sklopljenima s proizvođačima dobavljača osiguravaju sukladnost ugovorenih svemirskih objekata ili, prema potrebi, komponenti sa zahtjevima za konstruiranje i proizvodnju kako je utvrđeno u ovom poglavlju.

Poglavlje II. OTPORNOST SVEMIRSKE INFRASTRUKTURE

ODJELJAK 1. OPĆE ODREDBE

Članak 75.

Odnos s Direktivom NIS 2 i Direktivom o otpornosti kritičnih subjekata

- 1. Kad je riječ o svemirskim operatorima iz Unije koji se smatraju ključnim ili važnim subjektima u skladu s člankom 3. Direktive (EU) 2022/2555 u pogledu svemirskih aktivnosti i svemirskih usluga obuhvaćenih ovom Uredbom, ova se Uredba smatra, u vezi s člankom 21. Direktive (EU) 2022/2555 koji se odnosi na mjere upravljanja kibersigurnosnim rizicima, sektorskim pravnim aktom Unije u smislu članka 4. te direktive.
- 2. Ako su svemirski operatori iz Unije utvrđeni kao kritični subjekti u skladu s Direktivom (EU) 2022/2557, ova se Uredba primjenjuje na način koji je komplementaran s Direktivom (EU) 2022/2557.
- 3. Za potrebe ovog poglavlja nadležna tijela surađuju s relevantnim tijelima imenovanima ili osnovanima na temelju članka 9. stavka 1. Direktive 2022/2557 kako slijedi:
 - (a) u kontekstu pružanja podrške za procjene rizika koje treba provesti na temelju ove Uredbe u skladu s člankom 78. stavkom 2. i procjene rizika koje treba

provesti na temelju Direktive (EU) 2022/2557 u skladu s člankom 12. stavkom 2. drugim podstavkom i člankom 13. stavkom 2.;

- (b) kad god je to potrebno radi omogućavanja dosljednosti u primjeni ove Uredbe i Direktive (EU) 2022/2557 te razmjene informacija, među ostalim u svrhe iz članaka 11., 15., 18. i 21. te direktive.

ODJELJAK 2.

UPRAVLJANJE RIZIKOM

Članak 76.

Upravljanje rizikom tijekom životnog ciklusa svemirskih misija

1. Svemirski operatori iz Unije poduzimaju sve potrebne mjere za upravljanje rizicima za sigurnost mrežnih i informacijskih sustava te sigurnost fizičke infrastrukture i okruženja, u skladu s načelom proporcionalnosti, uzimajući u obzir njihov profil rizičnosti i veličinu te prirodu, opseg i složenost njihovih svemirskih aktivnosti.
Mjere iz prvog podstavka moraju biti:
 - (a) opsežne, kako bi, ovisno o zadaćama koje se obavljaju, obuhvatile sve segmente svemirske infrastrukture, uključujući zemaljsku infrastrukturu i njezine sustave i podsustave;
 - (b) primjerene i razmjerne rizicima;
 - (c) temeljene na pristupu kojim se obuhvaćaju sve opasnosti.
2. Mjere iz stavka 1. prvog podstavka svemirskim operatorima iz Unije omogućuju da:
 - (a) u svakom trenutku osiguravaju otpornost svemirske infrastrukture;
 - (b) održavaju učinkovitu tehničku kontrolu svojih svemirskih misija, uz prihvatljivu razinu rizika koja je u skladu s ciljevima i značajkama svake svemirske misije te u skladu s nadzornim uputama.
3. Svemirski operatori iz Unije pri procjeni prihvatljive i dosljedne razine rizika u skladu sa stavkom 2. točkom (b) uzimaju u obzir barem sljedeće kriterije:
 - (a) vrstu i značajke svemirske misije, kao što su njezini posebni ciljevi, orbita, veličina konstelacije;
 - (b) utjecaj na druge svemirske aktivnosti;
 - (c) veličinu predmetnog subjekta, stupanj izloženosti riziku te vjerojatnost i ozbiljnost incidenata, uključujući njihov društveni i gospodarski učinak.
4. Svemirski operatori iz Unije upravljaju rizicima iz stavka 1. prvog podstavka kako bi postigli digitalnu i fizičku otpornost svemirske infrastrukture tijekom cijelog životnog ciklusa svemirskih misija, uzimajući u obzir:
 - (a) faze koncipiranja i projektiranja, uključujući pripremne aktivnosti do faze proizvodnje, kao što su analiza misije, analiza sustava, definicija sustava, projektiranje sustava, do potpunog određivanja sustava;
 - (b) faze proizvodnje i testiranja, kao što su faza proizvodnje, sastavljanja, integracije, provjere, validacije i kvalifikacije;
 - (c) operativnu fazu, uključujući:

- i. fazu prijevoza, puštanja u pogon, lansiranja i ulaska u orbitu („LEOP”);
 - ii. rad svemirskog objekta, redovnu fazu, aktivnosti povezane s kontrolom, upravljanjem i praćenjem svemirske misije i svaku njihovu relevantnu koordinaciju;
 - iii. održavanje zemaljskog i svemirskog segmenta;
 - iv. obavljanje operacija i usluga u svemiru, kao što je servisiranje u orbiti;
- (d) faze kraja životnog vijeka, posebno završetka svemirske misije, pasivizacije, odstranjivanja, stavljanja izvan pogona i deorbitiranja;
- (e) sve popratne aktivnosti, kao što su prijevoz, skladištenje, logistika, usluge održavanja, upravljanje općom infrastrukturom IKT-a.
5. Svemirski operatori iz Unije uspostavljaju, implementiraju i održavaju sustav upravljanja sigurnošću informacija u skladu s relevantnim standardima.
- Sustav upravljanja sigurnošću informacija iz prvog podstavka dio je ukupnog upravljanja rizikom svemirskih operatora iz Unije i implementira se na način koji im omogućuje učinkovito i sveobuhvatno uklanjanje svih izvora rizika u skladu s člankom 78. stavkom 1. točkom (a) i načelima utvrđenima u stavku 2. točki (b).
6. Svemirski operatori iz Unije utvrđuju, provode i primjenjuju politiku i postupke kako bi procijenili je li provedba mjera za upravljanje kibernetičkim rizicima djelotvorna i jesu li te mjere ažurne.

Članak 77.

Organizacijski aspekti

1. Upravljačko tijelo svemirskog operatora iz Unije nadzire i snosi odgovornost za provedbu mjera upravljanja rizikom koje su poduzete za postizanje usklađenosti sa zahtjevima utvrđenima u ovom poglavlju.
2. Svemirski operatori iz Unije uspostavljaju, revidiraju i prate unutarnje mehanizme za sigurnosnu politiku ljudskih resursa kako bi osigurali da sve osoblje razumije i preuzima odgovornosti u pogledu sigurnosti u skladu sa svojim ulogama i dužnostima. Svemirski operatori iz Unije uvode politike ljudskih resursa kako bi tijekom procesa zapošljavanja i disciplinskih postupaka omogućili sve potrebne provjere.

Članak 78.

Procjene rizika

1. Svemirski operatori iz Unije tijekom cijelog životnog ciklusa svemirskih misija:
 - (a) kontinuirano utvrđuju i procjenjuju sve izvore rizika;
 - (b) redovito preispituju utvrđene rizike;
 - (c) utvrđuju kibernetičke i fizičke ranjivosti i incidente te provode analizu, s obzirom na procjenu rizika iz stavka 2., ako se takve ranjivosti ne mogu odmah otkloniti ili ublažiti;
 - (d) izrađuju namjenske planove za postupanje s rizicima za sve utvrđene kibernetičke ranjivosti koje uzrokuju rizik viši od stupnja navedenog u članku 76. stavku 2. točki (b).

2. Svemirski operatori iz Unije provode procjene rizika u skladu s točkom 1. Priloga VII.
3. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. radi dopune ove Uredbe na način da se u njima:
 - (a) za potrebe scenarija rizika iz točke 1.4. podtočke (f) Priloga VII. uvode kriteriji za utvrđivanje:
 - i. kritičnih sredstava, kritičnih funkcija, kritičnih operacija i kritičnih faza tijekom cijelog životnog ciklusa svemirskih misija, za koje svemirski operatori iz Unije izrađuju scenarije sigurnosnog rizika;
 - ii. kritičnih sredstava i kritičnih funkcija iz članka 79. stavka 1. prvog podstavka za koje subjekti koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom izrađuju scenarije sigurnosnog rizika;
 - (b) izrađuju scenariji rizika prilagođeni rizicima kojima se bave svemirski operatori iz Unije, odnosno subjekti koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom;
 - (c) utvrđuje minimalan popis sigurnosnih ciljeva, uključujući razine rizika koje treba uzeti u obzir;
 - (d) uvode kriteriji i metodologija za postizanje usporedivosti procjena rizika kako bi se olakšale nadzorne aktivnosti („nadzorna preispitivanja”) nadležnih tijela;
 - (e) uvode metode modeliranja prijetnji kako bi se poduprle procjene rizika za različite segmente i sustave svemirske infrastrukture;
 - (f) uvode mjere za postupanje s rizicima koje svemirski operatori iz Unije trebaju primjenjivati.

Članak 79.

Pojednostavnjeno upravljanje rizikom

1. Subjekti koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom iz članka 10. stavka 3. provode mjere utvrđene u točki 9. Priloga VII. samo u pogledu kritičnih sredstava i kritičnih funkcija potrebnih za uklanjanje rizika od:
 - (a) gubitka kontrole nad sredstvima s pogonom;
 - (b) gubitka kontrole nad sredstvima koja mogu izazvati smetnje koje bi pak mogle negativno utjecati na sigurnost drugih svemirskih operacija.
2. Nadležna tijela dostavljaju Agenciji popis subjekata koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom.
3. Agencija svake godine izvješćuje Komisiju o primjeni pojednostavnjenog upravljanja rizikom u cijeloj Uniji. Agencija može dati preporuke za postizanje bolje usklađenosti nadzora na cijelom unutarnjem tržištu.

Glavni nalazi izvješća iz prvog podstavka uvrštavaju se, prema potrebi, na dnevni red sastanaka Mreže EU-a za otpornost svemira uspostavljene u skladu s člankom 94. stavkom 1.
4. Kako bi se omogućila prilagodba odredaba ove Uredbe znanstvenom i tehničkom napretku na temelju najboljih raspoloživih tehnika, Komisija je ovlaštena za

donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. radi izmjene zahtjeva utvrđenih u točki 9. Priloga VII.

Članak 80.

Utvrđivanje i upravljanje informacijama i sredstvima svemirske infrastrukture

1. Svemirski operatori iz Unije uvode, održavaju i ažuriraju sveobuhvatne politike za kategorizaciju i upravljanje informacijama i sredstvima svemirske infrastrukture.
2. Svemirski operatori iz Unije utvrđuju i dokumentiraju sredstva u skladu s točkom 2. Priloga VII. uzimajući u obzir procjene rizika iz članka 78. stavka 2. te razmjerno potrebi za praćenjem i otkrivanjem incidenata iz članka 83.
3. Svemirski operatori iz Unije kategoriziraju informacije u skladu s potrebama informacijske sigurnosti, na temelju barem:
 - (a) potrebe da se osigura povjerljivost, cjelovitost, autentičnost i dostupnost informacija;
 - (b) razine kritičnosti u skladu s razinom sigurnosti dotične svemirske misije.
4. Za potrebe stavaka 1., 2. i 3. svemirski operatori iz Unije, odnosno subjekti koji primjenjuju pojednostavljeno upravljanje rizikom, uspostavljaju i vode evidencije za kritična sredstva i kritične funkcije iz članka 79. stavka 1. prvog podstavka.

Evidencije iz prvog podstavka sastavljaju se za svaku svemirsku misiju zasebno, pri čemu se navodi podrijetlo i trenutna fizička lokacija sredstava, uključujući, prema potrebi, identifikaciju usluge u oblaku. Evidencije moraju biti ažurirane.

Članak 81.

Upravljanje i kontrola prava pristupa

1. Svemirski operatori iz Unije upravljaju i kontroliraju prava pristupa putem protokola za upravljanje identitetom i pristupom.
2. Protokolima iz stavka 1. utvrđuju se uvjeti i postupci za logička i fizička prava pristupa sustavima i sredstvima, među ostalim za pristup na daljinu.
3. Protokoli za upravljanje identitetom i pristupom iz stavka 1. moraju:
 - (a) omogućiti zaštitu pristupa zemaljskom segmentu i centrima za kontrolu svemirskog segmenta;
 - (b) omogućiti ograničenje fizičkog i logičkog pristupa svim kritičnim sredstvima, kritičnim informacijama, kritičnim funkcijama, kritičnim operacijama i, prema potrebi, kritičnoj opremi ili informacijama utvrđenima u skladu s člankom 80. stavkom 2.;
 - (c) biti prilagođeni redovnim operacijama i izvanrednim situacijama kako bi se omogućili učinkoviti i pravodobni odgovori na izvanredne situacije nakon aktivacije planova odgovora i oporavka iz članka 87.
4. Pri utvrđivanju uvjeta i postupaka iz stavka 2. svemirski operatori iz Unije obuhvaćaju odobravanje, kontinuirano upravljanje (uključujući promjenu, povećanje ili smanjenje razine), oduzimanje, ukidanje, provjeru i reviziju logičkih i fizičkih prava pristupa za sve odobrene uređaje, procese i korisnike.

Ti se uvjeti i postupci temelje na načelima nužnog pristupa i minimalnih potrebnih ovlasti (ograničenje na ono što je potrebno kako bi se zajamčilo zakonito i odobreno korištenje ili aktivnost).

5. Prava na identitet i pristup iz stavka 2. automatski se oduzimaju nakon što ovlaštenja osoba ili uređaja isteknu ili više nisu potrebna.
6. Protokoli za upravljanje identitetom i pristupom iz stavka 1. omogućuju odgovarajuću zaštitu informacija i sredstava utvrđenih u skladu s člankom 80. stavkom 2. od rizika, među ostalim od oštećenja, zlouporabe ili neovlaštenog pristupa ili upotrebe.

Članak 82.

Fizička otpornost

1. Svemirski operatori iz Unije poduzimaju mjere utvrđene u točki 3. Priloga VII. i sve druge mjere koje su potrebne i primjerene za postizanje otpornosti fizičkih sredstava i koje su barem istovjetne tehničkim, sigurnosnim i organizacijskim mjerama iz članka 13. Direktive (EU) 2022/2557 za postizanje otpornosti zemaljskih segmenata.
2. Ako su svemirski operatori iz Unije utvrđeni kao kritični subjekti u skladu s Direktivom (EU) 2022/2557, ova se Uredba primjenjuje na način koji ne dovodi u pitanje tu direktivu, već je komplementaran s njom.
3. Svemirski operatori iz Unije definiraju, štite i odvajaju zone koje sadržavaju sredstva i informacije koji se smatraju osjetljivima ili su definirani kao kritični na temelju utvrđivanja provedenog u skladu s člankom 80. stavkom 2.
4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. za potrebe izmjene zahtjeva utvrđenih u točki 3. Priloga VII. radi njihove prilagodbe znanstvenom i tehničkom napretku na temelju najboljih raspoloživih tehnika.

Članak 83.

Otkrivanje i praćenje incidenata

1. Svemirski operatori iz Unije kontinuirano prate pojavu nepravilnosti i incidenata upotrebom odgovarajućih sustava i mehanizama za otkrivanje.
2. Svemirski operatori iz Unije, odnosno subjekti koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom, u pogledu kritičnih sredstava i kritičnih funkcija iz članka 79. stavka 1. prvog podstavka osiguravaju da zemaljske postaje imaju pristup sustavima i mehanizmima za otkrivanje koji ispunjavaju barem zahtjeve utvrđene u točki 4. Priloga VII.
3. Svemirska letjelica i zemaljski segment konfiguriraju se tako da pri otkrivanju incidenta kreiraju odnosno primaju obavijest o sigurnosnom događaju koja se šalje u podsustav za praćenje sigurnosti. Podsustav za praćenje sigurnosti zemaljskog segmenta mora biti, u smislu informacijske tehnologije, odvojen od ostatka infrastrukture (logičko odvajanje).
4. Svemirski operatori iz Unije osiguravaju redovito testiranje sustava i mehanizama za otkrivanje u skladu s člancima 88. i 89.
5. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. za potrebe izmjene popisa zahtjeva utvrđenih u točki 4. Priloga VII. radi njihove

prilagodbe znanstvenom i tehničkom napretku na temelju najboljih raspoloživih tehnika.

Članak 84.

Prevenција i zaštita

1. Svemirski operatori iz Unije prilagođavaju mjere za kibernetičku sigurnost svemirske letjelice i zemaljskog segmenta donesene u skladu s ovim poglavljem posebnim potrebama svemirske misije i na odgovarajući način obuhvaćaju rizike utvrđene u procjeni sigurnosnog rizika iz članka 78. stavka 2.
2. Svemirski operatori iz Unije osiguravaju da mrežni i informacijski sustavi ispunjavaju sljedeće uvjete:
 - (a) sukladni su sa zahtjevima iz točke 5.1. Priloga VII.;
 - (b) konfigurirani su tako da zemaljski segment može nadzirati telemetriju/telekomande na Zemlji i stanje svemirske letjelice;
 - (c) omogućuju svemirskim operatorima iz Unije da zadrže učinkovitu tehničku kontrolu nad svemirskim segmentom.
3. Svemirski operatori iz Unije odnosno subjekti koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom za kritična sredstva i kritične funkcije iz članka 79. stavka 1. prvog podstavka osiguravaju da samo ovlašteni uređaji komuniciraju sa sustavima zaduženima za kontrolu, upravljanje satelitom i konfiguraciju svemirske misije.

U tu svrhu moraju ispunjavati barem zahtjeve utvrđene u točki 5.2. Priloga VII. i točki 5.3. Priloga VII.
4. Svemirski operatori iz Unije provode preventivne i zaštitne mjere koje su potrebne i primjerene za postizanje otpornosti svemirskih aktivnosti, uključujući barem mjere za zemaljski segment iz točke 5.4. Priloga VII.
5. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. za potrebe izmjene zahtjeva utvrđenih u točki 5. Priloga VII. radi njihove prilagodbe znanstvenom i tehničkom napretku na temelju najboljih raspoloživih tehnika.

Članak 85.

Kriptografija i šifriranje

1. Na temelju procjene rizika iz članka 78. stavka 2. svemirski operatori iz Unije odnosno subjekti koji primjenjuju pojednostavljeni pristup upravljanju rizicima, u vezi s kritičnim sredstvima i kritičnim funkcijama iz članka 79. stavka 1. prvog podstavka, dužni su:
 - (a) definirati kriptografski koncept kako bi se postigla kibernetička sigurnost svemirskih misija, uzimajući u obzir sve relevantne kriterije, kao što su cilj svemirske misije, značajke korisnog tereta, svi funkcionalni zahtjevi i svi relevantni scenariji opasnosti;
 - (b) odabrati kriptografske mehanizme u skladu s relevantnim standardima i preporukama nadležnih tijela;
 - (c) provoditi politike i postupke za upotrebu kriptografije i šifriranja za svoje svemirske misije.

2. Svemirski operatori iz Unije uvode politiku upravljanja životnim ciklusom kriptografskih ključeva kojom se propisuju pravila za zaštitu i upravljanje kriptografskim ključevima kako bi se zajamčilo njihovo sigurno generiranje, upotreba, pohrana, distribucija i odstranjivanje.
3. Za potrebe stavka 1. prvog podstavka svemirski operatori iz Unije provode barem sljedeće zahtjeve:
 - (a) cjelovita autentifikacija komunikacijskih veza između kontrolnih centara za satelite i svemirskog segmenta upotrebom kriptografskih mehanizama između zemaljskog segmenta i satelita;
 - (b) šifriranje telekomandi uzimajući u obzir procjene rizika iz članka 78. stavka 2. i u skladu s preporukama iz nadzornih preispitivanja;
 - (c) omogućavanje dostupnosti kriptografskih ključeva i parametara koji su potrebni za provedbu planova odgovora i oporavka iz članka 87. pomoću redundantne kriptografske opreme ili pohranom ključeva kod treće strane.
4. Komisija je ovlaštena, u skladu s člankom 113., donositi delegirane akte kojima se dopunjuje upotreba kriptografskih proizvoda i s njima povezanih proizvoda ili usluga za upravljanje ključevima koje koriste svemirski operatori iz Unije, a koji su certificirani u okviru europskih programa kibernetičkosigurnosne certifikacije donesenih u skladu s člankom 49. Uredbe (EU) 2019/881, radi zaštite telemetrije i telekomandi.

Članak 86.

Upravljanje sigurnosnim kopijama i redundancije

1. Svemirski operatori iz Unije odnosno subjekti koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom u pogledu kritičnih sredstava i kritičnih funkcija iz članka 79. stavka 1. prvog podstavka uvode pouzdanu i sveobuhvatnu politiku upravljanja sigurnosnim kopijama kako bi se omogućila ponovna uspostava mrežnih i informacijskih sustava te kako bi se, uz minimalno vrijeme prekida rada i brži oporavak od poremećaja ili gubitaka, pospješili procesi oporavka i dohvat podataka nakon aktivacije mjera odgovora i oporavka od katastrofa.

U toj se politici navode podaci koji su predmet upravljanja sigurnosnim kopijama, učestalost izrade sigurnosnih kopija te korišteni postupci i metode ponovne uspostave i oporavka.

2. Svemirski operatori iz Unije osiguravaju da sustavi za sigurnosne kopije ne ugrožavaju sigurnost mrežnih i informacijskih sustava ni povjerljivost, cjelovitost, autentičnost i dostupnost podataka.
3. Svemirski operatori iz Unije odnosno subjekti koji primjenjuju pojednostavnjeno upravljanje rizikom za kritična sredstva i kritične funkcije iz članka 79. stavka 1. prvog podstavka osiguravaju dostatne redundancije relevantnih komponenti mrežnih i informacijskih sustava u zemaljskom segmentu.

Naročito moraju osigurati:

- (a) redundancije elemenata koji nisu komponente mrežnih i informacijskih sustava, kad je to potrebno da bi se zaštitio kontinuitet operacija, na primjer redundantne izvore napajanja u obliku generatora za sekundarna postrojenja za obradu;

- (b) geografsku podjelu redundantnih elemenata i sigurnosnih kopija na različite lokacije, ako se to smatra primjerenim;
 - (c) odgovarajuću izdržljivost svemirskog segmenta, bez intervencija, kako bi se omogućio brz oporavak od incidenata kao što su kibernetički napadi, katastrofe, kvarovi te slučajni prekidi usluga.
4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. radi dodatnog utvrđivanja zahtjeva za sigurnosne kopije koji su potrebni za postizanje odgovarajuće izdržljivosti svemirskog segmenta i brzog oporavka od incidenata kako bi se omogućilo da se odredbe ove Uredbe prilagode znanstvenom i tehničkom napretku na temelju najboljih raspoloživih tehnika.

Članak 87.

Politika kontinuiteta poslovanja i planovi za odgovor i oporavak

1. U okviru upravljanja rizikom svemirski operatori iz Unije uvode i dokumentiraju mjere za upravljanje incidentima i krizama. Mjere se definiraju u okviru politike kontinuiteta poslovanja koja se provodi pomoću prilagođenih planova za odgovor i oporavak.
2. Planovi za odgovor i oporavak iz stavka 1. omogućuju svemirskim operatorima iz Unije da brzo i učinkovito odgovore na incidente i ograniče njihove štetne učinke.
3. Mjere za upravljanje krizama koje poduzimaju svemirski operatori iz Unije temelje se na mjerama utvrđenima u svemirskom segmentu i zemaljskom segmentu, uključujući redundancije i sigurnosne kopije, posebno kako bi se ublažilo sljedeće:
 - (a) prirodne katastrofe;
 - (b) nesreće u radu;
 - (c) poremećaji u opskrbi komunalnim uslugama, posebno tijekom operativnih faza;
 - (d) gubitak proizvodnje energije, prekidi i smetnje u opskrbi energijom te promjene u uvjetima rada odgovarajuće opreme;
 - (e) gubitak fizičkih sredstava na zemaljskom segmentu, uključujući, na primjer, gubitak kontrolnih centara za misiju, gubitak kontrolnih centara za satelite i gubitak njihove zemaljske međusobne povezanosti;
 - (f) smetnje na radiofrekvencijskim vezama Zemlja-svemir, svemir-Zemlja i svemir-svemir;
 - (g) izmijenjeni ili kompromitirani dijelovi zemaljskog segmenta, među ostalim u vezi s kriptografskim ključevima.

Pri provedbi zahtjeva utvrđenih u prvom podstavku svemirski operatori iz Unije uzimaju u obzir potrebu za održavanjem učinkovite tehničke kontrole svemirskog segmenta te osiguravanjem kontinuiteta usluga i smanjenjem područja nedostupnosti usluga na najmanju moguću mjeru.
4. Svemirski operatori iz Unije osiguravaju da je osoblje uključeno u provedbu mjera za kontinuitet poslovanja i provedbu planova za odgovor i oporavak prošlo cjelovito i odgovarajuće osposobljavanje potrebno za ispunjavanje svojih zadaća.

Članak 88.

Testiranje

1. Svemirski operatori iz Unije uvode, održavaju i preispituju program testiranja za mrežne i informacijske sustave kao sastavni dio svojeg upravljanja rizikom.
2. Program testiranja iz stavka 1. uključuje aktivnosti testiranja koje obuhvaćaju sve potrebne testove, posebno uzimajući u obzir procjenu rizika iz članka 78. stavka 2.
3. Svemirski operatori iz Unije prije lansiranja, ili u slučaju satelita koji su dio konstelacije prije lansiranja prve serije satelita, te najmanje svake tri godine nakon toga, provode penetracijsko testiranje vođeno prijetnjama (TLPT).

U planu za provoditelje penetracijskog testiranja vođenog prijetnjama navode se područje primjene i metodologija TLPT-a, subjekt zadužen za provedbu takvog testiranja te strategija ublažavanja svih rizika koje provedba TLPT-a može uključivati.

Provoditelji TLPT-a moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve:

- (a) među najprikladnijim su i najuglednijim provoditeljima testiranja;
- (b) imaju sve tehničke i organizacijske sposobnosti i dokazano specijalizirano znanje u području penetracijskog testiranja;
- (c) dostavljaju neovisno jamstvo ili izvješće o reviziji;
- (d) dostavljaju plan sanacije u vezi s utvrđenim rizicima.

Provoditelji testiranja koji nisu dio korporativne strukture svemirskih operatora iz Unije moraju imati certifikat akreditacijskog tijela države članice ili se pridržavati formalnih kodeksa ponašanja ili etičkih okvira. Moraju biti u potpunosti pokriveni odgovarajućim osiguranjem od profesionalne odgovornosti od rizika propusta i nepažnje.

Svemirski operatori iz Unije prate kvarove i nepravilnosti sustava uočene tijekom postupaka testiranja i ocjenjuju njihovu ozbiljnost.

Članak 89.

Učenje i osposobljavanje

1. Svemirski operatori iz Unije svojem osoblju omogućuju odgovarajuće osposobljavanje u skladu sa stavicama 2., 3., 4., 5. i 6.
2. Sve osoblje svemirskih operatora iz Unije odgovarajuće se i kontinuirano osposobljava i pohađa osposobljavanje iz točke 7.1. Priloga VII.
3. Svemirski operatori iz Unije svojem osoblju omogućuju i prilagođeno osposobljavanje u skladu s točkom 7.2. Priloga VII.
4. Sve sigurnosno osoblje koje radi za svemirske operatore iz Unije mora imati potrebne sigurnosne vještine i biti odgovarajuće osposobljeno.
5. Osoblje svemirskih operatora iz Unije koje radi u osjetljivim okruženjima ili rukuje osjetljivom opremom ili podacima redovito se osposobljava o najboljim metodama i praksama za obavljanje takvih zadaća.

6. Svemirski operatori iz Unije uključuju iskustva stečena u postupanju s incidentima u ažurirane planove kontinuiteta poslovanja, tečajeve osposobljavanja i programe testiranja osoblja.

Članak 90.

Politika komunikacije i otkrivanja u kriznim situacijama

1. Svemirski operatori iz Unije uvode strategiju komunikacije o kriznim situacijama koja omogućuje odgovorno otkrivanje značajnih incidenata i koja je usmjerena prema i prilagođena svakoj od sljedećih kategorija:
 - (a) osoblje uključeno u izvršavanje zadaća upravljanja rizikom, posebno mjera odgovora te odgovora i oporavka;
 - (b) osoblje, osim osoblja iz točke (a), u mjeri u kojoj se komunikacija s tim osobljem smatra primjerenom radi opće korporativne informiranosti, na temelju načela nužnog pristupa;
 - (c) klijenti, kako bi ih se upozorilo i informiralo o ozbiljnim kibernetičkim prijetnjama;
 - (d) subjekt treće strane, ako satelit nosi njegov korisni teret i ako incident ima negativan učinak na operacije satelitske platforme, u skladu s unaprijed utvrđenim sporazumom i prema uputama iz njegova plana odgovora i oporavka od katastrofa.
2. Najmanje jedna osoba u korporativnoj strukturi svemirskih operatora iz Unije odgovorna je za provedbu komunikacijske strategije iz stavka 1. i obnaša funkciju službenika za odnose s medijima.

Članak 91.

Postupanje s incidentima

1. Svemirski operatori iz Unije uvode i provode postupak upravljanja incidentima koji im omogućuje brzo otkrivanje, utvrđivanje, postupanje i odgovor na incidente te izvješćivanje o značajnim incidentima u skladu s člankom 93.

Svemirski operatori iz Unije utvrđuju uloge i odgovornosti za različite vrste incidenata koje su prilagođene različitim scenarijima rizika.
2. Svemirski operatori iz Unije osiguravaju da se barem značajni incidenti odmah prijave višem osoblju za upravljanje rizikom.

Upravljačko tijelo redovito, s učestalošću koju određuje voditelj informacijske sigurnosti, voditelj sigurnosti ili viši službenik za upravljanje rizikom, prima dostatne informacije o značajnom incidentu, procjenu njegova učinka, informacije o poduzetim mjerama odgovora i oporavka te svim dodatnim kontrolama i postupcima koje treba uspostaviti u okviru daljnjeg postupanja u vezi s tim značajnim incidentom.
3. Ako satelit nosi korisni teret treće strane i incident ima negativan učinak na operacije satelitske platforme, svemirski operatori iz Unije obavješćuju dotični subjekt treće strane i slijede upute iz unaprijed utvrđenih sporazuma iz drugog podstavka i planova za odgovor i oporavak od katastrofa.

Kako bi se zajamčilo brzo i učinkovito postupanje s incidentima, svemirski operatori iz Unije sklapaju sporazume sa subjektima treće strane čiji se korisni teret nalazi na satelitu.

4. Svemirski operatori iz Unije nastoje ukloniti temeljne uzroke incidenata kako bi spriječili pojavu budućih incidenata.

Članak 92.

Upravljanje rizicima u lancu opskrbe

1. Svemirski operatori iz Unije uvode okvir za upravljanje rizicima u lancu opskrbe. Njihovi ugovori s proizvođačima dobavljača i pružateljima usluga sadržavaju aspekte sigurnosti lanca opskrbe, posebno u vezi sa zahtjevima za informacijsku sigurnost.
2. Svemirski operatori iz Unije temelje svoje upravljanje rizicima u lancu opskrbe na strategiji za smanjenje rizika u lancu opskrbe koja uključuje barem mjere iz točke 6. Priloga VII.
3. Svemirski operatori iz Unije izrađuju popis barem kritičnih sredstava koja nisu podrijetlom iz Unije, a koja su, s obzirom na procjenu rizika iz članka 78. stavka 2., potrebna za održavanje učinkovite tehničke kontrole nad svemirskom misijom, kao što je kontrola orbite, kako bi se omogućila analiza razine ovisnosti svemirskih misija o tim sredstvima.
4. Kako bi se omogućila prilagodba odredaba ove Uredbe znanstvenom i tehničkom napretku na temelju najboljih raspoloživih tehnika, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. radi izmjene popisa zahtjeva utvrđenih u točki 6. Priloga VII.

ODJELJAK 3. IZVJEŠĆIVANJE O INCIDENTIMA

Članak 93.

Izvješćivanje o značajnim incidentima

1. Svemirski operatori iz Unije izvješćuju strukturu iz [članka 34. stavka 4. Uredbe \(EU\) 2021/696](#) o značajnim incidentima koji utječu na sredstva u vlasništvu Unije.
2. Ne dovodeći u pitanje stavak 3., svemirski operatori iz Unije izvješćuju nadležna tijela iz članka 28. stavka 1. o značajnim incidentima koji utječu na sredstva iz članka 5. prvog stavka točke 21. Nadležna tijela iz članka 28. stavka 1. Agenciji dostavljaju sažetak svakog incidenta o kojem su izviješteni.
3. Ako se svemirski operatori iz Unije smatraju ključnim ili važnim subjektima na temelju [Priloga I.](#) ili [Priloga II. Direktivi \(EU\) 2022/2555](#), izvješćivanje iz stavka 2. provodi se putem timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente osnovanih na temelju članka 10. stavka 1. Direktive 2022/2555 ili, ako je primjenjivo, nadležnog tijela osnovanog na temelju članka 8. stavka 1. Direktive 2022/2555 koji bez odgode prenose sve relevantne informacije o kojima su izviješteni nadležnim tijelima iz članka 28. stavka 1., uključujući svu tehničku potporu i povratne informacije koje su ti timovi ili tijela pružili svemirskim operatorima u skladu s člankom 23. te direktive.

Ako su svemirski operatori iz Unije utvrđeni kao kritični subjekti na temelju Direktive (EU) 2022/2557, države članice određuju izvješćuju li svemirski operatori iz Unije iz prvog podstavka izravno nadležna tijela iz članka 28. stavka 1. ili tijela iz članka 15. te direktive ili se to čini na drugi način.

Odredbe stavka 7. u tom se slučaju primjenjuju na odgovarajući način u vezi s informacijama koje se prenose.

4. Za svemirske operatore iz Unije koji se smatraju ključnim ili važnim subjektima u skladu s [Prilogom I.](#) ili [Prilogom II. Direktivi \(EU\) 2022/2555](#) odnosno koji su utvrđeni kao kritični subjekti u skladu s [Direktivom \(EU\) 2022/2557](#), zahtjev za izvješćivanje iz stavaka 2. i 3. ne dovodi u pitanje obveze izvješćivanja predviđene u [članku 23. Direktive \(EU\) 2022/2555](#) ni obveze obavješćivanja predviđene u članku 15. stavcima 1. i 2. [Direktive \(EU\) 2022/2557](#).
5. Ne dovodeći u pitanje tehnički doprinos, savjete, korektivne mjere i daljnje mjere koje u skladu s nacionalnim pravom timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente mogu pružiti, kako je primjenjivo, u skladu s [člankom 11. Direktive \(EU\) 2022/2555](#), nadležna tijela mogu dati povratne informacije svemirskim operatorima iz Unije stavljanjem na raspolaganje svih relevantnih anonimiziranih informacija o kibernetičkim prijetnjama te mogu razmatrati korektivne mjere ili načine za smanjenje i ublažavanje mogućeg prekograničnog negativnog učinka.
6. Incident se smatra značajnim:
 - (a) ako je prouzročio ili može prouzročiti ozbiljan poremećaj u funkcioniranju svemirskih aktivnosti koje provode svemirski operatori iz Unije ili pruženih usluga ili znatan financijski gubitak za dotične svemirske operatore iz Unije;
 - (b) ako utječe ili može utjecati na druge fizičke ili pravne osobe uzrokovanjem znatne materijalne ili nematerijalne štete.
7. Operatori svemirskih usluga iz Unije Agenciji u vezi zahtjeva iz stavka 1. odnosno nadležnim tijelima u vezi zahtjeva iz stavka 2. dostavljaju sljedeće informacije:
 - (a) bez nepotrebne odgode, a u svakom slučaju u roku od 12 sati od kad su saznali za značajan incident u vezi sredstava u vlasništvu Unije te u roku od 24 sata za sredstva iz članka 5. prvog stavka točke 21., rano upozorenje u kojem se navodi je li značajan incident možda uzrokovan nezakonitim ili zlonamjernim djelovanjem ili bi mogao imati prekogranični učinak;
 - (b) bez nepotrebne odgode, a u svakom slučaju u roku od 72 sata od kad su saznali za značajan incident, izvješće kojim se ažuriraju informacije iz točke (a) i navodi početna procjena značajnog incidenta, uključujući njegovu ozbiljnost i učinak te, ako su dostupni, pokazatelje ugroženosti;
 - (c) na zahtjev nadležnog tijela ili, ako je primjenjivo, Agencije, privremeno izvješće s relevantnim ažuriranjima statusa;
 - (d) završno izvješće, najkasnije mjesec dana nakon podnošenja izvješća iz točke (b), koje uključuje sljedeće:
 - i. detaljan opis značajnog incidenta, uključujući njegovu ozbiljnost i učinak;
 - ii. vrstu prijetnje ili temeljni uzrok koji je vjerojatno uzrokovao taj značajni incident;

- iii. primijenjene i tekuće mjere ublažavanja;
- iv. ako je primjenjivo, prekogranični učinak značajnog incidenta;
- (e) ako je značajan incident još uvijek u tijeku u trenutku podnošenja završnog izvješća iz točke (d), izvješće o napretku u tom trenutku te završno izvješće u roku od mjesec dana od datuma rješavanja značajnog incidenta.

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem kriterija na temelju kojih se određuje što čini ozbiljan poremećaj u funkcioniranju svemirskih aktivnosti ili usluga koje pruža svemirski operator iz Unije, kako je navedeno u stavku 6. točki (a), uključujući relevantne pragove značajnosti.

8. Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2. kako bi detaljnije odredila sadržaj informacija o kojima se izvješćuje u skladu sa stavkom 7. i utvrdila predloške i postupke za izvješćivanje o tim informacijama.

Članak 94.

Mreža Unije za otpornost svemira

1. Mreža Unije za otpornost svemira („EUSRN”) osniva se radi potpore koordinaciji i razmjeni između Agencije i nadležnih tijela u ispunjavanju njihovih mandata u vezi sa sredstvima u vlasništvu Unije odnosno sredstava iz članka 5. prvog stavka točke 21.
2. EUSRN ima sljedeće zadaće:
 - (a) osigurati da nadležna tijela imaju dosljedan pristup u pružanju savjeta i potpore iz članka 93. stavka 5. te podupirati svemirske operatore iz Unije u postizanju usklađenosti njihova praćenja i rješavanja značajnih incidenata;
 - (b) kad je riječ o značajnim incidentima koji utječu na sredstva iz članka 5. prvog stavka točke 21., spriječiti negativne učinke na funkcioniranje Svemirskog programa Unije iz članka 1. Uredbe (EU) 2021/696 te u tu svrhu potpomagati potrebnu koordinaciju i podupirati Komisiju i Agenciju u donošenju mjera potrebnih za ublažavanje takvih negativnih učinaka, u skladu s mandatima dodijeljenima člancima 28., 29. i 34. Uredbe (EU) 2021/696, kako bi se ispunili ciljevi utvrđeni u članku 4. stavku 1. točki (c) te uredbe;
 - (c) osigurati usklađenost nacionalnih mjera poduzetih na temelju članka 34. stavka 6. i članka 42. Uredbe (EU) 2021/696 za zaštitu sredstava infrastrukture koja se nalazi na državnim područjima država članica, na zemaljskim segmentima, koji su sastavni dio Svemirskog programa Unije;
 - (d) razmotriti sve relevantne promjene u vezi s rizicima koji utječu na sredstva svemirske infrastrukture, promicati dosljedan pristup praćenju i upravljanju kibernetičkim rizikom za svemirski sektor u Uniji, razmatrati najbolje primjere iz prakse i razmjenjivati informacije o relevantnim mjerama otpornosti;
 - (e) organizirati zajedničke sastanke sa Skupinom za suradnju NIS osnovanom u skladu s člankom 14. stavkom 1. ili mrežom EU-CyCLONe osnovanom na temelju članka 16. stavka 1. Direktive (EU) 2022/2555 radi razmjene relevantnih informacija o svemirskom sektoru u vezi s kibernetičkim prijetnjama, incidentima, ranjivošću, inicijativama za informiranje,

osposobljavanjem, vježbama i vještinama, izgradnjom kapaciteta, normama i tehničkim specifikacijama.

3. EUSRN se sastoji od predstavnika nadležnih tijela, Komisije, Agencije i Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD).

Komisija ili Agencija prema potrebi može pozvati predstavnike drugih institucija, agencija ili tijela Unije, i to Agencije Europske unije za kibersigurnost (ENISA), Europske obrambene agencije (EDA) ili Vojnog stožera Europske unije (EUMS) da prisustvuju posebnim sjednicama EUSRN-a.

4. EUSRN redovito razmjenjuje informacije s mrežom timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente („mreža CSIRT-ova”) iz članka 15. Direktive (EU) 2022/2555, ENISA-om i Europskom mrežom organizacija za vezu za kibernetičke krize (EU-CyCLONe) iz članka 16. te direktive te ih izvješćuje s ciljem pružanja aktualnih informacija o situaciji i procjena u vezi sa značajnim incidentima koji utječu na sredstva iz članka 5. prvog stavka točke 21. ove Uredbe i kako bi se raspravilo o svim mogućim posljedicama koje bi značajni incidenti mogli imati na druge sektore i usluge obuhvaćene područjem primjene te direktive.
5. Komisija osigurava koordinaciju između EUSRN-a i skupine za otpornost kritičnih subjekata osnovane na temelju članka 19. Direktive (EU) 2022/2557 te između EUSRN-a i skupine za suradnju osnovane na temelju članka 14. Direktive (EU) 2022/2555.
6. EUSRN se redovno sastaje najmanje dvaput godišnje. Agencija predsjedava tehničkim radnim skupinama.

Uz redovite sastanke iz prvog podstavka, EUSRN svakih 18 mjeseci održava opću sjednicu posvećenu poboljšanju strateške suradnje u području svemira i razmjeni relevantnih ažuriranja i analiza. Komisija predsjedava općim sjednicama.

ODJELJAK 4.

RAZMJENA INFORMACIJA I INFORMIRANOST

Članak 95.

Razmjena informacija o kibernetičkim prijetnjama

1. Svemirski operatori iz Unije mogu, na dobrovoljnoj osnovi, međusobno razmjenjivati relevantne informacije u području kibernetičke sigurnosti, uključujući relevantne informacije o kibernetičkim napadima, kibernetičkim prijetnjama, elektroničkim smetnjama kao što su ometanje ili zavaravanje, informacije o pokazateljima ugroženosti, protivničkim taktikama, tehnikama i postupcima, izbjegnutim nesrećama, ranjivostima, informacije karakteristične za počinitelja prijetnji te upozorenja o kibernetičkoj sigurnosti i preporuke za konfiguraciju alata za kibernetičku sigurnost koji omogućuju otkrivanje kibernetičkih napada, u mjeri u kojoj takva razmjena informacija:
 - (a) ima za cilj sprečavanje, otkrivanje, odgovaranje na incidente, oporavak od njih ili ublažavanje njihova učinka;
 - (b) povećava razinu kibernetičke sigurnosti i ukupnu otpornost svemirskih operatora iz Unije, osobito informiranjem o kibernetičkim prijetnjama, ograničavanjem ili onemogućavanjem širenja takvih prijetnji, jačanjem obrambenih sposobnosti i zajedničkog znanja o otklanjanju ranjivosti,

tehnikama otkrivanja, ograničavanja i sprečavanja prijetnji, strategijama ublažavanja, fazama odgovora i oporavka ili poticanjem suradnje između javnih i privatnih subjekata u istraživanju kibernetičkih prijetnji;

- (c) odvija se u okviru pouzdanih zajednica svemirskih operatora iz Unije;
 - (d) provodi se pomoću aranžmana kojima se štiti potencijalno osjetljiva priroda informacija koje se razmjenjuju i koji su uređeni pravilima poslovnog ponašanja kojima se u potpunosti poštuju poslovna tajna, pravila o zaštiti osobnih podataka u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 i smjernice o politici tržišnog natjecanja.
2. U aranžmanima iz stavka 1. točke (d) potrebno je:
- (a) odrediti uvjete za pristupanje i pravila za sudjelovanje u aranžmanima za razmjenu informacija te vrstu informacija koje se razmjenjuju;
 - (b) utvrditi operativne aspekte, kao što je upotreba namjenskih platformi IKT-a i alata za automatizaciju;
 - (c) utvrditi pojedinosti kojima se uređuje sudjelovanje javnih tijela u aranžmanima za razmjenu informacija i u kojoj ulozi ta tijela mogu sudjelovati.
3. Svemirski operatori iz Unije obavješćuju nadležna tijela o početku i završetku svojeg sudjelovanja u aranžmanima za razmjenu informacija o kibernetičkoj sigurnosti iz stavka 1.
4. Komisija uz pomoć Agencije doprinosi uvođenju aranžmana za razmjenu informacija o kibernetičkoj sigurnosti iz stavka 1. točke (d) podupiranjem ili promicanjem aktivnosti Centra EU-a za razmjenu i analizu informacija o svemiru.

Poglavlje III.

OKOLIŠNA ODRŽIVOST SVEMIRSKIH AKTIVNOSTI

Članak 96.

Ekološki otisak svemirskih aktivnosti

1. Održivost obuhvaća održivost u svemiru i održivost na Zemlji (okolišna održivost).
2. Svemirski operatori iz Unije, osim onih iz članka 10. stavka 4., dužni su izračunati ekološki otisak svemirskih aktivnosti koje provode.
3. Svemirski operatori iz Unije ugovorom od svojih dobavljača zahtijevaju da dostave sve podatke koji su im potrebni za ispunjavanje obveze iz stavka 2.
4. U okviru zahtjeva za izdavanje odobrenja iz članka 6. podnositelji zahtjeva nadležnim tijelima prilažu izjavu o ekološkom otisku („EFD”).
5. Izjava o ekološkom otisku potvrđuje da su svemirski operatori iz Unije izračunali, u skladu s člankom 97., ekološki otisak svemirskih aktivnosti koje namjeravaju provesti.
6. Uz izjavu o ekološkom otisku iz stavka 4. prilaže se sve navedeno u nastavku:
 - (a) potvrda o ekološkom otisku koja se izdaje u skladu s člankom 98. stavkom 2.;
 - (b) studija ekološkog otiska kojom se potkrepljuju nalazi izjave o ekološkom otisku;

- (c) agregirani i razvrstani skupovi podataka na temelju ekološkog otiska koji je izračunan u skladu sa stavkom 2.;
- (d) dokaz o prijenosu agregiranih i razvrstanih skupova podataka Komisiji u skladu s člankom 99. stavkom 1. prvim podstavkom.

7. Izjava o ekološkom otisku sadržava sljedeće informacije:

- (a) naziv, registrirano trgovačko ime ili registrirani žig svemirskih operatora iz Unije, njihovu poštansku adresu i elektronička sredstva komunikacije;
- (b) informacije o vrsti svemirskih aktivnosti koje se planiraju provesti i vrsti proizvoda, tvari ili materijala na koje se izjava o ekološkom otisku odnosi;
- (c) dokaz da je ekološki otisak izračunan i provjeren u skladu s pravilima za izračun i provjeru utvrđenima u provedbenom aktu donesenom na temelju članka 97. stavka 4.;
- (d) klasu performanse ekološkog otiska kojoj svemirska letjelica pripada u skladu s pravilima utvrđenima u provedbenom aktu donesenom na temelju članka 97. stavka 4.

Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2. radi propisivanja predložaka i sadržaja informacija o kojima se izvješćuje u skladu sa stavkom 6. prvim podstavkom.

8. Do 31. prosinca 2031. sljedeći svemirski operatori iz Unije izuzimaju se od obveza utvrđenih u člancima 96., 97., 98., 99. i 100.:

- (a) mala poduzeća;
- (b) istraživačke i obrazovne institucije.

Članak 97.

Izračun i provjera ekološkog otiska svemirskih aktivnosti

- 1. Ekološki otisak svemirskih aktivnosti obuhvaća svemirske misije koje se provode u bilo kojoj od Zemljinih orbita, uključujući odlagališne orbite.
- 2. Izračun iz članka 96. stavka 2. obuhvaća sve aktivnosti koje se provode tijekom cijelog životnog ciklusa svemirske misije, uključujući tijekom početnih faza, kao što su koncipiranje i razvoj, tijekom faze proizvodnje, faza rada i kraja životnog vijeka.
- 3. Ekološki otisak svemirskih aktivnosti koje se provode u okviru Svemirskog programa Unije i Programa Unije za sigurnu povezivost obuhvaća komponente iz članka 3. stavka 1. točaka od (a) do (c) i točke (e) Uredbe (EU) 2021/696 te iz [članka 1. Uredbe \(EU\) 2023/588](#).
- 4. Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2. radi utvrđivanja metode izračuna i provjere ekološkog otiska svemirskih aktivnosti, uzimajući u obzir znanstveno utemeljene metode procjene i relevantne međunarodne norme usklađene s Preporukom Komisije

(EU) 2021/2279⁽¹⁸⁾. Ti se provedbeni akti preispituju kako bi se uzeo u obzir znanstveni i tehnološki razvoj te kako bi se prilagodili tehnološkom napretku.

Članak 98.

Certifikat o ekološkom otisku

1. Pri podnošenju zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad, u skladu s člankom 7. stavkom 1., podnositelj zahtjeva mora imati certifikat kojim se potvrđuje da je ekološki otisak njegovih predviđenih svemirskih aktivnosti izračunan u skladu sa zahtjevima utvrđenima u članku 96. stavku 2.
2. Certifikat iz stavka 1. izdaje kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti koje provodi tehničku procjenu, uključujući provjeru i validaciju, za potrebe članaka 96., 97., 98., 99. i 100.

Članak 99.

Prijenos skupova podataka u bazu podataka Unije o ekološkom otisku

1. Prije podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad, u skladu s člankom 7. stavkom 1., podnositelji zahtjeva Komisiji prenose agregirane i razvrstane skupove podataka iz članka 96. stavka 6. točke (c).
Komisija te skupove podataka unosi u bazu podataka Unije u kojoj se pohranjuju podaci o ekološkom otisku i podnositeljima zahtjeva izdaje dokaz o primitku.
2. U roku od dva tjedna od datuma obavijesti svemirskim operatorima iz trećih zemalja i međunarodnim organizacijama o odluci o njihovoj registraciji u URSO-u Agencija prenosi Komisiji radi unosa u bazu podataka Unije u kojoj se pohranjuju podaci o ekološkom otisku agregirane i razvrstane skupove podataka iz članka 96. stavka 6. točke (c) koje su ti pružatelji svemirskih usluga dostavili, u skladu s člankom 15. stavkom 1. prvim podstavkom ili člankom 15. stavkom 2., u svojem zahtjevu za registraciju u URSO-u.
Komisija izdaje dokaz o primitku.
3. Komisija jamči povjerljivost podataka koji su sadržani u razvrstanim skupovima podataka.
4. Komisija objavljuje agregirane skupove podataka iz stavka 1. putem baze podataka Unije o ekološkom otisku.

Članak 100.

Upotreba razvrstanih skupova podataka za oblikovanje politika

1. Komisija upotrebljava razvrstane skupove podataka iz članka 99. isključivo u svrhu aktivnosti oblikovanja politika, pružanja regulatornih ažuriranja i izradu izvedenih skupova podataka.

⁽¹⁸⁾ Preporuka Komisije (EU) 2021/2279 od 15. prosinca 2021. o uporabi metoda mjerenja ekološkog otiska za mjerenje i priopćavanje o okolišnoj učinkovitosti proizvoda i organizacija za vrijeme njihova životnog ciklusa (SL L 471, 30.12.2021., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2279/oj>).

2. Svemirski operatori iz Unije, svemirski operatori iz trećih zemalja i međunarodne organizacije zadržavaju potpuno vlasništvo nad podacima sadržanima u agregiranim i razvrstanim skupovima podataka dostavljenima u skladu s člankom 99.
3. Unija stječe isključivo globalno vlasništvo nad pravima intelektualnog vlasništva povezanim s izvedenim skupovima podataka koji su izrađeni na temelju razvrstanih skupova podataka iz stavka 1.

Poglavlje IV. OPERACIJE I USLUGE U SVEMIRU (ISOS)

Članak 101.

ISOS

1. Svemirski operatori iz Unije koji provode ISOS od 1. siječnja 2034. moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u ovom članku i Prilogu VIII.
2. Kad je riječ o sredstvima u vlasništvu Unije, svemirske letjelice iznad minisatelitske klase kojima upravljaju svemirski operatori iz Unije moraju imati minimalan tehnički kapacitet za primanje usluga u svemiru.
3. Da bi se postigao minimalni tehnički kapacitet iz stavka 2., svemirska letjelica primatelj kojom upravljaju svemirski operatori iz Unije mora biti opremljena namjenskim sučeljima za usluge svemirskih letjelica (SSI).
4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. radi dopune ove Uredbe:
 - (a) utvrđivanjem glavnih značajki namjenskog načina rada za uslugu koji osigurava kooperativno ponašanje svemirske letjelice primatelja i smanjuje rizik od sudara i kvarova nakon usluge;
 - (b) ako objekti svemirskog otpada ugrožavaju druge svemirske letjelice i povećavaju rizik od onečišćenja u orbiti, utvrđivanjem zahtjeva potrebnih za uklanjanje otpadnih objekata iz orbita pomoću ISOS-a (aktivno uklanjanje otpada), uključujući zahtjeve koji se primjenjuju na koncept operacija.
5. Komisija putem provedbenih akata utvrđuje sljedeće:
 - (a) načela koncipiranja namjenskog SSI-ja iz stavka 3.;
 - (b) načela konstruiranja modularnih funkcionalnih satelitskih modula (satAPPs) koji se mogu povezati sa svemirskom letjelicom kako bi se omogućila nova funkcionalnost svemirskih letjelica ili korisni teret, uz korištenje SSI-ja.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

Poglavlje V. PRAVILA U ORBITALNOM PROMETU

Članak 102.

Nadzorna preispitivanja i ažuriranja od subjekta za izbjegavanje sudara

1. Nadležno tijelo može zatražiti od pružatelja svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije iz članka 64. stavka 1. da mu dostavi ažurirane informacije o njegovoj

svemirskoj letjelici u kontekstu godišnjeg izvješćivanja ili posebnih istraga koje se provode nad operatorima svemirskih letjelica iz Unije.

2. Po primitku takvog zahtjeva pružatelj svemirskih usluga izbjegavanja sudara iz Unije iz članka 64. stavka 1. izvješćuje nadležno tijelo o sljedećem:
 - (a) ispunjavaju li mjere koje je uveo operator svemirskih letjelica iz Unije zahtjeve navedene u planovima za smanjenje svemirskog otpada iz članka 70. stavka 2. prvog podstavka tijekom svih faza svemirske misije;
 - (b) je li orbitalni položaj u skladu s odabranom orbitom na temelju članka 69.;
 - (c) ispunjava li operator svemirskih letjelica iz Unije zahtjeve utvrđene u članku 64. stavcima 1., 2., 3. i 4. te, ako je primjenjivo, u članku 101. stavku 3.

Članak 103.

Uvjeti za manevre izbjegavanja sudara u slučaju događaja od velikog interesa

1. Ako subjekt za izbjegavanje sudara iz članka 64. stavka 1. objavi upozorenje o događaju od velikog interesa između dvije svemirske letjelice kojima se može manevrirati i odluči da jedna od njih mora izvesti manevar izbjegavanja sudara (CAM), njihov predloženi manevar izbjegavanja sudara temelji se na sljedećim načelima:
 - (a) najveća moguća zaštita letjelica s posadom;
 - (b) smanjenje početnog rizika od sudara za najmanje jedan red veličine ispod praga za manevar za upozorenje o događaju od velikog interesa; i
 - (c) izbjegavanje nastajanja nerazumnih rizika od sekundarnih konjunkcija.
2. Ako su obje svemirske letjelice registrirane kod subjekta za izbjegavanje sudara iz članka 64. stavka 1., operatori svemirskih letjelica iz Unije nastoje u razumnom roku dogovoriti strategiju za provedbu manevra izbjegavanja sudara iz stavka 1. koju koordinira taj subjekt.
3. Ako se dogovor ne može postići u razumnom roku u skladu sa stavkom 2., subjekt za izbjegavanje sudara iz članka 64. stavka 1. predlaže strategiju djelovanja. U toj se strategiji uzimaju u obzir pravila prednosti prolaska i temelji se barem na sljedećim elementima:
 - (a) zaštita letjelice s posadom;
 - (b) sudjelovanje svemirske letjelice koja je dio konstelacije;
 - (c) operativna sposobnost za manevre izbjegavanja sudara;
 - (d) stanje svemirske letjelice;
 - (e) ekscentricitet orbita svemirskih letjelica;
 - (f) starost svemirske letjelice;
 - (g) faza i vrsta dotične svemirske misije.
4. Ako jedna od te dvije svemirske letjelice nije registrirana kod subjekta za izbjegavanje sudara iz članka 64. stavka 1., taj subjekt uspostavlja s njom kontakt.
5. U slučaju uspješnog kontakta iz stavka 4. subjekt za izbjegavanje sudara iz članka 64. stavka 1. u mjeri u kojoj je to moguće:

- (a) razmjenjuje informacije o alatima i metodama koji se upotrebljavaju za izračun rizika od sudara;
 - (b) dijeli sve potrebne podatke i rezultate izračuna kako bi se izbjegao sudar;
 - (c) određuje, u suradnji s oba operatora svemirskih letjelica, najbolje manevre izbjegavanja sudara, uzimajući u obzir elemente plana djelovanja za manevre iz stavka 3.
6. Ako kontakti iz stavka 4. nisu uspješni ili se ne mogu uspostaviti u razumnom roku, subjekt za izbjegavanje sudara iz članka 64. stavka 1. operatoru svemirskih letjelica iz Unije preporučuje strategiju djelovanja kojom se barem poštuju načela navedena u stavku 1. i obavješćuje drugog operatora svemirskih letjelica iz Unije o planiranom djelovanju.

Poglavlje VI.

NORMIZACIJA I ZAJEDNIČKE SPECIFIKACIJE

Članak 104.

Norme

1. U skladu s [člankom 10. stavkom 1. Uredbe \(EU\) br. 1025/2012](#) Komisija od jedne ili nekoliko europskih organizacija za normizaciju traži da izrade norme u odnosu na sljedeće bitne zahtjeve:
 - (a) zahtjeve utvrđene u članku 72. stavku 2. prvom podstavku za potrebe dokazivanja usklađenosti s člankom 72. stavkom 1.;
 - (b) zahtjeve utvrđene u članku 25. stavku 5. prvom podstavku za potrebe dokazivanja usklađenosti s člankom 25. stavkom 2.

Pri pripremi zahtjeva za normizaciju iz prvog podstavka Komisija može uzeti u obzir postojeće europske ili međunarodne norme koje su na snazi ili su u izradi kako bi se pojednostavnila izrada normi u skladu s [Uredbom \(EU\) br. 1025/2012](#).
2. Ako su ispunjeni uvjeti iz stavka 3., Komisija donosi provedbene akte kojima se utvrđuju zajedničke specifikacije koje obuhvaćaju tehničke zahtjeve potrebne za ispunjavanje bitnih zahtjeva iz stavka 1. prvog podstavka.
3. Provedbeni akti iz stavka 2. donose se u bilo kojem od sljedećih slučajeva ako je Komisija u skladu s [člankom 10. stavkom 1. Uredbe \(EU\) br. 1025/2012](#) zatražila od jedne ili više europskih organizacija za normizaciju da izrade normu za bitne zahtjeve iz stavka 1. prvog podstavka i ako nastupi jedna od sljedećih situacija:
 - (a) zahtjevi nisu obuhvaćeni usklađenim normama ili njihovim dijelovima na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*;
 - (b) zahtjevi su obuhvaćeni usklađenim normama ili njihovim dijelovima na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*, ali primjena tih normi ili njihovih dijelova dovodi do nesukladnosti s bitnim zahtjevima; ili
 - (c) ako Komisija smatra da postoji potreba za rješavanjem hitnog pitanja.

Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 114. stavka 3.

Glava V.

ODLUKE O ISTOVJETNOSTI, MEĐUNARODNI SPORAZUMI I REŽIMI ZA MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE

Članak 105.

Istovjetnost

1. Komisija može, na temelju detaljne procjene, donijeti odluku o istovjetnosti provedbenim aktima u skladu s člankom 114. stavkom 2., u kojoj navodi da se pravnim i nadzornim okvirom treće zemlje osigurava da svemirski operatori iz trećih zemalja s poslovnim nastanom u toj trećoj zemlji ispunjavaju pravno obvezujuće zahtjeve koji su istovjetni zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi te da se na njih primjenjuje učinkovit nadzor i provedba u toj trećoj zemlji.
2. Pravni i nadzorni okvir treće zemlje smatra se istovjetnim ovoj Uredbi samo ako ispunjava barem sljedeće uvjete:
 - (a) svemirski operatori iz trećih zemalja s poslovnim nastanom u toj trećoj zemlji moraju imati odobrenje za rad i na njih se primjenjuje kontinuirani učinkoviti nadzor i provedba;
 - (b) na svemirske operatore iz trećih zemalja s poslovnim nastanom u toj trećoj zemlji primjenjuju se pravno obvezujuća pravila koja su istovjetna zahtjevima iz članka 15.; i
 - (c) pravni i nadzorni okvir te treće zemlje predviđa djelotvoran istovjetan sustav priznavanja pružatelja svemirskih usluga koji imaju odobrenje za rad u skladu s pravnim sustavom treće zemlje.
3. Komisija odlukama o istovjetnosti može priložiti posebne uvjete, na primjer ako je vjerojatno da će razmjer i opseg svemirskih podataka ili svemirskih usluga koje pružaju svemirski operatori iz trećih zemalja biti od strateške važnosti za Uniju ili osigurati da Komisija, Agencija i nadležna tijela imaju potrebne instrumente za sprečavanje regulatorne arbitraže.

U odluci se navodi donosi li se na određeno razdoblje.
4. Komisija svake godine obavješćuje Europski parlament i Vijeće o odlukama o istovjetnosti koje je Komisija donijela ili povukla u izvještajnoj godini.
5. Agencija utvrđuje aranžmane za suradnju s relevantnim nadležnim tijelima trećih zemalja čiji su pravni i nadzorni okviri priznati istovjetnima u skladu sa stavkom 1.

Tim aranžmanima određuju se barem:

 - (a) mehanizmi razmjene informacija između Agencije i relevantnih nadležnih tijela dotičnih trećih zemalja, među ostalim pristup svim informacijama koje Agencija zatraži o svemirskim operatorima iz trećih zemalja kojima je izdano odobrenje za rad u trećim zemljama;
 - (b) mehanizmi za brzo obavješćivanje Agencije ako nadležno tijelo treće zemlje smatra da svemirski operatori iz trećih zemalja, koje je Agencija registrirala u URSO-u, u skladu s člankom 24. krše uvjete odobrenja u toj trećoj zemlji ili druge propise koje su dužni poštovati;

- (c) postupci za koordinaciju aktivnosti, među ostalim istrage i inspekcije na lokaciji koje Agencija može provoditi u suradnji s nadležnim tijelima država članica, nakon što je o tome propisno obavijestila nadležno tijelo treće zemlje.
6. Komisija u suradnji s Agencijom prati je li pravni i nadzorni okvir treće zemlje i dalje istovjetan zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi.
- Ako pravni i nadzorni okvir treće zemlje prestane biti istovjetan, Komisija stavlja izvan snage predmetnu odluku o istovjetnosti.

Članak 106.

Međunarodni sporazumi s trećim zemljama

1. Unija može sklapati sporazume o suradnji s trećim zemljama o pitanjima obuhvaćenima ovom Uredbom, posebice za:
 - (a) olakšavanje uzajamnog priznavanja pravila o pitanjima obuhvaćenima ovom Uredbom;
 - (b) olakšavanje uzajamnog priznavanja tehničkih procjena koje provode kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti te relevantna tijela i tehnička tijela trećih zemalja;
 - (c) utvrđivanje pojedinosti i postupaka za odstupanje za usluge lansiranja iz članka 19.;
 - (d) utvrđivanje uvjeta za upotrebu u Uniji svemirskih usluga ili svemirskih podataka koje pruža svemirski operator iz treće zemlje koji je tijelo javne vlasti ili koji upravlja ili posjeduje vojna sredstva svemirske infrastrukture, među ostalim za civilnu upotrebu.
2. Agencija može surađivati s relevantnim nadzornim tijelima trećih zemalja, osim onih iz stavka 1. točke (b), te, ako Komisija to odobri, može sklapati memorandume o razumijevanju i radne dogovore s takvim tijelima ili tijelima međunarodnih organizacija.

Članak 107.

Režimi koji se primjenjuju na međunarodne organizacije

1. Komisija može, sporazumom o doprinosu, međunarodnoj organizaciji povjeriti provedbu zadaća za upravljanje sredstvima u vlasništvu Unije.

U tim sporazumima o doprinosu utvrđuju se uvjeti te praktični i operativni dogovori za kontrolu primjene zahtjeva utvrđenih u glavi IV. od strane te međunarodne organizacije.
2. Ako međunarodna organizacija upravlja sredstvima iz članka 5. prvog stavka točke 21., države članice osiguravaju da ta međunarodna organizacija ispunjava zahtjeve utvrđene u glavi IV. u kontekstu odobrenja za rad iz članka 6. stavka 1.
3. Ako međunarodna organizacija upravlja vlastitim sredstvima svemirske infrastrukture, Unija nastoji sklopiti sporazume s tom međunarodnom organizacijom.

U sporazumu iz prvog podstavka utvrđuju se uvjeti te praktični i operativni dogovori za kontrolu primjene zahtjeva utvrđenih u glavi IV. od strane te međunarodne organizacije, uz poštovanje njezina institucionalnog okvira.

Članak 108.

Odnosi s Europskom svemirskom agencijom

1. Unija nastoji sklopiti sporazum s Europskom svemirskom agencijom (ESA) kako bi ostvarila ciljeve ove Uredbe i ojačala suradnju između Unije i ESA-e.
2. Sporazum iz stavka 1. utvrđuje uvjete pod kojima ESA provodi zahtjeve utvrđene u glavi IV. te praktične i operativne dogovore za kontrolu primjene takvih zahtjeva, osobito:
 - (a) ako ESA ne upravlja sredstvima u vlasništvu Unije, aranžmane koji su ESA-i potrebni za provedbu tehničke procjene koja Komisiji omogućuje procjenu usklađenosti svemirskog operatora iz Unije koji upravlja svemirskim sredstvima u vlasništvu Unije sa zahtjevima utvrđenima u Uredbi radi izdavanja odobrenja za rad i provedbe kontinuiranog nadzora iz članka 11. stavka 1. prvog podstavka;
 - (b) ako ESA upravlja sredstvima u vlasništvu Unije ili ih posjeduje, potrebne aranžmane i uvjete za omogućivanje aktivnosti tehničke procjene i zadaća izdavanja odobrenja za rad i nadzora;
 - (c) svaku pomoć koju ESA može pružiti u vezi s tehničkim specifikacijama potrebnima za normizaciju, pod nadzorom Komisije, uzimajući u obzir postojeće međunarodne tehničke norme za svemirske aktivnosti.
3. ESA može pružiti pomoć državama članicama provođenjem tehničkih procjena u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom (b).

Sporazumom iz stavka 1. utvrđuju se uvjeti za priznavanje ESA-e kao kvalificiranog tehničkog tijela za svemirske aktivnosti.
4. Na zahtjev Komisije ESA može prisustvovati kao promatrač ili član bilo kojoj relevantnoj savjetodavnoj skupini tehničke prirode koja se može osnovati na temelju ove Uredbe.

Glava VI. MJERE POTPORE

Poglavlje I. MJERE ZA IZGRADNJU KAPACITETA

Članak 109.

Izgradnja kapaciteta

1. Komisija podržava svemirske operatore, nadležna tijela i kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti u provedbi ove Uredbe, i to:
 - (a) izradom smjernica, metodologija i primjera dobre prakse, u bliskoj suradnji s Agencijom i ENISA-om, prema potrebi, o sljedećem:

- i. korištenju oznaka Unije za sigurnost u svemiru izdanih u skladu s člankom 112. stavkom 4. u kontekstu postupaka javne nabave koji se provode na nacionalnoj razini;
 - ii. zahtjevima koji se primjenjuju na nova područja ili područja u razvoju, kao što su pravila o servisiranju u orbiti ili pravila u orbitalnom prometu;
 - iii. prema potrebi, drugim pitanjima obuhvaćenima ovom Uredbom;
 - (b) poboljšanjem, uz pomoć Agencije, suradnje i razmjene informacija o pitanjima obuhvaćenima glavom IV. poglavljem II. olakšavanjem uvođenja aranžmana za razmjenu informacija iz članka 29. Direktive (EU) 2022/2555.
2. Komisija podupire izgradnju kapaciteta te istraživačke i inovacijske aktivnosti sufinanciranjem zajedničkih istraživačkih i razvojnih projekata kako bi se industriji omogućilo uvođenje tehnoloških rješenja kojima se olakšava ispunjavanje zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi u sljedećim područjima:
- (a) razvoj tehnologija i protokola šifriranja;
 - (b) razvoj ugrađenih sigurnosnih sustava;
 - (c) razvoj tehnologija i koncepata ISOS-a;
 - (d) bilo koja druga pitanja obuhvaćena ovom Uredbom.
- Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 113. radi dopune ove Uredbe kako bi dodatno utvrdila pitanja iz točke (c) prvog podstavka.
3. Komisija financira:
- (a) izradu normi za neutralizatore raketa-nosača;
 - (b) vaučere za podršku sudjelovanju svemirskih operatora u programima podučavanja s ciljem nadoknade dijela troškova nastalih provedbom zahtjeva utvrđenih u članku 96. stavku 2.
4. Komisija olakšava pristup penetracijskom testiranju vođenom prijetnjama iz članka 88. stavka 3. prvog podstavka mapiranjem dostupnosti takvih usluga testiranja u Uniji i izradom okvirnih ugovora kako bi se osigurao brz i cjenovno prihvatljiv pristup, osobito za MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

Članak 110.

Informacijski portal

- 1. Komisija uz pomoć Agencije uspostavlja i upravlja informacijskim portalom radi potpore provedbi ove Uredbe („informacijski portal”).
- 2. Informacijski portal obavlja sljedeće zadaće:
 - (a) pomaže svemirskim operatorima u provedbi ove Uredbe;
 - (b) izrađuje popise za provjeru usklađenosti kako bi se postiglo dobrovoljno pristupanje programima Unije za označivanje u svemirskom sektoru uspostavljenima u skladu s člankom 111. stavkom 4. prvim podstavkom;
 - (c) pruža podršku svim relevantnim jedinstvenim kontaktnim točkama koje su imenovale države članice.

3. Države članice obavješćuju Komisiju o svim nacionalnim portalima za korisničku podršku uspostavljenima radi upravljanja upitima o pravilima, postupcima i procesima izdavanja odobrenja za rad.

Komisija osigurava interoperabilnost takvih portala korisničke podrške s informacijskim portalom.

Poglavlje II.

OKVIR UNIJE ZA SVEMIRSKU OZNAKU

Članak 111.

Programi Unije za označivanje u svemirskom sektoru

1. Komisija uvodi okvir Unije za svemirsku oznaku radi poticanja dobrovoljne primjene visokih standarda zaštite svemirskih aktivnosti.

Okvir Unije za svemirsku oznaku sastoji se od programâ Unije za označivanje iz stavaka 2. i 3.

2. Program Unije za označivanje u svemirskom sektoru utvrđuje detaljne zahtjeve za:
 - (a) smanjenje rizika povezanih sa svemirskim otpadom;
 - (b) poboljšanje sigurnosti i održivosti svemirskih objekata u orbiti, sigurnosti zrakoplova u letu ili sigurnosti osoba i imovine na tlu pri obavljanju svemirskih aktivnosti;
 - (c) smanjenje svjetlosnog onečišćenja svemirskih letjelica;
 - (d) smanjenje radijskog onečišćenja svemirskih letjelica;
 - (e) zaštitu otpornosti svemirske infrastrukture, osobito kritičnih sredstava i otpornosti lanca opskrbe;
 - (f) omogućavanje operacija i usluga u svemiru;
 - (g) doprinos smanjenju utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš.

3. Na zahtjev Komisije Agencija priprema prijedlog programa ili predlaže ažuriranje postojećeg programa Unije za označivanje u svemirskom sektoru.

U programu Unije za označivanje u svemirskom sektoru može se odrediti jedna ili više razina zaštite za određene svemirske misije, usluge ili proizvode na koje se odnosi, i to: osnovna, znatna ili visoka.

U tom se slučaju osigurava da određena razina zaštite odgovara razini zaštite iz zahtjeva utvrđenih u odgovarajućem programu Unije za označivanje u svemirskom sektoru.

4. Komisija provedbenim aktima donosi:
 - (a) predložak za elemente programa svemirske oznake Unije, uključujući njihovo trajanje;
 - (b) programe Unije za označivanje u svemirskom sektoru na temelju prijedloga programa ili ažuriranja postojećeg programa Unije za označivanje u svemirskom sektoru.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 114. stavka 2.

5. Agencija održava namjensku internetsku stranicu na kojoj se pružaju ažurirane informacije i objavljuju programi Unije za označivanje u svemirskom sektoru i svemirske oznake Unije.

Članak 112.

Dodjela i korištenje svemirske oznake Unije

1. Ako svemirski operator želi dobiti svemirsku oznaku Unije, Agenciji podnosi zahtjev za dodjelu svemirske oznake Unije zajedno s detaljnom tehničkom dokumentacijom kojom dokazuje ispunjavanje zahtjeva propisanih u odgovarajućem programu ili programima Unije za označivanje.
Agencija odmah obavještuje Komisiju o podnesenom zahtjevu.
2. Agencija Komisiji dostavlja detaljno mišljenje o usklađenosti zahtjeva za oznaku sa zahtjevima relevantnih programa Unije za označivanje u svemirskom sektoru.
3. Na temelju procjene Agencije Komisija provedbenim aktima odlučuje o zahtjevima za oznaku.
4. Agencija dodjeljuje svemirske oznake Unije onim svemirskim operatorima čije je zahtjeve Komisija odobrila, u skladu sa stavkom 3., na razdoblje koje je određeno u odgovarajućem programu Unije za označivanje u svemirskom sektoru.
5. Agencija redovito provjerava, na vlastitu inicijativu ili na temelju pritužbe, ispunjava li nositelj svemirske oznake Unije zahtjeve za odgovarajuću svemirsku oznaku Unije. Ako Agencija utvrdi da nositelj svemirske oznake Unije ne ispunjava zahtjeve, ona opoziva svemirsku oznaku Unije. Prije opoziva svemirske oznake Unije Agencija mora omogućiti nositelju svemirske oznake Unije da dostavi obrazloženu izjavu.
6. Nositelj svemirske oznake Unije obavještuje Agenciju o svim naknadno otkrivenim nepravilnostima u vezi sa svemirskom misijom, uslugom ili proizvodom koji nosi oznaku, a koje bi mogle utjecati na njegovu usklađenost sa zahtjevima za odgovarajuću svemirsku oznaku Unije.
7. Zabranjuje se svako lažno ili zavaravajuće oglašavanje ili uporaba svemirske oznake Unije ili logotipa koji bi se mogao krivo protumačiti kao svemirska oznaka Unije.

Glava VII.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 113.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 41. stavka 3., članka 44. stavka 3., članka 56. stavka 9. prvog podstavka, članka 70. stavka 4., članka 78. stavka 3., članka 79. stavka 4., članka 82. stavka 4., članka 83. stavka 5., članka 84. stavka 5., članka 85. stavka 4., članka 86. stavka 4., članka 92. stavka 4., članka 93. stavka 7. drugog podstavka, članka 101. stavka 4. prvog podstavka i članka 109. stavka 2. drugog podstavka dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od 1. siječnja 2027.

3. Za svaki delegirani akt iz stavka 2. Agencija, nakon provedbe javnih savjetovanja, Komisiji do 1. srpnja 2028. dostavlja formalna tehnička mišljenja. Za pitanja obuhvaćena glavom IV. poglavljem II. Agencija se savjetuje s ENISA-om.
4. Europski parlament ili Vijeće može u svakom trenutku opozvati delegiranje ovlasti iz članka 41. stavka 3., članka 44. stavka 3., članka 56. stavka 9. prvog podstavka, članka 70. stavka 4., članka 78. stavka 3., članka 79. stavka 4., članka 82. stavka 4., članka 83. stavka 5., članka 84. stavka 5., članka 85. stavka 4., članka 86. stavka 4., članka 92. stavka 4., članka 93. stavka 7. drugog podstavka, članka 101. stavka 4. prvog podstavka i članka 109. stavka 2. drugog podstavka.

Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
5. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
6. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
7. Delegirani akt donesen na temelju članka 41. stavka 3., članka 44. stavka 3., članka 56. stavka 9. prvog podstavka, članka 70. stavka 4., članka 78. stavka 3., članka 79. stavka 4., članka 82. stavka 4., članka 83. stavka 5., članka 84. stavka 5., članka 85. stavka 4., članka 86. stavka 4., članka 92. stavka 4., članka 93. stavka 7. drugog podstavka, članka 101. stavka 4. prvog podstavka i članka 109. stavka 2. drugog podstavka stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 114.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu [Uredbe \(EU\) br. 182/2011.](#)
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se [članak 5. Uredbe \(EU\) br. 182/2011.](#)
3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.
4. Odbor se sastaje u posebnim različitim sastavima kako slijedi:
 - (a) sastav za sigurnost;
 - (b) sastav za otpornost;
 - (c) sastav za okolišnu održivost;
 - (d) sastav za ISOS;
 - (e) sastav za svemirske podatke.
5. U skladu s međunarodnim sporazumima koje je sklopila Unija, predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija mogu biti pozvani da prisustvuju sjednicama

Odbora u svojstvu promatrača pod uvjetima utvrđenima u njegovu poslovniku, vodeći računa o sigurnosti Unije.

Članak 115.

Čuvanje poslovne tajne

1. Na sve povjerljive informacije koje u skladu s ovom Uredbom primi, razmijeni ili prenese bilo koja osoba ili tijelo iz stavka 2. primjenjuje se obveza čuvanja poslovne tajne, kako je utvrđeno u stavcima 2. i 3.
2. Ne dovodeći u pitanje razmjenu ni upotrebu informacija u skladu s ovom Uredbom, obveza čuvanja poslovne tajne primjenjuje se na sve osobe koje rade ili su radile za Komisiju, Agenciju, nadležna tijela ili na kvalificirano tehničko tijelo za svemirske aktivnosti, tijelo, fizičku ili pravnu osobu kojoj su nadležna tijela ili kvalificirana tehnička tijela za svemirske aktivnosti delegirala ovlasti i zadaće, uključujući revizore i stručnjake koje su angažirali.
3. Informacije obuhvaćene poslovnom tajnom, uključujući u kontekstu razmjene informacija između nadležnih tijela iz ove Uredbe i nadležnih tijela imenovanih ili osnovanih u skladu s Direktivom (EU) 2022/2555 i Direktivom (EU) 2022/2557, ne smiju se odavati drugoj osobi ili tijelu, osim na temelju odredaba utvrđenih pravom Unije ili nacionalnim pravom.
4. Sve informacije koje se razmjenjuju među nadležnim tijelima na temelju ove Uredbe, a koje se odnose na poslovanje ili operativne uvjete i ekonomska ili osobna pitanja, smatraju se povjerljivima i podliježu zahtjevu čuvanja poslovne tajne, osim ako nadležno tijelo u trenutku prvog priopćavanja izjavi da se takve informacije mogu objaviti ili je njihova objava potrebna zbog sudskog postupka.

Članak 116.

Evaluacija i preispitivanje

1. Do 1. prosinca 2035. i svakih pet godina nakon toga Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o evaluaciji ove Uredbe, uključujući procjenu okolišnih, gospodarskih i socijalnih učinaka svemirskih aktivnosti na druge sektore, te prema potrebi izvješće o njezinu preispitivanju eventualno popraćeno zakonodavnim prijedlogom. Izvješća se objavljuju.
2. Za potrebe evaluacije i preispitivanja iz stavka 1. Komisija može zatražiti od Agencije i država članica da dostave podatke i informacije. Agencija i države članice Komisiji odmah dostavljaju tražene podatke i informacije.
3. Pri provedbi evaluacije i preispitivanja iz stavka 1. Komisija uzima u obzir mišljenja, stajališta i nalaze Agencije, Europskog parlamenta, Vijeća, država članica i nadležnih tijela, kao i drugih relevantnih tijela i organizacija ili relevantnih izvora.

Članak 117.

Izvješćivanje Komisije

Države članice podnose Komisiji izvješće o stanju provedbe ove Uredbe do 1. prosinca 2031. i svake tri godine nakon toga. Izvješće sadržava informacije o provedbenim mjerama i novostima o svemirskom sektoru na nacionalnoj razini, kao što su aspekti konkurentnosti koji utječu na funkcioniranje unutarnjeg tržišta i elementi o potrebama javne i privatne potrošnje.

U svojem prvom izvješću države članice navode Komisiji svoje pripremne radnje i mjere poduzete na nacionalnoj razini, među ostalim prilagodbe kako bi se osigurala uspješna primjena ove Uredbe.

Članak 118.

Prijelazno razdoblje

1. Za izdavanje odobrenja za sredstva čije se lansiranje planira nakon 1. siječnja 2030. za koje je faza kritičnog pregleda dizajna završila [Ured za publikacije: izračunati 12 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] ova se Uredba primjenjuje tek od 1. siječnja 2032.
2. Nadležna tijela, kad je riječ o svemirskim operatorima iz Unije, i Agencija, kad je riječ o svemirskim operatorima iz trećih zemalja, utvrđuju završetak faze kritičnog pregleda dizajna iz stavka 1. u trenutku kad svemirski operatori podnesu dokaz dobiven od relevantnog subjekta kojemu je ugovorom povjereno tehničko odobrenje dizajna svemirske letjelice.

Članak 119.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2030.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednica
[...]

Za Vijeće
Predsjednik
[...]

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKIM I DIGITALNIM ASPEKTIMA ZAKONODAVNOG PRIJEDLOGA

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o sigurnosti, otpornosti i održivosti svemirskih aktivnosti u Uniji.

1.2. Predmetna područja politike

Novi plan za održiv napredak i konkurentnost Europe

Blagostanje i konkurentnost

1.3. Ciljevi

1.3.1. Opći ciljevi

Cilj je predložene uredbe podržati razvoj i funkcioniranje unutarnjeg tržišta za svemirski sektor.

1.3.2. Specifični ciljevi

Specifični cilj br.

U prijedlogu se utvrđuju četiri specifična cilja:

i. uvođenje okvira Unije kojim se uređuje ponašanje svemirskih operatora u Uniji na način koji omogućava stabilno, predvidljivo i konkurentno poslovno okruženje koje potiče inovacije;

ii. osiguranje mogućnosti praćenja svemirskih objekata i smanjenje stvaranja svemirskog otpada nastalog svemirskim aktivnostima;

iii. izrada usklađene osnovne razine otpornosti svemirskog sektora pomoću okvira za procjenu rizika i pravila o kibernetičkoj sigurnosti prilagođenih svemirskoj infrastrukturi;

iv. izrada zajedničke metode za procjenu i mjerenje utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš u Uniji.

1.3.3. Očekivani rezultati i učinak

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljane korisnike/skupine.

Predloženom uredbom poboljšali bi se uvjeti za funkcioniranje unutarnjeg tržišta za svemirske podatke i svemirske usluge, što bi imalo znatan pozitivan učinak na svemirsku industriju EU-a i njezinu konkurentnost.

Razvoj unutarnjeg svemirskog tržišta povećao bi integraciju među državama članicama, stvorio uvjete za bolji pristup tržištu za poduzeća, poticao inovacije u cijeloj industriji, privukao više privatnih ulaganja i smanjio administrativno opterećenje za poduzeća.

Uvođenje mjera za osiguravanje praćenja svemirskih objekata i smanjenje količine svemirskog otpada doprinijelo bi sigurnijem i održivijem svemirskom okruženju. To bi znatno smanjilo rizik od sudara i nastajanje svemirskog otpada, čime bi se zaštitili operativni sateliti i dugoročna orbitalna održivost.

Izrada usklađene osnovne razine za sva sredstva svemirske infrastrukture i provedba okvirâ za procjenu rizika prilagođenih potrebama kibernetičke sigurnosti svemirskog

sektora povećale bi otpornost svemirskih aktivnosti u Uniji na kibernetičke prijetnje. To bi izgradilo povjerenje u sposobnosti dionika, uključujući privatna poduzeća i državne agencije, dodatno potaknulo uvođenje svemirskih usluga, privuklo ulaganja i potaknulo rast snažne i sigurne svemirske industrije u EU-u.

Izrada zajedničke metode za mjerenje utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš olakšala bi informirano donošenje odluka na temelju standardiziranih parametara, što bi poduzećima omogućilo da ulažu u zelenije tehnologije, a oblikovateljima politika da uravnoteže koristi i rizike svemirskih aktivnosti.

Naposlijetku, uspješna provedba Uredbe povećala bi sposobnost Unije da utječe na globalne norme u području svemira i konkurentnost industrije Unije na globalnim tržištima.

U procjeni učinka priloženoj ovoj Uredbi utvrđena je ukupna godišnja korist za poduzeća (operatore satelita) u iznosu od 677,5 milijuna EUR, što znači da se u potpunosti nadoknađuju troškovi koji proizlaze iz zahtjeva nove Uredbe. Troškovi usklađivanja i provedbe za javna tijela država članica procjenjuju se na 1 do 4 EPRV-a.

1.3.4. Pokazatelji uspješnosti

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća

Sljedeći pokazatelji koristit će se za praćenje uspješne provedbe ove Uredbe i procjenu učinka i reakcije tržišta, posebno MSP-ova.

Specifični ciljevi	Pokazatelj	Metoda	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost ⁽¹⁾	Godišnja procjena napretka	Učestalost preispitivanja
Potpora razvoju i funkcioniranju jedinstvenog tržišta za svemirski sektor	Svemirske aktivnosti na jedinstvenom tržištu koje su u skladu s predloženim zakonodavstvom	Podaci država članica	0	100 %	100 % nakon stupanja akta na snagu	Godišnje
Osiguranje mogućnosti praćenja svemirskih objekata i smanjenje nastajanja svemirskog	Broj događaja od velikog interesa	Putem partnerstva EU-SSST	622 (LEO) 33 (MEO) 101 (GEO)	Smanjenje od 10 %	Smanjenje od ~5 % godišnje	Godišnje

⁽¹⁾ Ciljne vrijednosti procjenjuju se za razdoblje od 10 godina nakon stupanja Akta na snagu, uzimajući u obzir prosječni životni vijek komercijalnih satelita u svim orbitama.

otpada						
Osiguranje mogućnosti praćenja svemirskih objekata i smanjenje nastajanja svemirskog otpada	Broj uspješnih odstranjivanja na kraju životnog vijeka	Putem partnerstva EU-SSST	GEO: 60 % LEO: 65 %	90 % za sve orbite	Povećanje od ~3 % godišnje	Godišnje
Izrada okvira za procjenu rizika prilagođenog kibernetičkoj sigurnosti svemirske infrastrukture	Broj prijavljenih značajnih kibernetičkih incidenata koji su ublaženi	EUSPA putem mehanizma izvješćivanja (za sredstva u vlasništvu EU-a); timovi za odgovorna računalne sigurnosne incidente (CSIRT-ovi) / jedinstvene kontaktna točka (SPOC) (prema NIS-u) i nacionalni centri za praćenje svemira za druga sredstva	Nije navedeno	Smanjenje od 50 %	50 % nakon stupanja akta na snagu	Godišnje
Izrada zajedničke metode za	% zastupljenosti tržišnog	Podaci država	0 %	≥51 %	≥51 %	Godišnje

mjerenje utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš	udjela EU-a u izradi PEFCR-a	članica				
Izrada zajedničke metode za mjerenje utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš	% svemirskih operatora koji provode izvješćivanj e o okolišu	Podaci država članica	40 % ⁽²⁾	80 % ⁽³⁾	80 % nakon uvođenja okvira za PEFCR	Godišnje
Izrada zajedničke metode za mjerenje utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš	Broj svemirskih misija koje primjenjuju standardizir ani okvir za LCA	Podaci država članica	Nema podataka (nedostata k standardizi ranog okvira za LCA za svemirske aktivnosti)	80 % ⁽⁴⁾	Nakon uvođenja okvira za LCA	Godišnje nakon uvođenja okvira
Izrada zajedničke metode za mjerenje utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš	Ekološki otisak svemirskih aktivnosti (npr. emisije CO ₂)	Podaci država članica	Nema podataka (nedostata k zajedničke metode mjerenja)	Potrebno pratiti	Nakon uvođenja okvira za PEFCR, zatim godišnji ciljevi smanjenja	Godišnje nakon uvođenja okvira

1.4. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

- ☒ **novo djelovanje**
- ☐ **novo djelovanje nakon pilot-projekta / pripremnog djelovanja** ⁽⁵⁾
- ☐ **produženje postojećeg djelovanja**
- ☐ **spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje**

⁽²⁾ S obzirom na to da se u nekoliko nacionalnih propisa o svemiru u EU-u, npr. u Francuskoj, Belgiji, Danskoj, Finskoj i Grčkoj, već nalaže da operatori izrade procjene utjecaja na okoliš za izdavanje dozvola.

⁽³⁾ S obzirom na to da se na mikropoduzeća i sveučilišta mogu primjenjivati izuzeća i da oni čine oko 10 – 20 % svemirskih misija u Europi

⁽⁴⁾ Ibid.

⁽⁵⁾ Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

1.5. Obrazloženje prijedloga/inicijative

1.5.1. Potrebe koje treba zadovoljiti kratkoročno ili dugoročno, uključujući detaljan vremenski okvir provedbe inicijative

Ukupno 13 država članica ima zakone o svemiru, a sve je više njih u postupku izrade zakonodavstva o svemiru kako bi odgovorile na povećanje svemirskih aktivnosti i pojavu novih konkurenata na tržištu. Nedostatak koordinacije i regulatorne razlike doveli su do fragmentiranog pravnog okvira koji može predstavljati prepreku pružanju svemirskih usluga i svemirskih podataka na jedinstvenom tržištu.

Bez koordinacije, načini i pristupi reguliranju svemirskih aktivnosti u Uniji i dalje će se razvijati u različitim smjerovima. Predloženom uredbom stoga se uvodi ciljano usklađivanje ključnih zahtjeva u postupcima izdavanja odobrenja za pružanje svemirskih aktivnosti i usluga. Ključni zahtjevi uglavnom obuhvaćaju sigurnost, otpornost i okolišnu održivost svemirskih aktivnosti. Na ISOS i orbitalni promet primjenjuju se ograničene odredbe.

Dosljedna i ujednačena razina zaštite svih sredstava svemirske infrastrukture olakšava pružanje svemirskih usluga, slobodno kretanje svemirskih podataka dobivenih upotrebom takve svemirske infrastrukture te sposobnost svemirskih operatora da provode svemirske aktivnosti u više jurisdikcija bez prepreka. Uredba bi stoga omogućila pravnu sigurnost za svemirske operatore i korisnike u Uniji.

Uredba se primjenjuje na sva sredstva lansirana nakon 1. siječnja 2030. Međutim, za sredstva koja su još uvijek u fazi kritičnog projektiranja, Uredbom se predviđa prijelazno razdoblje od dodatna 24 mjeseca za postizanje usklađenosti.

Pojedini aspekti, kao što su oni povezani s upravljanjem, trebali bi biti spremni za provedbu do 2030. Države članice trebale bi do tog datuma imenovati postojeća tijela ili osnovati nova tijela za obavljanje zadaća utvrđenih u Uredbi te razviti tehničko stručno znanje i kapacitete kako bi se omogućila uspješna provedba ove Uredbe putem kvalificiranih tehničkih tijela za svemirske aktivnosti koja obavljaju zadaće tehničke procjene.

Na razini Unije Agencija EU-a za svemirski program (Agencija) trebala bi uspostaviti sve potrebne strukture, unutarnje procese i postupke za preuzimanje novih odgovornosti koje su joj povjerene Uredbom.

Nove odgovornosti naročito se odnose na tehničku procjenu kako bi se Komisiji pomoglo u novim zadaćama izdavanja odobrenja za rad i nadzora svemirskih operatora iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije, registracije i nadzora operatora iz trećih zemalja te provedbe tehničkih procjena za države članice koje na svojem državnom području nemaju kvalificirana tehnička tijela. Osim toga, Agencija osigurava koordinaciju aktivnosti Mreže Unije za otpornost svemira (EUSRN), prati incidente povezane sa sredstvima u vlasništvu Unije, upravlja izradom i provedbom novih programa Unije za označivanje u svemirskom sektoru te doprinosi izradi i provedbi različitih mjera potpore predviđenih ovom Uredbom.

Agencija bi se trebala pripremiti za izvršavanje svojih novih ovlasti tehničke procjene kako bi pomogla Komisiji pri izvršavanju nadzornih zadaća te za osnivanje namjenskih unutarnjih struktura u tu svrhu, kao što su Odbor za usklađenost i Odbor za žalbe.

Do trenutka početka primjene Uredbe trebalo bi već uspostaviti niz baza podataka i s njima povezanih alata, u prvom redu Registar svemirskih objekata Unije (URSO) i

bazu podataka Unije s popisom kontakata za upozorenja o događajima od velikog interesa.

Europska komisija delegiranim i/ili provedbenim aktima razrađuje tehničke zahtjeve potrebne za provedbu pravila utvrđenih u ovoj Uredbi i izdaje zahtjeve za normizaciju za izradu usklađenih normi.

Na kraju, uvode se mjere potpore, putem izgradnje kapaciteta, tehničke pomoći i financiranja, kako bi se države članice i svemirska industrija poduprle i pripremile za provedbu Uredbe te kako bi se nadoknadio dio mogućih troškova provedbe, osobito za *start-up* i *scale-up* poduzeća, MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

- 1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ovog odjeljka „dodana vrijednost sudjelovanja EU-a” je vrijednost koja proizlazi iz djelovanja EU-a i dodatna je u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

Svemirske aktivnosti imaju izrazitu prekograničnu dimenziju jer svemirsku infrastrukturu proizvedenu u jednoj državi članici često koriste poduzeća koja posluju na cijelom unutarnjem tržištu, dok svemirski operatori često moraju ishoditi više odobrenja za rad u nekoliko država članica. Novonastali neujednačeni okvir potencijalno različitih nacionalnih pravila mogao bi ugroziti konkurentno jedinstveno tržište svemirskih proizvoda i svemirskih usluga te svemirskih podataka.

Potrebno je zajedničko djelovanje na razini Unije kako bi se povećala zajednička razina sigurnosti, otpornosti i okolišne održivosti svemirskih aktivnosti u cijeloj Uniji. To predstavlja jasnu dodanu vrijednost u odnosu na pojedinačne mjere država članica putem (1) uspostave jednakih uvjeta u cijeloj Uniji usklađivanjem ključnih zahtjeva u uvjetima za izdavanje odobrenja za rad koji se odnose na sigurnost, otpornost i utjecaj svemirskih aktivnosti na okoliš; (2) poboljšanja koordinacije država članica, čime se izbjegavaju preklapanja, udvostručavanja i proturječja uvođenjem usklađenih mehanizama na cijelom unutarnjem tržištu; (3) ujednačenog poboljšanja razine zaštite svemirske infrastrukture kojom se jača njezin kapacitet za dostavu svemirskih podataka, što pak omogućuje pružanje usluga na cijelom unutarnjem tržištu; i (4) osiguravanja dosljednosti pri izračunu utjecaja svemirskih aktivnosti na okoliš u Uniji.

Zajednički pristup sigurnim, otpornim i održivim svemirskim aktivnostima na razini Unije donio bi višestruke koristi svemirskom sektoru Unije jer bi se pružila pravna sigurnost, uklonile prepreke u pružanju svemirskih usluga i svemirskih podataka, smanjilo administrativno opterećenje i troškovi povezani s višestrukim i različitim nacionalnim zahtjevima, potaknulo tržišno natjecanje i omogućio pristup većim tržištima.

Koordinirano djelovanje Uniji bi omogućilo da usmjerava i jača buduće globalne standarde o sigurnosti, otpornosti i održivosti svemirskih aktivnosti, čime bi se Unija pozicionirala kao tijelo za određivanje globalnih standarda u području u kojem su hitno potrebna rješenja za nove rizike u vezi s korištenjem orbita i svemira.

Unija bi istodobno nastojala pregovarati o sporazumima o uzajamnom priznavanju s trećim zemljama koji bi poboljšali pristup svemirske industrije EU-a tržištu.

- 1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Ova je Uredba prva takve vrste u području svemira i uvodi ciljano usklađivanje ključnih aspekata u izdavanju odobrenja za obavljanje svemirskih aktivnosti. Istodobno se temelji na određenim elementima novog zakonodavnog okvira i na iskustvima stečenima u provedbi zakonodavstva Unije o usklađivanju proizvoda i usluga.

Kako bi se očuvala i povećala konkurentnost i inovacije svemirskog sektora u Uniji, osobito u vezi sa *start-up* poduzećima, MSP-ovima i istraživačkim institucijama, Uredba se nadovezuje i na iskustva iz najnovijih zakonodavnih akata, kao što su Akt o umjetnoj inteligenciji ili Akt o kibernetičkoj otpornosti.

U tom će smislu (a) sadržavati mjere potpore kako bi se poduzećima, osobito *start-up* i *scale-up* poduzećima, MSP-ovima i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije, pomoglo da se usklade s mjerama utvrđenima u ovoj Uredbi, uključujući, ali ne ograničavajući se na podučavanje i mentorstvo, tehničku pomoć i potporu razvoju novih tehnoloških rješenja; (b) pravila oblikovati u skladu s načelom proporcionalnosti, predviđajući blaže režime ovisno o različitim kriterijima, kao što su veličina svemirskog operatora, kritičnost svemirske misije, korištena svemirska sredstva ili orbita.

1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

Uredbom se utvrđuju ključni zajednički i minimalni zahtjevi za aspekte sigurnosti i otpornosti te okolišne aspekte svemirskih aktivnosti za svemirske operatore iz Unije i za operatore s poslovnim nastanom u trećim zemljama koji pružaju svemirske podatke u Uniji.

Ova se Uredba ujedno nadovezuje na određene temeljne elemente novog zakonodavnog okvira, kao što su prijavljena tijela, ocjenjivanje sukladnosti i izrada usklađenih normi, koji su pritom prilagođeni potrebama u području svemira, uzimajući u obzir postupan pristup regulaciji u tom području.

Prijedlog bi se temeljio na strukturama i mehanizmima uvedenima u kontekstu drugih zakonodavnih akata o otpornosti i kibernetičkoj sigurnosti, kao što su Direktiva 2022/2555 (Direktiva NIS2) i Direktiva 2022/2557 (Direktiva o otpornosti kritičnih subjekata), i osigurao koordinaciju s njima.

Kad je riječ o okolišnoj održivosti, uključivanje načela procjene životnog ciklusa (LCA) u svemirske aktivnosti u skladu je s općim ciljem Unije za postizanje veće održivosti i odgovornosti za okoliš u svemirskom sektoru.

Ključno je osigurati usklađenost s Uredbom o ekološkom dizajnu za održive proizvode ((EU) 2024/1781) koja nalaže digitalnu putovnicu za proizvode uređene ovom Uredbom i stoga bi se mogla primjenjivati čak i na svemirske aktivnosti. Specifični ciljevi i ograničenja svemirskih aktivnosti uzet će se u obzir pri reguliranju proizvoda koji na njih utječu.

Uključivanje procjene životnog ciklusa u projekte povezane sa svemirom primjenom zajedničke metode (koja se temelji na Preporuci Komisije o ekološkom otisku proizvoda i metodama mjerenja ekološkog otiska proizvoda (C(2021) 9332 final) olakšava usklađivanje s regulatornim okvirima te poboljšava procjene i objave o održivosti, čime se potiče usklađivanje s ciljevima VFO-a i promiču sinergije s drugim instrumentima za održiv i odgovoran razvoj svemirskih aktivnosti Unije.

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

Područja djelovanja kojima bi Agencija trebala upravljati odgovaraju njezinu trenutačnom mandatu i općim zadaćama. Međutim, ta područja zahtijevat će specifične profile ili nova zaduženja koja se ne mogu u potpunosti pokriti postojećim resursima Agencije niti riješiti preraspodjelom.

Za određene horizontalne zadaće (npr. administrativna potpora, pravni savjeti, upravljanje ugovorima) Agencija bi mogla iskoristiti postojeće resurse, čime bi se povećala učinkovitost. Uspostavit će se i sinergije s postojećim unutarnjim tehničkim strukturama (npr. sigurno informacijsko okruženje za razmjenu klasificiranih podataka s centrima za praćenje sigurnosti država članica).

1.6. Trajanje prijedloga/inicijative i njegova/njezina financijskog učinka

☐ **Ograničeno trajanje**

☐ na snazi od [DD. MM.] GGGG. do [DD. MM.] GGGG.

☐ financijski učinak od GGGG. do GGGG. za odobrena sredstva za preuzimanje obveza i od GGGG. do GGGG. za odobrena sredstva za plaćanje

☒ **Neograničeno trajanje**

početna provedba od 2030. do 2031.,

nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Planirani načini izvršenja proračuna⁽⁶⁾

☒ **Izravno upravljanje** Komisije

☒ preko njezinih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije

☐ preko izvršnih agencija

☐ **Podijeljeno upravljanje** s državama članicama

☐ **Neizravno upravljanje** povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

☐ trećim zemljama ili tijelima koja su one imenovala

☐ međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)

☐ Europskoj investicijskoj banci i Europskom investicijskom fondu

☐ tijelima iz članaka 70. i 71. Financijske uredbe

☐ tijelima javnog prava

☐ tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva

☐ tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva

⁽⁶⁾ Informacije o načinima izvršenja proračuna i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na stranicama BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

- tijelima ili osobama kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike u skladu s glavom V. Ugovora o Europskoj uniji i koji su navedeni u relevantnom temeljnom aktu
- tijelima osnovanima u državi članici koja su uređena privatnim pravom države članice ili pravom Unije i ispunjavaju uvjete da im se u skladu sa sektorskim pravilima povjeri izvršavanje sredstava Unije ili proračunskih jamstava, ako su ta tijela pod nadzorom tijela javnog prava ili tijela uređenih privatnim pravom koja pružaju javne usluge i ta su im nadzorna tijela dala odgovarajuća financijska jamstva u obliku solidarne odgovornosti ili jednakovrijedna financijska jamstva, koja za svako djelovanje mogu biti ograničena na najviši iznos potpore Unije.

Napomene

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Uredba će se periodično evaluirati radi preispitivanja, u roku od pet godina od stupanja na snagu, a zatim svakih pet godina. Osim toga, Europska komisija i Agencija provode nekoliko aktivnosti praćenja u okviru kontinuirane evaluacije djelotvornosti i učinkovitosti mjera u kontekstu praćenja kontrole primjene mjera, među ostalim nadzor i analizu novih aspekata povezanih s primjenom zahtjeva.

Specifični ciljevi i pripadajući pokazatelji pratit će se na godišnjoj osnovi.

Europska komisija posebno provodi kratkoročnu evaluaciju kako bi ocijenila uspješnost Agencije u izvršavanju zadaća predviđenih ovom Uredbom. Europska komisija podnosi izvješće o rezultatima evaluacije Europskom parlamentu i Vijeću.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina izvršenja proračuna, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

Uredbom se utvrđuju novi materijalni zahtjevi za svemirske aktivnosti u cijeloj Uniji, pri čemu se osigurava pošteno tržišno natjecanje među sudionicima na unutarnjem tržištu. Za ta nova pravila potreban je mehanizam za dosljednost prekogranične primjene obveza iz ove Uredbe, kao i dodjela ovlasti izravnog nadzora i provedbe Europskoj komisiji te zadaća tehničke procjene Agenciji.

Za obavljanje tih novih zadaća potrebno je osigurati odgovarajuće resurse službama Europske komisije i Agenciji⁽⁷⁾. Procjenjuje se da će za izvršenje i uspješnu provedbu nove Uredbe biti potrebna tri EPRV-a u Europskoj komisiji (za nadzorne zadaće i odluke).

⁽⁷⁾ Procjenjuje se da će Agencija od 2028. nadalje trebati 17 EPRV-a za upravljanje novim zadaćama, a ENISA jedan EPRV također od 2028. Nove zadaće Agencije uključuju razvoj programa Unije za označivanje za svemirske aktivnosti i upravljanje aktivnostima tehničkih procjena kako bi se Komisiji pružila potpora u izdavanju odobrenja za rad i provedbi nadzora nad svemirskim operatorima iz Unije koji upravljaju sredstvima u vlasništvu Unije, operatorima iz trećih zemalja i međunarodnim organizacijama, te u izvršavanju takvih pomoćnih istražnih ovlasti u tom kontekstu (inspekcije, istrage). Operativni troškovi novih zadaća Agencije financirat će se sustavom naknada za registraciju, penala i novčanih kazni izrečenih svemirskim operatorima (iz EU-a i izvan EU-a). Takav sustav neće pokrivati troškove osoblja Agencije i operativne troškove oznaka.

Procjenjuje se da će za pripremne aktivnosti predviđene tijekom najintenzivnije faze do kraja 2027. biti potrebna dva EPRV-a koja će se zatražiti povrh sredstava dostupnih u trenutnom višegodišnjem financijskom okviru (2021. – 2027.).

2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i sustavima unutarnje kontrole uspostavljenima za njihovo smanjenje

Uredbom se utvrđuju temelji jedinstvenog svemirskog tržišta. Višestruki i različiti nacionalni regulatorni pristupi mogu dovesti do fragmentacije unutarnjeg tržišta, što svemirskim poduzećima otežava snalaženje u različitim pravnim okvirima i njihovu primjenu.

Uredbom se usklađuje nekoliko ključnih zahtjeva za izdavanje odobrenja i registraciju svemirskih aktivnosti (tehnička pravila u području sigurnosti, otpornosti i održivosti svemirskih aktivnosti) te se u tu svrhu utvrđuje upravljačka struktura.

Cilj je tog pristupa pružiti pravnu sigurnost, ukloniti prekogranične prepreke i smanjiti administrativno opterećenje i troškove koji proizlaze iz višestrukih različitih nacionalnih zahtjeva. To bi pojednostavnilo poslovanje svemirskih operatora u Uniji, osobito za nove konkurente na tržištu. Kako bi se spriječio rizik od biranja najpovoljnije jurisdikcije i osigurala dosljedna primjena novog regulatornog okvira, Europskoj komisiji dodijelit će se nove nadzorne i izvršne ovlasti, a Agencija će dobiti ovlasti za pomoć Komisiji provedbom aktivnosti tehničkih procjena. Kako bi se smanjio rizik od administrativnog opterećenja za industriju, predviđen je blagi režim za *start-up* poduzeća, MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije. Usto, kako bi se svemirskoj industriji pomoglo u provedbi Uredbe, predviđene su namjenske mjere potpore za nadoknadu dijela mogućih troškova njezine provedbe za industriju, osobito za *start-up* poduzeća i MSP-ove.

2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrola i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)

nije primjenjivo

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

Postojećim mjerama za sprečavanje prijevara koje se primjenjuju na Europsku komisiju i agencije Unije pokrit će se dodatna odobrena sredstva potrebna za ovu Uredbu.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	Dif./nedif. (8)	zemalja EFTA- e ⁽⁹⁾	zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata ⁽¹⁰⁾	ostalih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
	[XX YY Y Y YY]	Dif./nedif.	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE
	[XX YY Y Y YY]	Dif./nedif.	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE
	[XX YY Y Y YY]	Dif./nedif.	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos
-------------------------	-----------------------	------------------	----------

⁽⁸⁾ Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

⁽⁹⁾ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

⁽¹⁰⁾ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

financijskog okvira	Broj	Dif./nedif.	zemalja EFTA- e	zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata	ostalih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
	[XX YY Y Y YY]	Dif./nedif.	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE
	[XX YY Y Y YY]	Dif./nedif.	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE
	[XX YY Y Y YY]	Dif./nedif.	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

☒ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.

☐ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

3.2.1.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna

u milijunima EUR (na tri decimale)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira		Broj					
Glavna uprava: <.....>			Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
Odobrena sredstva za poslovanje							
Proračunska linija	Obveze	(1a)					0,000

	Plaćanja	(2a)					0,000
Proračunska linija	Obveze	(1b)					0,000
	Plaćanja	(2b)					0,000
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe ⁽¹¹⁾							
Proračunska linija		(3)					0,000
UKUPNA odobrena sredstva za Glavnu upravu <....>	Obveze	=1a+1b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Plaćanja	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje	Obveze	(4)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Plaćanja	(5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA <....> višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	=4+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Plaćanja	=5+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

⁽¹¹⁾ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

Glavna uprava: <.....>			Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
Odobrena sredstva za poslovanje							
Proračunska linija	Obveze	(1a)					0,000
	Plaćanja	(2a)					0,000
Proračunska linija	Obveze	(1b)					0,000
	Plaćanja	(2b)					0,000
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe ⁽¹²⁾							
Proračunska linija		(3)					0,000
UKUPNA odobrena sredstva za Glavnu upravu <...>	Obveze	=1a+1b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Plaćanja	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Glavna uprava: <.....>			Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
Odobrena sredstva za poslovanje							
Proračunska linija	Obveze	(1a)					0,000
	Plaćanja	(2a)					0,000

⁽¹²⁾ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

Proračunska linija	Obveze	(1b)					0,000
	Plaćanja	(2b)					0,000
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe ⁽¹³⁾							
Proračunska linija		(3)					0,000
UKUPNA odobrena sredstva za Glavnu upravu <....>	Obveze	=1a+1b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Plaćanja	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje	Obveze	(4)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Plaćanja	(5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA <....> višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	=4+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Plaćanja	=5+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Godina	Godina	Godina	Godina	UKUPNO VFO

⁽¹³⁾ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

			2024.	2025.	2026.	2027.	2021. – 2027.
UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje (svi naslovi za poslovanje)	Obveze	(4)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Plaćanja	(5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe (svi naslovi za poslovanje)		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
UKUPNA odobrena sredstva iz naslova 1. – 6. višegodišnjeg financijskog okvira (referentni iznos)	Obveze	=4+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Plaćanja	=5+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Naslov višegodišnjeg financijskog okvira		7.			„Administrativni rashodi” ⁽¹⁴⁾		
Glavna uprava: DEFIS			Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
Ljudski resursi			0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Ostali administrativni rashodi			0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
UKUPNO GU DEFIS	Odobrena sredstva		0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
Glavna uprava: <.....>			Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.

⁽¹⁴⁾ Potrebna odobrena sredstva trebaju se odrediti na temelju podataka o godišnjim prosječnim troškovima dostupnih na odgovarajućoj stranici BUDGpedije.

Ljudski resursi		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ostali administrativni rashodi		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
GLAVNA UPRAVA <....> UKUPNO	Odobrena sredstva	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,426

u milijunima EUR (na tri decimale)

		Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1. – 7.⁽¹⁵⁾	Obveze	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
višegodišnjeg financijskog okvira	Plaćanja	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

3.2.2. Procijenjena ostvarenja financirana odobrenim sredstvima za poslovanje (ne ispunjava se za decentralizirane agencije)

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza u milijunima EUR (na tri decimale)

Nave sti			Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz	UKUPNO
-------------	--	--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	--	---------------

⁽¹⁵⁾ Nakon 2027. predlaže se da se procijenjeni troškovi prijedloga financiraju u okviru sljedećeg VFO-a, a da se pritom ne dovodi u pitanje dogovor o VFO-u i programima.

ciljeve i ostvarenja ↓																	trajanja učinka (vidjeti odjeljak 1.6.)	
	OSTVARENJA																	
	Vrsta (16)	Prosječni trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Ukupno Broj	Ukupno Trošak
SPECIFIČNI CILJ br. 1 ⁽¹⁷⁾ : [...]																		
– Ostvarenje																		
– Ostvarenje																		
– Ostvarenje																		
Međuzbroj za specifični cilj br. 1																		

⁽¹⁶⁾ Ostvarenja se odnose na proizvode i usluge koji se isporučuju (npr. broj financiranih studentskih razmjena, kilometri izgrađenih prometnica).

⁽¹⁷⁾ Kako je opisan u točki 1.4.2. „Specifični ciljevi...”

SPECIFIČNI CILJ br. 2...																		
– Ostv arenj e																		
Međuzbroj za specifični cilj br. 2																		
UKUPNO																		

3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

3.2.3.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna

IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
NASLOV 7.					
Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
Međuzbroj za NASLOV 7.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,426
Izvan NASLOVA 7.					

Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Međuzbroj izvan NASLOVA 7.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
UKUPNO	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.3. Ukupna odobrena sredstva

UKUPNO IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA + VANJSKI NAMJENSKI PRIHODI	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
NASLOV 7.					
Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
Međuzbroj za NASLOV 7.	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
Izvan NASLOVA 7.					
Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Međuzbroj izvan NASLOVA 7.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

UKUPNO	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse i ostale administrativne rashode pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

3.2.4. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

3.2.4.1. Financirano iz izglasanog proračuna

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena (EPRV)⁽¹⁸⁾

IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.
Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)				
20 01 02 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)	0	0	0	2
20 01 02 03 (Delegacije EU-a)	0	0	0	0
01 01 01 01 (Neizravno istraživanje)	0	0	0	0
01 01 01 11 (Izravno istraživanje)	0	0	0	0

⁽¹⁸⁾ Ispod tablice navedite koliko je EPRV-a od navedenog broja već raspoređeno za upravljanje djelovanjem i/ili se može preraspodijeliti unutar vaše glavne uprave i koje su vaše neto potrebe.

Druge proračunske linije (navesti)		0	0	0	0
Vanjsko osoblje (EPRV)					
20 02 01 (UO, UNS iz „globalne omotnice”)		0	0	0	0
20 02 03 (UO, LO, UNS i MSD u delegacijama EU-a)		0	0	0	0
za administrativnu potporu [XX 01 YY YY]	– u sjedištu	0	0	0	0
	– u delegacijama EU-a	0	0	0	0
01 01 01 02 (UO, UNS – neizravno istraživanje)		0	0	0	0
01 01 01 12 (UO, UNS – izravno istraživanje)		0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti) – naslov 7.		0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti) – izvan naslova 7.		0	0	0	0
UKUPNO		0	0	0	2

3.2.4.3. Ukupne potrebe za ljudskim resursima

UKUPNO IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA + VANJSKI NAMJENSKI PRIHODI		Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.
Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)					
20 01 02 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)		0	0	0	2

20 01 02 03 (Delegacije EU-a)		0	0	0	0
01 01 01 01 (Neizravno istraživanje)		0	0	0	0
01 01 01 11 (Izravno istraživanje)		0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti)		0	0	0	0
Vanjsko osoblje (EPRV)					
20 02 01 (UO, UNS iz „globalne omotnice”)		0	0	0	0
20 02 03 (UO, LO, UNS i MSD u delegacijama EU-a)		0	0	0	0
za administrativnu potporu [XX 01 YY YY]	– u sjedištu	0	0	0	0
	– u delegacijama EU-a	0	0	0	0
01 01 01 02 (UO, UNS – neizravno istraživanje)		0	0	0	0
01 01 01 12 (UO, UNS – izravno istraživanje)		0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti) – naslov 7.		0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti) – izvan naslova 7.		0	0	0	0
UKUPNO		0	0	0	2

Osoblje potrebno za provedbu prijedloga (EPRV):

	Sadašnje osoblje službi Komisije	Dodatno osoblje*
--	---	-------------------------

		Financira se u okviru naslova 7. ili istraživanja	Financira se iz linije BA	Financira se iz naknada
Radna mjesta prema planu radnih mjesta	2		Nije primjenjivo.	
Vanjsko osoblje (UO, UNS, UsO)				

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	Poduzimanje početnih koordinacijskih aktivnosti potrebnih za pripremu sastanaka, nacрта izvješća i rada na politikama za uspostavu i provedbu svih unutarnjih struktura, procesa i postupaka potrebnih za preuzimanje novih odgovornosti koje su Agenciji povjerene Aktom o svemiru. Početne aktivnosti mogu uključivati i pripremni rad potreban za pokretanje razvoja i provedbe nekih digitalnih rješenja i s njima povezanih alata predviđenih Aktom o svemiru.
Vanjsko osoblje	

3.2.5. Pregled procijenjenog učinka na ulaganja povezana s digitalnom tehnologijom

Obvezno: u sljedećoj tablici treba navesti najbolju procjenu ulaganja povezanih s digitalnom tehnologijom koja proizlaze iz prijedloga/inicijative.

Iznimno, ako je to potrebno za provedbu prijedloga/inicijative, odobrena sredstva iz naslova 7. treba navesti u za to predviđenoj liniji.

Odobrena sredstva iz naslova 1. – 6. trebaju se navesti kao „Rashodi za informacijsku tehnologiju za operativne programe u okviru određene politike”. Ti se rashodi odnose na odobrena sredstva za poslovanje koja će se iskoristiti za ponovnu uporabu / kupnju / razvoj

informatičkih platformi / alata izravno povezanih s provedbom inicijative i s povezanim ulaganjima (licencije, studije, pohrana podataka itd.). Informacije u toj tablici trebaju biti u skladu s podacima navedenima u odjeljku 4. „Digitalni aspekti”.

UKUPNA odobrena sredstva za IT i digitalnu tehnologiju	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.
NASLOV 7.					
Rashodi za informacijsku tehnologiju (institucijski)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Međuzbroj za NASLOV 7.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Izvan NASLOVA 7.					
Rashodi za informacijsku tehnologiju za operativne programe u okviru određene politike	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Međuzbroj izvan NASLOVA 7.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
UKUPNO	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.6. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

Prijedlog/inicijativa:

- ☒ može se u potpunosti financirati preraspodjelom unutar relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira (VFO).
- ☐ zahtijeva upotrebu nedodijeljene razlike u okviru relevantnog naslova VFO-a i/ili upotrebu posebnih instrumenata kako su definirani u Uredbi o VFO-u.
- ☐ zahtijeva reviziju VFO-a.

3.2.7. Doprinos trećih strana

Prijedlog/inicijativa:

- ☒ nije predviđeno sudjelovanje trećih strana u financiranju.
- ☐ predviđeno je sudjelovanje trećih strana u financiranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (na tri decimale)

	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Ukupno
Navesti tijelo koje sudjeluje u financiranju					
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva					

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- ☒ Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- ☐ Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
- ☐ na vlastita sredstva
 - ☐ na ostale prihode
 - ☐ navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda

u milijunima EUR (na tri decimale)

Proračunska linija prihoda:	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative ⁽¹⁹⁾			
		Godina	Godina	Godina	Godina

⁽¹⁹⁾ Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) moraju se navesti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % za troškove naplate.

		2024.	2025.	2026.	2027.
Članak					

Za namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

[...]

Ostale napomene (npr. metoda/formula za izračun učinka na prihode ili druge informacije)

[...]

4. DIGITALNI ASPEKTI

4.1. Zahtjevi relevantni za digitalizaciju

Zakonodavnim prijedlogom predviđa se razvoj i provedba digitalnih rješenja i s njima povezanih alata u cilju pružanja potpore državama članicama te pomoći svemirskoj industriji u pravodobnoj provedbi Uredbe. Upotrebom digitalnih rješenja nastoji se olakšati nekoliko aktivnosti, kao što su obrada podataka (prikupljanje, upravljanje, pohrana), praćenje, izvješćivanje i provedba analize te pospješiti interakciju među relevantnim dionicima:

Opis zahtjeva	Kategorije dionika na koje se zahtjev odnosi	Proces(i) na koje se zahtjev odnosi
Registar svemirskih objekata (URSO) digitalni je registar koji će se upotrebljavati za prikupljanje, obradu i razmjenu podataka o registriranim svemirskim operatorima koji imaju odobrenje za upravljanje svemirskim uslugama i njihovo pružanje u Uniji.	Agencija EU-a za svemirski program, pružatelji svemirskih usluga iz trećih zemalja	Uspostava i upravljanje digitalnim registrom
Baza podataka Unije s popisom kontakata za upozorenja o događajima od velikog interesa digitalno je rješenje koje će se upotrebljavati za prikupljanje, obradu i razmjenu podataka za kontakt relevantnog osoblja zaduženog za aktivnosti izbjegavanja sudara i povratka u atmosferu koje su dostavili operatori svemirskih letjelica koji djeluju u Uniji.	Agencija EU-a za svemirski program, pružatelji svemirskih usluga iz Unije i trećih zemalja	Uspostava i upravljanje digitalnom bazom podataka
Jedinstveni informacijski portal digitalna je platforma koja će se upotrebljavati za prikupljanje, obradu i razmjenu podataka kako bi se pružile određene usluge za upravljanje postupkom izdavanja dozvola za obavljanje svemirskih aktivnosti na nacionalnoj razini.	Europska komisija, Agencija EU-a za svemirski program, države članice, pružatelji svemirskih usluga iz Unije	Uspostava i upravljanje digitalnom platformom
E-certifikat o sljedivosti	Agencija EU-a za	Uspostava i

izdaje se pružateljima svemirskih usluga kako bi se potvrdila sukladnost svemirskih objekata sa zahtjevima Uredbe za njihovu upotrebu u Uniji.	svemirski program, pružatelji svemirskih usluga	upravljanje digitalnim rješenjem
Baza podataka o ekološkom otisku digitalna je javna baza podataka koja će se upotrebljavati za aktivnosti prikupljanja i obrade. U njoj će se javnosti staviti na raspolaganje podaci potrebni za izračun ekološkog otiska.	Europska komisija, Agencija EU-a za svemirski program, države članice, pružatelji svemirskih usluga iz Unije	Uspostava i upravljanje digitalnom bazom podataka

4.2. Podaci

(1) Registar svemirskih objekata (URSO): URSO će prikupljati i obrađivati informacije o pružateljima svemirskih usluga koji imaju odobrenje za rad ili su registrirani za upravljanje i pružanje svemirskih usluga u EU-u. Upravljanje podacima uskladit će se s Europskom strategijom za podatke, s naglaskom na sigurnu razmjenu, ponovnu uporabu i minimalno udvostručavanje primjenom načela „samo jednom”. Agencija će uspostaviti i upravljati URSO-om te osigurati transparentnost i dosljednu provedbu u svim državama članicama.

(2) Baza podataka Unije s popisom kontakata za upozorenja o događajima od velikog interesa: ta će baza podataka sadržavati podatke za kontakt osoblja odgovornog za aktivnosti izbjegavanja sudara i povratka u atmosferu. Bit će koncipirana tako da bude u skladu sa standardnim formatima podataka i jamči zaštitu podataka. U skladu s načelom „samo jednom” nastojat će se ponovno upotrijebiti postojeći provjereni kontaktni podaci kako bi se suvišni unosi sveli na najmanju moguću mjeru. Ako se operativne odgovornosti promijene, pružatelji svemirskih usluga dostavit će Agenciji ažuriranu evidenciju koja omogućuje pravodobna upozorenja i koordinaciju odgovora.

(3) Jedinstveni informacijski portal: taj će portal pojednostavniti postupak izdavanja odobrenja za svemirske aktivnosti. Temeljit će se na zajedničkim podatkovnim standardima za jednostavnu integraciju s postojećim sustavima. Načelo „samo jednom” smanjuje dvostruke zahtjeve za podacima, dok će periodične razmjene podataka, koje pokreću zahtjevi za izdavanje dozvola ili ažuriranja, omogućiti nadležnim tijelima, Agenciji i operatorima da učinkovito prate napredak u izdavanju dozvola.

(4) E-certifikat: e-certifikat potvrđuje usklađenost pružatelja svemirskih usluga s Uredbom te sadržava tehničke specifikacije. U skladu s Europskom strategijom za podatke Agencija će nastojati upotrebljavati postojeće podatke o registraciji i dozvolama kako bi se spriječilo udvostručavanje. Certifikat se izdaje ako operator ispunjava zahtjeve iz Uredbe.

(5) Baza podataka o ekološkom otisku: baza podataka o ekološkom otisku pruža visokokvalitetne podatke o inventaru životnog ciklusa usklađene s normama EU-a, čime će se doprinijeti studijama o ekološkom otisku proizvoda i organizacija u svemiru. U skladu s Europskom strategijom za podatke promiče se ponovna uporaba

podataka, interoperabilnost i transparentnost, čime se osigurava usklađenost s ciljevima održivosti. Baza podataka u skladu je s načelom „samo jednom”, čime se smanjuje redundancija integriranjem postojećih skupova podataka. Podatke dostavljaju dionici iz industrije, istraživačke institucije te tijela, uz javni pristup, uključujući pristup odobren poduzećima i oblikovateljima politika za regulatorno izvješćivanje i procjene održivosti. Razmjene se pokreću zbog obveza usklađenosti i dobrovoljnih procjena utjecaja na okoliš, a odvijaju se periodično ili prema potrebi.

4.3. Digitalna rješenja

U kontekstu Uredbe predviđena su sljedeća digitalna rješenja:

- Registar svemirskih objekata (URSO), digitalna platforma koju uspostavlja i kojom upravlja Agencija, a sadržava popis registriranih pružatelja svemirskih usluga koji imaju odobrenje za upravljanje svemirskim uslugama i njihovo pružanje u Uniji,
- baza podataka Unije s popisom kontakata za upozorenja o događajima od velikog interesa, digitalni registar koji uspostavlja i kojim upravlja Agencija, a sadržava podatke za kontakt relevantnog osoblja zaduženog za aktivnosti izbjegavanja sudara i povratka u atmosferu koje su dostavili operatori svemirskih letjelica,
- jedinstveni informacijski portal, digitalna platforma koju uspostavlja i kojom upravlja Europska komisija uz pomoć Agencije te koja pruža određene usluge za upravljanje postupkom izdavanja dozvola za obavljanje svemirskih aktivnosti na nacionalnoj razini (pristup „sve na jednom mjestu”), čime se omogućava administrativno pojednostavnjenje i jednostavniji postupci usklađivanja, osobito za *start-up* i *scale-up* poduzeća, MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, te interoperabilnost između nacionalne razine i razine EU-a,
- e-certifikat o sljedivosti, digitalni certifikat koji Agencija izdaje pružateljima svemirskih usluga kao potvrdu sukladnosti svemirskih objekata sa zahtjevima utvrđenima u Uredbi za njihovu upotrebu u Uniji,
- PEFCR4Space Calculator, alat koji se upotrebljava za izračun ekološkog otiska aktivnosti povezanih sa svemirom u skladu sa smjernicama i standardima iz pravila o kategorijama ekološkog otiska za svemirski sektor,
- PEFCR4Space Helpdesk, usluga koja korisnicima pruža podršku i smjernice za provedbu pravila o kategorijama ekološkog otiska proizvoda posebno osmišljena za svemirsku industriju te im pomaže u rješavanju problema i pitanja koja se mogu pojaviti,
- javna baza podataka o ekološkom otisku objedinjuje podatke o inventaru životnog ciklusa potrebne za procjenu ekološkog otiska u svemirskom sektoru.

4.4. Procjena interoperabilnosti

- Registar svemirskih objekata (URSO): pridonijet će prekograničnoj interoperabilnosti primjenom zajedničkih regulatornih okvira i tehničkih normi te će Agenciji omogućiti registraciju podataka o izdavanju dozvola i praćenju. Može koristiti rješenja za interoperabilnu Europu, kao što su identifikatori standardiziranih podataka.
- Baza podataka Unije s popisom kontakata za upozorenja o događajima od velikog interesa: omogućit će izravnu prekograničnu komunikaciju u slučaju sudara ili događaja pri povratku u atmosferu pomoću usklađenih formata podataka za kontakt i protokola za slanje upozorenja. Taj će aranžman pojednostavniti koordinaciju u

hitnim slučajevima među dionicima iz Unije i iz trećih zemalja, a rješenja za interoperabilnu Europu u vezi s metapodacima i autentifikacijom pomoći će u standardizaciji evidencije.

— Jedinstveni informacijski portal: bit će koncipiran za jednostavnu interakciju među više sustava EU-a i nacionalnih sustava te poticati interoperabilnost pomoću standardiziranih formata za razmjenu podataka, protokola i jedinstvenog digitalnog sučelja kako bi se smanjilo administrativno opterećenje.

— E-certifikat: temeljit će se na interoperabilnim digitalnim potpisima i standardiziranim podatkovnim poljima o usklađenosti.

— Baza podataka o ekološkom otisku: baza podataka Unije o ekološkom otisku podržava prekogranične digitalne javne usluge tako što omogućuje standardiziranu razmjenu podataka o utjecaju na okoliš među subjektima i javnim tijelima EU-a. Poboljšava prekograničnu interoperabilnost pravnim, semantičkim i tehničkim usklađivanjem, koristeći se rješenjima za interoperabilnu Europu kao što su standardi za metapodatke i razmjena podataka koja se temelji na API-ju. Glavne prepreke uključuju regulatorne razlike, nedosljednosti u formatu podataka i izazove povezane s tehničkom integracijom. Ova je procjena u skladu s Uredbom (EU) 2024/903 (Akt o interoperabilnoj Europi) i pridonosi ciljevima europskog zelenog plana i kružnog gospodarstva.

4.5. Mjere za potporu digitalnoj provedbi

Zakonodavnim prijedlogom predviđa se razvoj i provedba nekoliko digitalnih rješenja i s njima povezanih alata u cilju pružanja potpore državama članicama i pomoći svemirskoj industriji u pravodobnoj provedbi prijedloga.

Digitalna rješenja upotrebljavat će se za prikupljanje, obradu i razmjenu podataka o različitim područjima obuhvaćenima prijedlogom (sigurnost, otpornost i okolišna održivost) te za postupak izdavanja odobrenja za obavljanje svemirskih aktivnosti na nacionalnoj razini i registraciju operatora iz trećih zemalja na razini Unije. Europska komisija i Agencija imat će izravnu i aktivnu ulogu u razvoju tih digitalnih rješenja i upravljanju njima.